

Előterjesztés

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testület ülésére

Tárgy: Orosháza Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának elfogadása

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban Ebktv.) 31. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot (továbbiakban: Program) fogad el.

A Program célja a törvénnyel egyezően annak biztosítása, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse az egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét, különös tekintettel a védett csoportokra (romák, mélyszegénységben élők, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők).

2018. évben aktuálissá vált a Program újbóli, öt évre történő megalkotása, illetve a Tisztelt Képviselő-testület által történő megtárgyalása.

A Képviselő-testület elé tárt Program jogszabályoknak történő megfelelését a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság esélyegyenlőségi mentora vizsgálta, és megállapította, hogy a Program tartalmazza mindazon kötelező tartalmi elemeket, melyeket a vonatkozó jogszabályok előírnak.

A jogszabályi előírásoknak megfelelően a Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében létrehozásra került a Program Fóruma (továbbiakban: Fórum).

A Fórum vezetője a polgármester.

Az esélyegyenlőség fókuszában lévő célcsoportok képviselőit a Fórumon belül munkacsoportok jöttek létre, így:

- Romák/mélyszegénységben élők esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport,
- Idősek esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport,
- Gyermekek esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport,
- Nők esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport,
- Fogyatékkal élők esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport.

Az előírásoknak megfelelően a Fórumnak legalább évente egy alkalommal üléseznie szükséges, az ülésekről jegyzőkönyv készül, a megjelentek jelenléti íven rögzítik részvételüket.

A munkacsoportok vezetői, illetőleg tagjai az adott célcsoport problémáit jól ismerő, érzékelő szociális és egyéb intézmények munkatársaiból, civil szerveződések tagjai közül kerültek felkérésre a jelenleg regnáló polgármester által. Tevékenységüket térítésmentesen végzik.

- *Romák/mélyszegénységben élők esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport vezetője:*

Csizmadia Anna az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat szociális munkása,

- *Idősek esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport vezetője:*

Tarjánné Kósa Rita az O.V.Ö. Egységes Szociális Központ Bentlakásos Ellátás Egységvezetője,

- *Gyermekek esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport vezetője:*

Kenyeres Anita az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálatánál a Gyermekjóléti Központ szakmai vezetője,

- *Nők esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport vezetője:*

Benedek Szilvia Nagycsaládosok Országos Egyesülete Régióvezetője, Dél-Alföldi régió

- *Fogyatékkal élők esélyegyenlőségével foglalkozó munkacsoport vezetője :*

Tóthné Kiss Judit az O.V.Ö. Egységes Szociális Központ Nappali és alapellátások egységvezetője.

A Program két részből épül fel, így tartalmazza a helyzetelemzést, melyre alapozva intézkedési terv került kidolgozásra.

A helyzetelemzés célja, hogy esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát, arányát, helyzetét felmérje, továbbá a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekintse a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, így tárja fel az egyes területeken jelentkező problémákat.

Az intézkedési terv célja, hogy a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése történjen, melyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

Orosháza Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2018-2023.) terjedelmére tekintettel nem került kiküldésre, de az megtekinthető Orosháza város honlapján a képviselő-testületi előterjesztések között.

Kérem a tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés megtárgyalására és a következő határozati javaslat elfogadására:

Határozati javaslat

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt Orosháza Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának (2018-2023) elfogadásáról.

Végrehajtásért felelős: Dávid Zoltán polgármester a határozat közléséért, továbbá a Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedéseinek végrehajtásáért, felülvizsgálatáért

Határidő: értelem szerint

Orosháza, 2018. december 13.

Dávid Zoltán
polgármester

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Orosháza Város Önkormányzata

(2018-2023)

2018.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	5
Értékeink, küldetésünk.....	9
Célok.....	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	12
1. Jogszabályi háttér bemutatása	12
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	17
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	55
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	80
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	89
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	100
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	108
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	112
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	113
1. A HEP IT részletei	113
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	113
A beavatkozások megvalósítói.....	115
Jövőképünk	117
Az intézkedési területek részletes kifejtése.....	118
2. Megvalósítás.....	136
A megvalósítás előkészítése.....	136
A megvalósítás folyamata	136
Monitoring és visszacsatolás.....	137
Nyilvánosság	138
Kötelezettségek és felelősség	138
Érvényesülés, módosítás.....	139
4. Elfogadás módja és dátuma.....	140

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

*„Az életben nincsen olyan akadály,
Amit nem lehet átugorni, ha van segítség.
Az esélyegyenlőség a mai nap témája
Legyél Te is tettere kész, és az élet meghálálja!”
Mohácsi Róbert*

Bevezetés

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának III. fejezete az „Egyenlőség” jegyében rögzíti a törvény előtti egyenlőség, a megkülönböztetés tilalma, a kulturális, vallási és nyelvi sokféleség, a férfiak és a nők közötti egyenlőség, a gyermekek jogai, az idősek jogai, a fogyatékkal élő személyek beilleszkedési garanciális jogelvéit. Így különösen tiltja a nem, faj, szín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetést.

Magyarország Alaptörvénye XV. Cikke az alábbiakat deklarálja:

- (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
- (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
- (3) A nők és a férfiak egyenjogúak.
- (4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.
- (5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Az Országgyűlés elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítva azt, hogy az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás előmozdítása elsősorban állami kötelezettség, tekintettel az Alaptörvény II. és XV. cikkére, valamint a Köztársaság nemzetközi kötelezettségeire és az európai közösségi jog vívmányaira megalkotta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt (továbbiakban: Ebktv.)

Az Ebktv. 31. § (1) bekezdése kimondja: A község, a város és a főváros kerületeinek önkormányzata (a továbbiakban: települési önkormányzat) ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára – oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá az integrált településfejlesztési stratégia anti-szegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

Az Ebktv. 31. § (3) bekezdése értelmében a helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani

a) az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,

b) az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

c) a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,

d) olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) kormányrendelet (továbbiakban: kormányrendelet) 1. § (1) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzat által készített helyi esélyegyenlőségi program helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll.

A kormányrendelet 1. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a helyzetelemzésben meg kell határozni a településen élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők teljes lakossághoz viszonyított képzettségi, lakhatási, foglalkoztatási, egészségi, szociális és területi mutatóit, az adott település esélyegyenlőtlenségi problémáit.

A program célja a hátrányos megkülönböztetés megelőzése, és az egyes társadalmi csoportok esélyegyenlőségének elősegítése, különös tekintettel a kiemelt védett csoportokra.

Ahhoz, hogy a települési önkormányzat az államháztartás alrendszereiből, európai uniós forrásokból, illetve nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban részesülhessen, az Ebktv. szerinti hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal kell rendelkeznie. A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását két évente át kell tekinteni és ez alapján – szükség esetén – azt felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően módosítani kell.

Orosháza Város Önkormányzata **2008. évben 158/2008. (V.8.) K.t. számú határozatában fogadta el Komplex Esélyegyenlőségi Programját, majd 2013. évben a 178/2013. (VI. 28.) Kt. számú határozatában fogadta el az öt évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját.** A Helyi Esélyegyenlőségi Program tervezett ideje lejárt, így új program készítése vált szükségessé.

A 2013. évben készült Helyi Esélyegyenlőségi Program keretét képező szerkezeti, tematikai tartalmat meg kívánja őrizni a hatályba lépő Helyi Esélyegyenlőségi Program, így az intézkedések alapját képező helyzetelemzés aktualizálása, a kötelezően feltüntetendő adattáblák elkészítése megtörtént, azonban az elérni kívánt célokban határoz meg új elemeket a dokumentum.

Összhangban az Ebktv. törvény, a kormányrendelet, továbbá a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet előírásaival Orosháza Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Programban rögzíti a településen az esélyegyenlőség előremozdítása érdekében megfogalmazott céljait és ennek érdekében tervezett feladatait.

Orosháza Város Önkormányzata továbbra is vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtása során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóit.

Helyzetelemzés

Jelen helyzetelemzés a Helyi Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Orosháza város Magyarország dél-keleti szektorában, a Dél-alföldi régió területén, Békés megyében helyezkedik el. Eurorégiókban gondolkodva: a magyar, román, szerb határ menti megyéket összefogó térség központi sávjában foglal helyet.

A város a 47-es számú főút mentén, Békéscsaba megyeszékhely és Hódmezővásárhely megyei jogú városok között helyezkedik el. Békés megye harmadik legnépesebb városaként tíz települést magába foglaló kistérségi társulás központja. Orosháza város regionális szintű feladatokat lát el. 2013. január 1-jétől Orosháza járási hivatali központ szerepet tölt be.

Kórháza területi besorolású intézmény, Békés megye lakosságának egyharmadát látja el, területileg a megye nyugati egyharmadát.

Kistérségi szinten ellátott feladat a központi orvosi ügyelet, valamint a Társulás biztosítja a gyermekjóléti és családsegítő szolgáltatást, továbbá a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást.

A város közúti megközelítése kedvezőnek tekinthető, amelyet az M5-ös autópálya viszonylagos közelsége, továbbá a városon áthaladó 47. sz. főút (Szeged-Orosháza-Debrecen) és a Kiskunfélegyháza-Orosháza-Battonya határátkelő utak korszerűsítési munkái tovább javítanak.

Bár közvetlen vasúti összeköttetése a fővárossal nincs, Orosháza a térség vasúti gócpontja. Szegedre és Békéscsabára a több mint 100 éve kiépült Fiume-Nagyvárad vonalon keresztül juthatunk el, ezen kívül vonatok indulnak Szentés, Mezőtúr és Mezőhegyes irányába is.

A város gazdasági élete az ipar által meghatározott, amelyet hagyományosan jelentős mezőgazdaság, élelmiszeripar egészít ki.

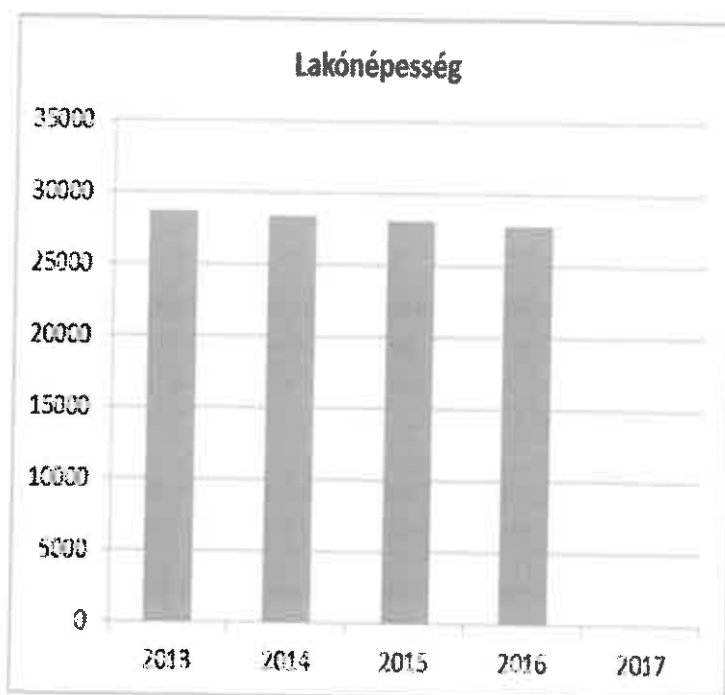
Folyamatosan tör előre az idegenforgalmi ágazat, hiszen a település egyik városrészében található az 1869 óta gyógyászati célú fürdőhelyként ismert fás, tavas, a Marost az Alföldre áteresztő hegyekből táplált tavakkal ékesített Gyopárosfürdő.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2013	28665	
2014	28356	99%
2015	28093	99%
2016	27807	99%
2017	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Orosháza lakónépessége a korábbi időszakhoz hasonlóan fogyatkozó tendenciát mutat, melyet az alábbi diagram szemléltet. A 2013-2017¹ év közötti időszakban a csökkenés számszerűsítve: 858 fő, amely az induló állapothoz képest 3%-os csökkenést jelent. 2016. évben a lakónépesség száma 27.807 fő volt.

2.1. számú táblázat - Állandó népesség (a 2016-os év adatai)

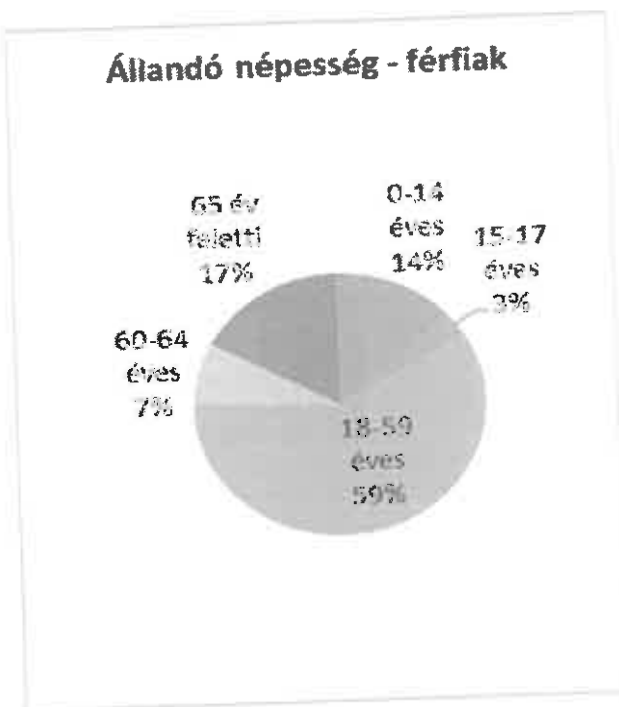
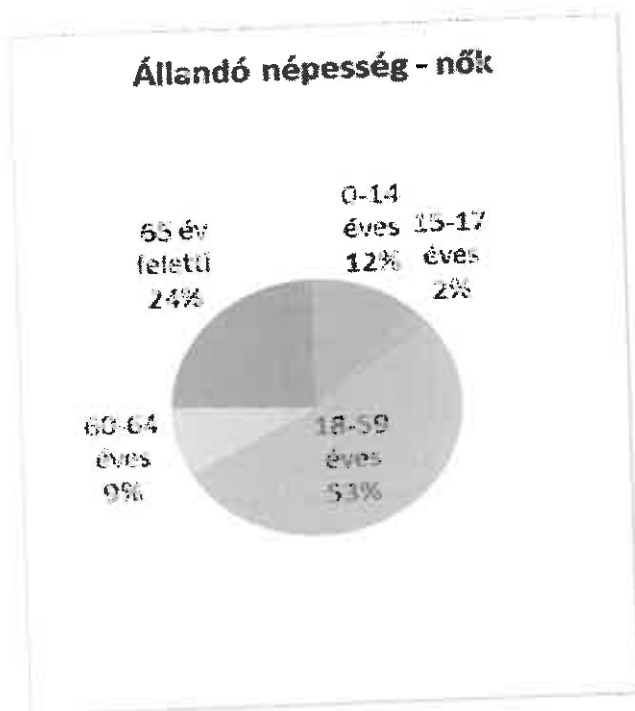
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Nők	Férfiak	Osszesen	Nők	Férfiak
Állandó népesség száma (nők TS 0302, férfiak TS 0301)	15167	13920	29 087	52,14%	47,86%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)	N.A.	N.A.	674	2,32%	
0-14 éves (nők TS 0307, férfiak TS 0306)	1826	1881	3 707	6,28%	6,47%
15-17 éves (nők TS 0309, férfiak TS 0308)	364	429	793	1,25%	1,47%
18-59 éves (nők TS 0311, férfiak TS 0310)	7970	8222	16 192	27,40%	28,27%
60-64 éves (nők TS 0313, férfiak TS 0312)	1317	1044	2 361	4,53%	3,59%
65 év feletti (nők TS 0315, férfiak TS 0314)	3690	2344	6 034	12,69%	8,06%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A korcsoportonkénti megoszlás éves szinten azonos alakulást mutat, ennek megfelelően a legnagyobb a munkaképes korosztály aránya.

¹ A vizsgált 5 éves időszak 2013-2017, azonban a 2017-es év adatai a Központi Statisztikai Hivatalnál nem állnak rendelkezésre, ezért minden esetben helyi adatszolgáltatásra támaszkodtunk. Amennyiben adat nem áll rendelkezésre, azt N.A. (nincs adat) rövidítéssel jelöltük.

Az állandó lakónépesség nemenkénti megoszlása 52,14 - 47,86%, amely a korábbi időszakhoz képest változatlan, úgyszintén megállapítható, hogy az országos átlaghoz hasonlóan nagyobb arányú a nők jelenléte.

2.2. számú táblázat - 15-17 éves gyermekek száma

Korcsoport	Fő		Változás
	2001	2011	Fő
15 éves gyermekek száma	N.A.	N.A.	0
16 éves gyermekek száma (TS 0501)	336	301	-35
17 éves gyermekek száma (TS 0502)	365	378	13
Összesen	701	679	-22

Forrás: TEIR - KSH, Népszámlálási adatok

A fenti táblázat szerint, a 2001-es és 2011-es népszámlálási adatokat tekintve csökkenés tapasztalható a 16-17 éves gyermekek számát illetően a településen.

A korábbi 5 éves időszakhoz hasonlóan a település – szintén a korcsoportonkénti megoszlás arányszámaival alapul véve – minimálisan, de előregedő tendenciát mutat. A jelenleg vizsgált 5 éves időszak legkorábbi 2013. évi öregedési indexe 152,02%, míg a legkésőbbi 2017. évben 165,70%.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%)
2013	5687	3741	152,02%
2014	5809	3720	156,16%
2015	5942	3762	157,95%
2016	6034	3707	162,77%
2017	6033	3641	165,70%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A település lakosságának fogyását támasztja alá az évente az élve születések és halálozások számából megállapított negatív természetes szaporodási mutató.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élve születések száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő)
2013	206	419	-213
2014	218	397	-179
2015	224	398	-174
2016	206	410	-204
2017	N.A.	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Vándorlás tekintetében szintén a települési lakosságszám csökkenésének igazolása látható 2015-ig bezárólag, a vizsgált időszak minden évében kisebb arányú az állandó jellegű odavándorlás, mint az elvándorlás mértéke. Azonban a 2016-os év adatai alapján ellenkező irányú változást láthatunk, nagyobb arányú az állandó jellegű odavándorlás, mint az elvándorlás mértéke.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS odavándorlás 0601)	Elvándorlás (TS elvándorlás 0601)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2013	403	418	-15	-0,5
2014	409	444	-35	-1,19
2015	460	485	-25	-0,86
2016	549	529	20	0,69
2017	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Értékeink, küldetésünk

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése Magyarország számára is alapvető jelentőségű. A demográfiai változások, a foglalkoztatás növelése, a képzettség – és képességbeli hiányosságok orvoslása, a vállalkozások versenyképességének javítása csak a társadalmi szolidaritás megerősítésével, a társadalom megújuló képességének fejlesztésével és erőforrásainak bővítésével érhető el.

Kiemelt cél, hogy minden állampolgár – a nők, a fogyatékkal élők, a mélyszegénységben élők, a romák, a tartós munkanélküliek, az időskorúak, a pályakezdők stb. – számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén: a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és a közlekedési eszközök vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, valamint a kulturális és társadalmi élet, sport és szórakozási lehetőségek területén egyaránt.

Orosháza Város Önkormányzata a város működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban az egyenlő bánásmód tiszteletben tartásával folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat. Az esélyegyenlőség megvalósítását és a hátrányos megkülönböztetés elvetését horizontális elvnek tekinti, amely áthatja az összes önkormányzati tevékenységet, a kötelező és az önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű döntéshozatal alakítása során.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben is érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyenlő bánásmód elve is érvényesüljön az egyes projektek kidolgozásában.

Orosháza város kiemelkedő értékei változatos hagyatékában rejlik, mint jeles szülöttei, egyedi népművészete, sajátos népi ételei, ízei, továbbá az alföldi vidékhez köthető foglalkozások. Gyopárosfürdő természeti és geotermikus kincsei hatalmas lehetőség Orosháza számára.

Orosháza város fontos küldetése a kultúra, a szórakozás, kikapcsolódás akadályok nélküli eljuttatása a város minden lakosa felé, így az Orosházi Nyár keretében a város akadálymentesített Főterén ingyenesen lehetőség nyílik különböző formációk fellépésre, színpadi előadások megtekintésére.

Orosháza város nagy hangsúlyt helyez arra, hogy a településen élő, az esélyegyenlőségi program célcsoportjait képező lakosok életét segítse. Törekszik, hogy az érdekelt civil szervezeteket és egyéb közösségeket bevonja e tevékenységbe. Hisszük, hogy a társadalom érzékenyíthető, a szemlélet formálható, az esélyegyenlőség megvalósítására törekvés mindannyiunk közös érdeke és feladata.

Célok

A társadalmi problémák összefüggnek egymással, gyakran ok-okozati kapcsolat figyelhető meg közöttük, ezért a hátrányos helyzetű emberek társadalmi részvételének javítása érdekében komplex beavatkozásokra van szükség. Nagy jelentősége van a foglalkoztatási, lakásügyi, oktatási, az egészségügyi, a közbiztonsági, és az esélyegyenlőségi problémák kezelésének, melyben a hatékonyság érdekében minden érintett szereplő bevonása szükséges.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósításában kiemelt fontosságú, hogy részt vállaljanak az önkormányzaton kívül a szociális szolgáltatást nyújtó szervezetek, járási hivatalok foglalkoztatási osztályai, rendvédelmi szervek, civil szervezetek.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Orosháza Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A dokumentumban rögzített intézkedések kiemelt célja, hogy az egyenlő bánásmód követelménye semmilyen körülmény között ne sérüljön. Az egyenlős bánásmód követelménye akkor sérül, azaz akkor valósul meg a diszkrimináció, ha valakit vagy valakiket a törvényben (Ebkty.) felsorolt úgynevezett védett tulajdonságuk miatt ér sérelem.

Védett tulajdonságok:

- nem,
- faji hovatartozás,
- bőrszín,
- nemzetiség,
- nemzetiséghez való tartozás,
- anyanyelv,
- fogyatékoság,
- egészségi állapot,
- vallási vagy világnézeti meggyőződés,
- politikai vagy más vélemény,
- családi állapot,
- anyaság (terhesség) vagy apaság,
- szexuális irányultság,
- nemi identitás,
- életkor,
- társadalmi származás,
- vagyoni helyzet,
- foglalkoztatási jogviszony vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama,
- érdekképviselőhez való tartozás,
- egyéb helyzet, tulajdonság vagy jellemző.

A fentiek alapján az egyenlő bánásmód az olyan tulajdonságokat részesíti védelemben, amelyek jellemzően veleszületett, állandó, az egyén által megváltoztathatatlan vagy nehezen megváltoztatható tulajdonságok.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges cél számba venni a kormányrendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen, továbbá a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

Meg kell meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) tartalmazza.

A HEP IT célja

A helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából, továbbá meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Ki kell alakítani annak az együttműködési rendszernek a folyamatos működtetését, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai, valamint a vonatkozó részletszabályokat tartalmazó végrehajtási rendeletek,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján történt, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Az Ebktv.-ben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: Európa 2020 Stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás tekintetében az Ebktv. 31. §-a által előírt helyi esélyegyenlőségi program elkészítésére van szükség, melyet a helyi önkormányzat öt évre fogad el. A helyi esélyegyenlőségi programot 2 évente át kell tekinteni és szükség esetén felül kell vizsgálni.

Orosháza Város Önkormányzata 2008. május 8-án megalkotta Komplex Esélyegyenlőségi Programját, majd 2013. június 28. napján Helyi Esélyegyenlőségi Programját.

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti.

A Képviselő-testület az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintően az alábbi rendeleteket alkotta meg:

- 10/2016. (V.2.) Ör. számú rendelet a használt lakás vásárlási támogatásról,
- 7/2016. (IV.14.) Ör. számú rendelet az Orosházi Kistérség Többcélú Társulása fenntartásában működő intézmény által nyújtott szociális és gyermekjóléti szolgáltatásokról,
- 10/2015. (II.25.) Ör. számú rendelet a szociális szolgáltatásokról,
- 4/2015. (II.25.) Ör. számú rendelet a pénzügyi és természetbeni szociális ellátásokról,
- 2/2012. (II.06.) Ör. számú rendelet egyes szociális ellátások feltételeként a lakókörnyezet rendezettségének biztosításáról,
- 21/2011. (X.24.) Ör. számú rendelet a lakóingatlan életveszélyessé nyilvánítás esetén nyújtandó támogatásokról,
- 16/2006. (IX.15.) Ör. számú rendelet az önkormányzati lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az alábbiakban a jelen Helyi Esélyegyenlőségi Program és azon jogszabályi rendelkezésekkel történő kapcsolódások kerülnek bemutatásra, amelyek az Önkormányzat által elkészítésre és elfogadásra kerültek.

Költségvetés – Orosháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2018. évben kiemelt célnak tekintette a városban élő családok támogatását, a szolidaritás erősítését, valamint az intenzív segítség nyújtását a szegényeknek és rászoruló családoknak. Családok otthonteremtési támogatásának helyi szintű kiegészítésével, továbbá az újszülöttek támogatásával kíván hozzájárulni a gyermekes családok helyben történő letelepedéséhez.

Gazdaságfejlesztési Program – A program célja a már elért társadalmi, infrastrukturális és gazdasági eredmények megőrzése és lehetőség szerinti fejlesztése. A gazdaságban elért eredmények megőrzésének módja újabb vállalkozások letelepedésének, illetve a már működő vállalkozások fejlődésének elősegítése. Az újabb vállalkozások letelepedése, a meglévők bővítése munkahely teremtést von maga után, amely egyértelmű előrelépést jelent egyes esélyegyenlőségi problémák orvoslásában.

Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció – A dokumentum alapot képez az Önkormányzat szociális szolgáltatási stratégiájához, az operatív tervezéshez és az abból származtatott fejlesztési projektekhez. A koncepcióban olyan reális célok kerülnek meghatározásra, amelyek szolgálata érdekében a fejlesztés dinamizmusa biztosíthatónak látszik mind a forrás oldalról, mind a meglévő személyi állományban rejlő tartalék hatékony felhasználásával, a rendelkezésre álló tárgyi feltételek értékének megőrzése esetén.

Orosháza Város Ifjúsáspolitikai és Gyermekjogi Koncepciója – A koncepció Orosháza lakosságának 0-29 éves korosztálya vonatkozásában helyzetelemzésen keresztül tárja fel a fiatalok számára helyben rendelkezésre álló lehetőségeket, továbbá a cselekvési tervben intézkedéseket határoz meg a szabadidő, oktatás, munkaerőpiac témákban.

Idősügyi Koncepció – A koncepció célja az időseket érintő általános és speciális szolgáltatások lehetőségeinek bemutatása, összefoglalása, jövőképek feltérképezése. A dokumentum alapot biztosít speciálisan az idősügy kapcsán felmerülő problémák kezelésére.

Anti-szegregációs terv – Az Anti-szegregációs terv elsősorban területi dimenzióban, a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémák meglétét Orosháza város területén. Az Anti-szegregációs terv célja, hogy felmérje a város azon területeit, ahol a szegregáció már megindult, illetve ahol előrehaladott állapotban van és a fentiek szellemében kidolgozzon a szegregáció oldására irányuló programokat.

Településfejlesztési Stratégia – A stratégia felméri a város fejlesztési lehetőségeit, kötelező és vállalt feladatait, hogy ehhez mérten meghatározza a prioritásokat és a következő évek fejlesztési irányait. Ennek alapján körvonalazódhat Orosháza új és lehetséges jövőképek lényege. A fejlesztési elképzelések között megfogalmazásra kerül néhány, az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő fejlesztési elképzelés is.

Településfejlesztési Koncepció – A Településszerkezeti terv megalapozó dokumentuma. A Településfejlesztési Koncepció hosszú távra (15 évre) készített dokumentum, amely meghatározza a város jövőbeni változásainak tervezett irányát és a fejlesztési célokat a környezeti, társadalmi, gazdasági

adottságokra alapozva. Elsősorban településpolitikai tartalommal bír, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van szerepe.

A dokumentumot kiegészíti az Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban ITS), a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló középtávú fejlesztési program, amely a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján. Az integrált megközelítés lényege a térbeli, ágazati és időbeli szempontok összehangolása.

Településszerkezeti terv – A Településfejlesztési Koncepció teljesülését célozza. A terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdekek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett.

Helyi Építési Szabályzat – Az építés helyi rendjének biztosítása érdekében az országos szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, továbbá a környezet természeti, táji és épített értékeinek védelmével kapcsolatos, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket állapít meg.

Mellékletével, a Szabályozási tervvel együtt Orosháza város településrendezési előírásait és feladatait határozza meg.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Mötv. 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

A gyermekjóléti feladatok ellátása 2008. óta működik kistérségi fenntartásban. Ez az ellátási forma lehetőséget nyújtott arra, hogy a gyermekjóléti szolgáltatás, mint alapfeladat Orosháza város és az ellátási területhez tartozó valamennyi település számára biztosítsa gyermekkorúak ellátást, 0-18 éves korig.

A társulás célja, hogy a térségi szintű szervezéssel, gazdaságosabban, hatékonyabban és magasabb színvonalon láthassák el a gyermekjóléti feladatokat. A Gyermekjóléti Központ feladatát a Gyvt.-ben meghatározottak alapján végzi.

2012. március 1-jétől a családsegítés, mint szociális alapszolgáltatás a Kistérségi Társulás fenntartása alá került, így alakult újjá az intézmény, amely immár ellátja a gyermekjóléti és családsegítő feladatokat is.

Az intézmény neve: Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat. A székhely az orosházi intézmény. Feladatait az alábbi településeken végzi:

Család-és Gyermekjóléti Szolgálat: Orosháza, Békéssámson, Csanádapáca, Pusztaföldvár, Kardoskút, Csorvás, Gádoros, Tótkomlós.

Család-és Gyermekjóléti Központ: Békéssámson, Csanádapáca, Pusztaföldvár, Kardoskút, Nagyszénás, Gádoros, Tótkomlós, Orosháza.

Az óvodai és iskolai szociális munka: Békéssámson, Csanádapáca, Pusztaföldvár, Kardoskút, Nagyszénás, Gádoros, Tótkomlós, Orosháza.

Az egészségügyi alapellátáshoz csatlakozó háziorvosi Központi Ügyelet létrehozása is megvalósult 2005. évben. Ma már a Társulás a feladatot a kistérség 12 település részvételével saját maga szervezi és működteti az Orosházi Kórházzal együttműködve.

A Társulás 2007. évtől vállalt szociális feladata a jelzőrendszeres házi segítség nyújtás a Társuláshoz tartozó 10 településen.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza, emellett egyéb adatforrásokra is támaszkodott az adatgyűjtés.

Ezen adatok felhasználásával vázolható fel a település átfogó helyzetképe esélyegyenlőségi szempontból.

A felhasznált kutatások és rendelkezésre álló, az esélyegyenlőség javítása szempontjából fontos és releváns adatbázisok – amelyekre támaszkodóan elvégzésre került a részletes elemzés – a következők:

- www.teir.hu
  - KSH Tstar
- önkormányzati adatszolgáltatás
  - Igazgatási Iroda Építéshatósági Csoport
  - Igazgatási Iroda Általános Igazgatási Csoport
  - Igazgatási Iroda Népjóléti, Szociális Csoport
  - Közgazdasági Iroda
  - Városfejlesztési és Városüzemeltetési Iroda
- Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatala
- helyi dokumentumok, tervek, stratégiák, beszámolók
  - Orosháza Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója 2017.
  - Orosháza Város Önkormányzat Időügyi Konceptiója 2017.
  - Anti-szegregációs terv 2016.
  - Beszámoló a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról (2013-2017.)

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

„A fizikai életesélyek egyenlőtlensége ma azt jelenti, hogy a társadalmi és települési hierarchia, a hatalmi helyzet, a végzett munka jellege, a pénz és a kulturáltság nagymértékben meghatározzák hogy ki hány évet él, mennyire beteg vagy egészséges, mennyire kellemes körülmények között él, azaz hogyan lakik, eszik, alszik. Ezt a meghatározást ma is érvényesnek tartom.”

(Ferge)

A szegénység összetett jelenség, melynek háttérében többek között foglalkoztatási deficit, alacsony iskolai végzettség, szakképzettség hiánya, társadalmi hátrányok, kulturális különbségek, valamint kedvezőtlen szocializációs hatások állnak. A Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. a szegénység szempontjából a legmeghatározóbb társadalmi jellemzőként

- a családok, háztartások alacsony munka-erőpiaci aktivitását,
- a roma származást,
- a generációs szegénységet, különösen a gyermekszegénységet,
- a rurális lakókönyezetet határozza meg.

Az Európai Bizottság Európa 2020 Stratégiájának egyik kiemelt célterülete, az aktív korúak (20-64 évesek) 75%-os foglalkoztatottsági szintjének elérése mellett, a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem. Az Európai Unió célja, hogy 2020-ra legalább 20 millióval csökkenjen a nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élők, valamint az ezzel veszélyeztetettek száma. E referenciakereten belül Magyarország célértékként mintegy félmillió (450.000 fős) csökkenést határozott meg.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Mélyszegénység jellemzi azokat a személyeket, családokat, akik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy önerőből kikerüljenek ebből a helyzetből. A létminimum a háztartásoknak azt a minimum jövedelemszükségletét mutatja meg, amely mellett egy ember szerény körülmények között még biztosítani tudja a folyamatos életvitelt. Pénzben kifejezett értéket tekintve ez megfelel egy olyan élelmiszerkosár értékének, amelynek tartalma olyan szintű szükséglet kielégítést jelent, amely még társadalmilag elfogadható.

A Központi Statisztikai Hivatal 2015-ben megszüntette a létminimum mutatót, mivel a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés mérésére ezentúl annak nemzetközileg elfogadott eszközét, a laekeni indikátorok mérőszámát használja. Az un. laekeni indikátorok 2001-es bevezetése óta az Európai Unió tagországai (és több EU-n kívüli ország) egységes mérőszámot használnak a szegénység, illetve a társadalmi kirekesztődés mérésére. A tagállamokra vonatkozó egységes mutatórendszer kialakításának az volt a célja, hogy európai szinten összehasonlíthatóvá váljon a szegénység és a szociális kirekesztődés sokdimenziós jelensége. Mivel a szegénység kizárólag jövedelmi helyzet alapján történő definiálása nem ad átfogó képet az egyén, valamint a háztartás társadalmi helyzetéről, a kezdetekben alapvetően a jövedelmi szegénységre fókuszáló mutatók köre 2006-ban kibővült a szociális védelem területére, azon belül is a társadalmi befogadás, a nyugdíjak, valamint az egészségügyi ellátás átfogó és egységes mérésére szolgáló jelzőszámrendszerrel.

A társadalmi kirekesztődés a szegénység fogalmánál tágabb, nemcsak a jövedelemhiányt jelent, hanem társadalmi elszigetelődési folyamatot, szociális hátrányok sorozatát is. Azon személyek vannak kitéve a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának, akik esetében az alábbi három tényező közül legalább egy fennáll:

1. Relatív szegénység: azok a személyek, akik olyan háztartásban élnek, ahol a háztartás jövedelme nem éri el a medián ekvivalens jövedelem 60%-át (relatív szegénységi küszöb). A medián ekvivalens jelentése: A teljes népességet az OECD két fogyasztási egységre jutó jövedelem alapján sorba rendezi, és a sor közepén lévő jövedelem jelenti a mediánt, vagyis hozzá képest pontosan ugyanannyinak van kevesebb, illetve több jövedelme.

2. Súlyosan deprivált: azok a személyek, akik meghatározott 9 fogyasztási tétel (1. Váratlan kiadás fedezése, 2. Évi egy hét üdülés, 3. Részletek fizetése (lakbér, lakástörlesztés, közüzemi számlák, részletre vásárolt termékek), 4. Megfelelő étkezés, 5. A lakás megfelelő fűtése, 6. Mosógép, 7. Színes tv, 8. Telefon, 9. Személygépkocsi) közül legalább négyről anyagi okok miatt lemondani kényszerülnek.

3. Nagyon alacsony munkaintenzitású: azok a személyek, akik olyan háztartásban élnek, ahol a munkaképes korú (18 és 59 év közötti) családtagok az előző évben a lehetséges munkaidejük kevesebb mint 20 %-át töltötték munkával.

Magyarországon e három mutató együttesével számolva a legfrissebb 2015-ös adatok szerint a lakosság 26,3%-a szegény vagy társadalmi kirekesztettség kockázatával él. Ez az arány 2012-ben még 34,8%, 2013-ban 31,8%, 2014-re 28,2% és 2015-re 26,3% lett. Mivel a jövedelmi szegénység arány ennél kisebb dinamikával csökkent, 2012-ben 15% volt, a 2015-ben pedig 14,5%, döntően a másik két részmutató, az anyagi depriváció és az alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők száma csökkent. Ennek fő oka a közmunkában foglalkoztatottak nagy száma, ami nagyban javította a munkaintenzitás mutatóját.

A fentiek okán a létminimumra vonatkozóan a Központi Statisztikai Hivatal adatállományában 2014-ben találunk utoljára értéket, mely egy 1 fős háztartás tekintetében 87.351 Ft/hó összegben került megállapításra. Ez az összeg a háztartás további tagokkal történő emelésével csökken.

Létminimumértékek (1000--)

Háztartásfajta	1990	1995	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Általános korúak háztartásai														
1 fővel	7 053	10 425	14 400	17 105	20 307	26 123	26 271	27 708	25 024	28 704	30 841	33 980	37 510	37 351
1 fővel 1 gyermekkel	5 489	10 057	13 440	15 564	17 575	19 505	19 574	19 150	16 835	19 257	19 251	20 917	21 124	21 455
1 fővel 2 gyermekkel	4 407	11 779	14 707	16 504	18 210	19 042	17 434	15 421	12 737	13 407	13 153	12 503	12 718	12 302
1 fővel korú feladó	6 259	14 381	20 166	17 720	16 604	15 812	17 287	16 769	13 649	13 304	11 443	11 215	11 571	11 402
2 fővel 1 gyermekkel	5 579	11 143	17 530	14 455	12 846	13 130	13 017	13 033	11 013	11 354	11 100	10 795	10 003	9 531
2 fővel 2 gyermekkel	3 074	11 210	14 504	11 250	10 648	10 553	10 047	10 013	8 332	8 064	8 037	7 321	6 945	6 309
2 fővel 3 gyermekkel	4 510	10 247	12 754	13 401	13 043	12 434	10 739	10 348	9 511	9 316	8 401	8 734	8 797	8 152
2 fővel 4 gyermekkel	4 255	10 135	11 220	10 503	10 272	10 079	10 567	10 237	10 236	10 554	10 794	10 002	10 285	10 066
3 fővel korú feladó	6 750	17 536	24 729	23 403	19 420	18 107	18 276	19 750	15 520	15 615	13 031	11 023	12 325	12 701
3 fővel 1 gyermekkel	5 519	11 243	17 143	13 143	11 919	11 351	11 358	10 401	8 031	8 005	6 613	6 934	6 324	6 373
3 fővel 2 gyermekkel	5 084	11 943	13 157	11 463	10 524	10 542	10 078	10 387	8 763	8 471	8 127	8 071	8 892	8 759
3 fővel 3 gyermekkel	4 655	11 054	12 271	11 028	10 251	10 536	11 703	11 421	10 641	10 147	10 591	10 023	10 065	10 942
3 fővel 4 gyermekkel	4 245	10 443	11 510	10 404	10 603	10 214	10 124	10 004	8 034	8 054	8 301	8 043	8 031	8 530
Nyugdíjas korúak háztartásai														
Egyfős	4 593	14 732	21 029	22 707	17 976	14 115	13 644	14 502	17 521	19 057	13 047	17 344	13 759	12 010
Kétfős	4 153	11 727	16 716	13 403	11 013	10 594	11 767	11 555	11 143	11 021	10 354	10 513	10 820	10 637
Háromfős	4 284	11 752	15 302	11 613	10 092	10 034	10 592	11 076	11 012	10 740	11 557	10 037	10 174	10 037

2

² Forrás: KSH

A szociálpolitikailag kezelendő réteget – mélyszegénységben élőket – ennél alacsonyabb jövedelemmel kell definiálni. Határként szokásos az öregségi nyugdíjminimum 28.500,-Ft/hó összegét használni.

A mélyszegénység ugyanakkor sokismérvű jelenség, amelyet általában jellemez az alacsony képzettség és foglalkoztatottság, súlyos megélhetési zavarok, megoldást igénylő lakhatási körülmények és szegregáció, vagyontalanság, leromlott vagy sérülékeny egészségi állapot és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagy valószínűsége.

A mélyszegénységet gyakran, de hibásan azonosítják a roma népességgel. Kétségtelen azonban, hogy a romák nagyobb része él mélyszegénységben, mint előfordulási arányuk a város lakónépességében.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A táblázatokba gyűjtött adatokkal a településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Orosházára vonatkozóan az alábbi táblázat tartalmazza a népesség gazdasági aktivitás szerinti számát, illetve százalékos megoszlását a 2011-es népszámlálási adatok alapján. Figyelemre méltó az inaktív keresők magas aránya (33,4%) a foglalkoztatottakhoz (38,6%) képest.

A népesség gazdasági aktivitás szerint, 2011										
Terület	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív kereső	Eltartott	Összesen	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív kereső	Eltartott	Összesen
						megoszlás, százalék				
Orosháza	11213	1595	9722	6551	29081	38,6	5,5	33,4	22,5	100

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

A következő táblázat szintén a gazdasági aktivitást vizsgálja a háztartásban élők száma és aktivitási összetétele szerint a 2011-es adatok alapján.

A háztartások a háztartásban élők száma és gazdasági aktivitási összetétel szerint, 2011												
Terület	Nincs foglalkoztatott			Háztartásban élő						Száz háztartásra jutó		
	munkanélküli	inaktív kereső	csak eltartott	összesen	időskorú személy	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső	eltartott	személy	időskorú személy	foglalkoztatott
Orosháza	715	4567	92	28499	7593	11183	1591	9358	6367	221	59	87

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

Az elmúlt 5 éves időszak vonatkozásában rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy az aktív korú lakónépesség mind a nők, mind a férfiak tekintetében csökkenő tendenciát mutat, és ezzel egyirányú mozgás tapasztalható a nyilvántartott álláskeresőknél tekintetében.

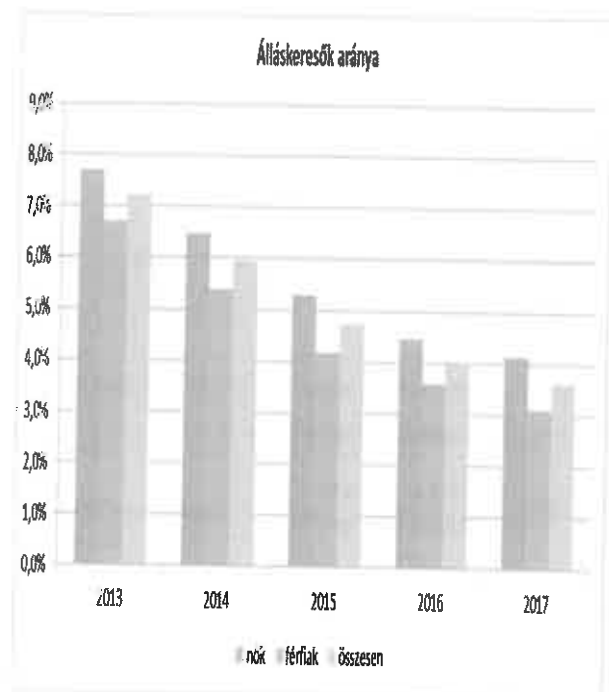
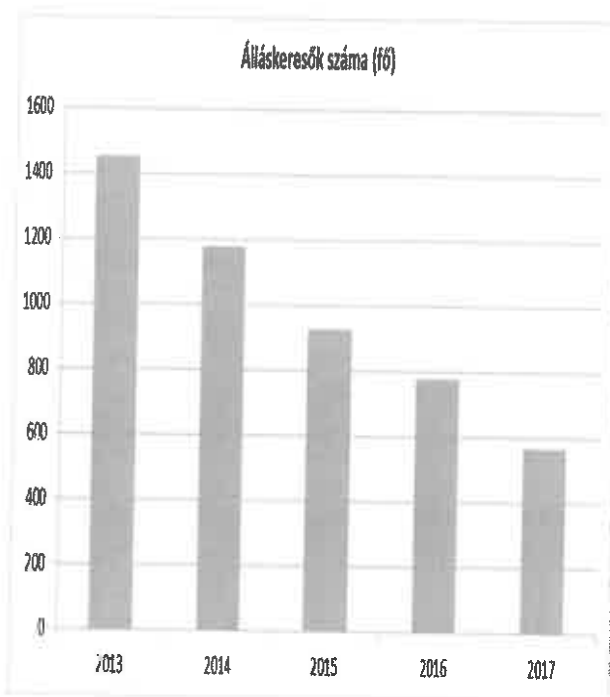
3.2.1. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Nő (TS 0804)	Férfi (TS 0803)	Összesen	Nő (TS 0802)		Férfi (TS 0801)		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	10 164	9 992	20 156	783	7,7%	668,75	6,7%	1 452	7,2%
2014	9 982	9 883	19 865	646,75	6,5%	533,25	5,4%	1 180	5,9%
2015	9 781	9 743	19 524	518,50	5,3%	407,25	4,2%	926	4,7%
2016	9 651	9 695	19 346	430,00	4,5%	348,50	3,6%	779	4,0%
2017	9 486	9 584	19 070	391,25	4,1%	296,75	3,1%	688	3,6%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2013. évben az aktív korú lakosság száma összesen 20.156 fő volt, amelyből 10.164 fő nő és 9.992 férfi. 2017-ben az aktív korú lakosság már csak 19.070 fő volt, amelyből 9.486 fő nő és 9.584 férfi.

A vizsgált 5 éves időszakban számottevően csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma. A nyilvántartott álláskeresők száma 2013. évben 1.452 fő (6,3%) volt (783 fő nő – 7,7%, 669 fő férfi – 6,69%), míg 2017. évben 688 fő (3,6%) (391 fő nő, 297 fő férfi).

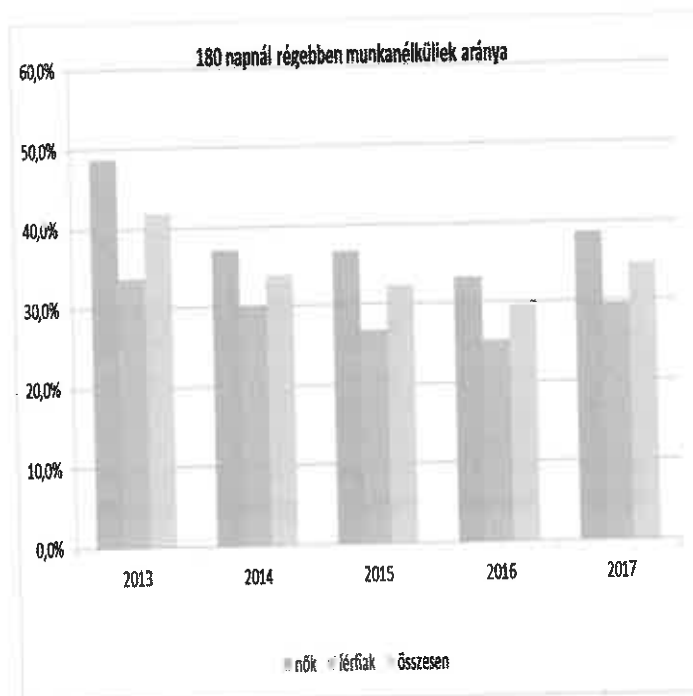
A nemek szerinti megoszlás alapján a regisztráltak többségét, 56, 86%-át a nők alkotják.

A nyilvántartott álláskeresők közül a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek száma a 2017-es évben összesen 239 fő, a nők aránya 63,17%. E csoport tekintetében is magasabb a nők férfiakhoz viszonyított aránya.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya

Év	Nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma			180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma					
	fő			fő			%		
	Nő (TS 0802)	Férfi (TS 0801)	Összesen	Nő	Férfi	Összesen	Nő	Férfi	Összesen
2013	783,00	668,75	1 452	381,00	226,00	607	48,7%	33,8%	41,8%
2014	646,75	533,25	1 180	240,00	160,00	400	37,1%	30,0%	33,9%
2015	518,50	407,25	926	190,00	109,00	299	36,6%	26,8%	32,3%
2016	430,00	348,50	779	143,00	88,00	231	33,3%	25,3%	29,7%
2017	391,25	296,75	688	151,00	88,00	239	38,6%	29,7%	34,7%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált álláskereső korcsoportonkénti vizsgálatánál megállapítható, hogy a teljes vizsgálati időszakot figyelembe véve a legmagasabb munkanélküliségi arány a 20-24 éves korcsoportnál tapasztalható.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskereső száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskereső száma összesen	Fő összesen	2013	2014	2015	2016	2017
		1451,75	1180	925,75	778,5	566,5
20 év alatti (TS 1002)	Fő	28,75	23,75	21,75	24,50	23,25
	%	2,0%	2,0%	2,3%	3,1%	4,1%
20-24 év (TS 1003)	Fő	211,75	164,75	133,50	108,00	68,75
	%	14,6%	14,0%	14,4%	13,9%	12,1%
25-29 év (TS 1004)	Fő	180,25	130,50	94,25	85,75	53,00
	%	12,4%	11,1%	10,2%	11,0%	9,4%
30-34 év (TS 1005)	Fő	159,50	137,25	102,25	82,50	47,50
	%	11,0%	11,6%	11,0%	10,6%	8,4%
35-39 év (TS 1006)	Fő	179,50	143,50	104,25	81,50	54,50
	%	12,4%	12,2%	11,3%	10,5%	9,6%
40-44 év (TS 1007)	Fő	184,00	131,00	110,25	90,75	66,00
	%	12,7%	11,1%	11,9%	11,7%	11,7%
45-49 év (TS 1008)	Fő	162,25	142,00	96,75	84,75	61,00
	%	11,2%	12,0%	10,5%	10,9%	10,8%
50-54 év (TS 1009)	Fő	153,75	124,00	90,50	70,50	56,25
	%	10,6%	10,5%	9,8%	9,1%	9,9%
55-59 év (TS 1010)	Fő	159,00	137,00	97,50	76,25	52,00
	%	11,0%	11,6%	10,5%	9,8%	9,2%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	33,00	46,25	74,75	74,00	84,25
	%	2,3%	3,9%	3,1%	9,5%	14,9%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

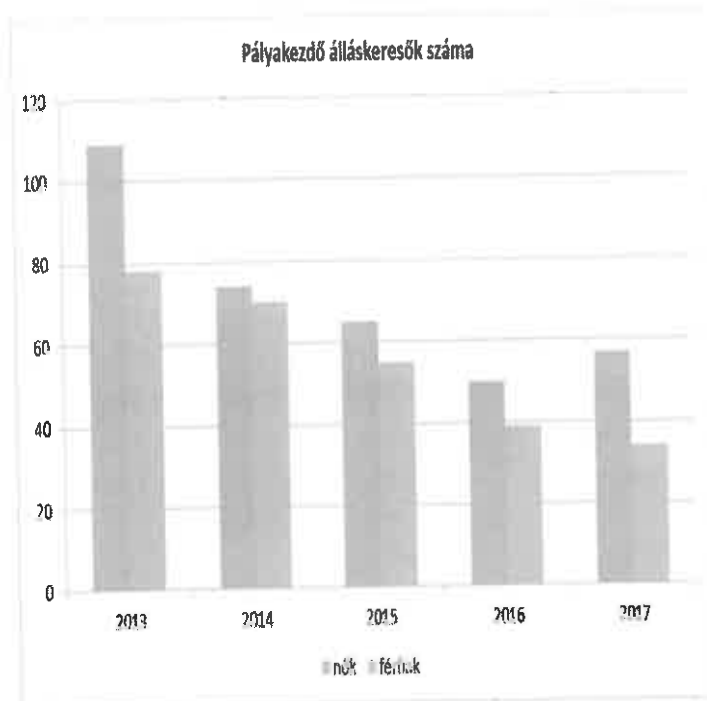
A következő táblázat adatai alapján a 2013 és 2017 közötti időszakban a pályakezdő álláskereső esetében szintén csökkenő tendenciát figyelhetünk meg, illetve, hogy a pályakezdők esetében is magasabb a nők aránya a férfiakhoz viszonyítva.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskereső száma és a 18-29 éves népesség száma

(A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)

Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskereső száma					
	Nő	Férfi	Összesen	Nő		Férfi		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	2 120	2 087	4 207	109	5,1%	78	3,7%	187	4,4%
2014	1 985	1 991	3 976	74	3,7%	70	3,5%	144	3,6%
2015	1 953	1 949	3 902	65	3,3%	55	2,8%	120	3,1%
2016	1 853	1 915	3 768	50	2,7%	39	2,0%	89	2,4%
2017	1 732	1 837	3 569	57	3,3%	34	1,9%	91	2,5%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált álláskeresők csökkenő száma ellenére továbbra is látható, hogy a munkanélküliség minden korcsoportot veszélyeztet kisebb-nagyobb mértékben. Ennek kiküszöbölésére az átmeneti időszakban megoldást jelenthet a közfoglalkoztatásban való aktív részvétel, majd az esetleges képzéseken, átképzéseken és álláskeresési tanácsadásokon való részvételt követően a tartós munkavállalás. Ennek persze előfeltétele a betölthető munkahelyek megléte, amelyek létesítése érdekében motiválhatók a településen lévő és betelepülő munkáltatók.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

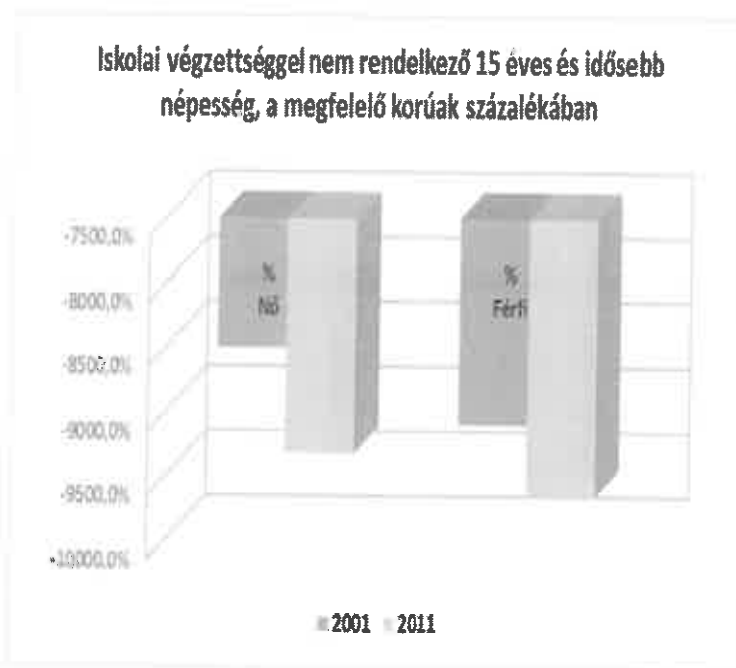
A korábbi, 2001. évi népszámlálás adataihoz viszonyítva a legutóbbi 2011-es népszámlálásnál már jelentős javulást tapasztalhatunk a 15 éves és annál idősebb korosztály körében a legalább általános iskolát végzett személyek arányát illetően.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Nő (TS 1602) %	Férfi (TS 1601) %	Nő %	Férfi %
2001	86	91,9	-8500,0%	-9090,0%
2011	94,1	97,4	-9310,0%	-9640,0%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

A teljes korosztályt figyelembe véve az általános iskolai végzettséggel rendelkezők férfiak aránya 2011-es 91,9%-ról 2017-re 97,4%-ra, míg a nők aránya 86%-ról 94,1%-ra emelkedett. Továbbra is megfigyelhető, hogy az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező lakosok közül a nők aránya magasabb.

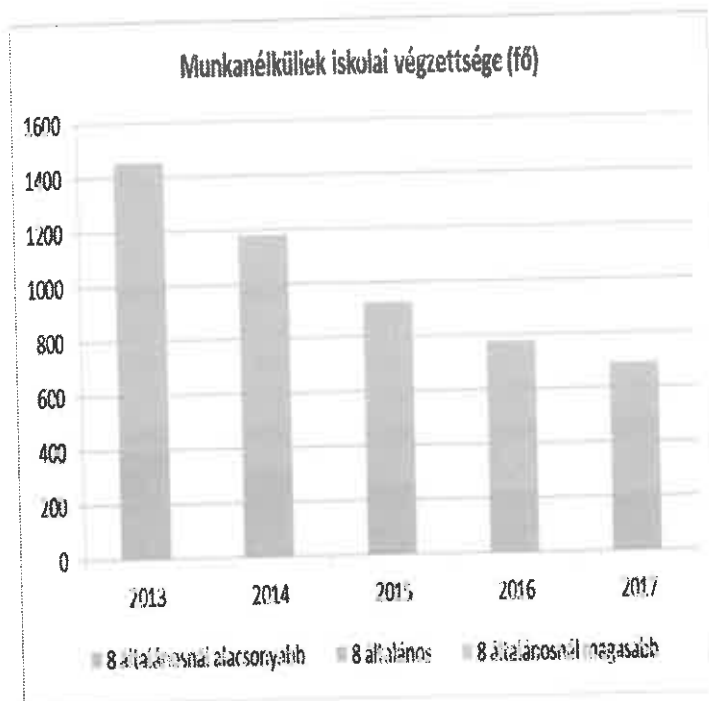

Az alacsony iskolai végzettségűek megjelenése a nyilvántartott álláskeresők között szintén kimutatható. 2013. évben a nyilvántartott álláskeresők közül (1.452 fő) 8 általánosanál alacsonyabb végzettségű 26 fő, 8 általános végzettségű pedig 370 fő volt. 2017. évben a nyilvántartott álláskeresők közül (688 fő) 8 általánosanál alacsonyabb végzettségű 20 fő, 8 általános végzettségű pedig 188 fő volt.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosanál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosanál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	1 452	26,25	1,8%	369,75	25,5%	1055,75	72,7%
2014	1 180	24	2,0%	299,25	25,4%	856,75	72,6%
2015	926	23,25	2,5%	234,75	25,4%	667,75	72,1%
2016	779	20,75	2,7%	209,25	26,9%	548,5	70,5%
2017	688	20	2,9%	187,5	27,3%	480,5	69,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkanélküliek egy speciális csoportját képezik a hajléktalanok, akik közül igen kevesen tudnak munkába állni, mert amikor a hajléktalan ellátásba bekerültek, már az addig átélt negatív hatások általában irreverzibilis változásokat okoztak náluk. A társadalmi kirekesztődés áldozataivá vált, marginalizálódott személyek, akik közül sokan alkoholfüggők. Az ellátásban megjelenő csekély számú fiatal között előfordul drogfogyasztó. A legtöbb hajléktalan 40, de inkább 50 év feletti korosztályba tartozik. Nehezen tudnak élni szabályok között, talán azért is maradtak ki a munka világából. A többségük férfi, nők kevésbé jelennek meg a hajléktalan személyeket ellátó rendszerben. A mélyszegénység jellemzi őket.

c) közfoglalkoztatás

Az Önkormányzat igyekszik élni mindazokkal a lehetőségekkel, amelyek biztosítják az inaktív, vagy tartósan munka nélkül lévők, idősebb, elavult szakképzettséggel rendelkező álláskereső munkaezőpiacra történő be-, illetve visszajutását. 2011-ben a közfoglalkoztatás rendszere átalakításra került, megszűnt a korábbi közmunkaprogram, a közcélú munka, és a közhasznú munkavégzés, ezek helyébe az egységes közfoglalkoztatási rendszer lépett. A rendszer kialakításának deklarált célja az volt, hogy társadalmilag hasznos, értéket teremtő foglalkoztatási programok révén biztosítsák a munkaezőpiacról kiszorultak és tartósan munkát keresők aktivizálását, segély helyett munka biztosításával, munkaképességük megőrzésével és a munkarutin megszerzésével segítsék elhelyezkedésüket az elsődleges munkaezőpiacon.

A fenti céllal összhangban az Önkormányzat a foglalkoztatás javítása érdekében folyamatosan együttműködik a Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályával, figyeli a pályázati lehetőségeket.

A foglalkoztatás javításán túlmenően a közfoglalkoztatás fontos szerepet tölt be a felzárkóztatásban, a szociálpolitikában, valamint a településüzemeltetés és -fejlesztés területén. A helyi erőforrások mobilizálása révén a közösségfejlesztésnek, helyi gazdaságfejlesztésnek is fontos eszköze.

Országosan elmondható, hogy a közfoglalkoztatottak létszáma a közfoglalkoztatás rendszerének átalakítását követően jelentősen megemelkedett, a foglalkoztatottakon belüli arányuk is nőtt, 2011 és 2015 között évente kb. egy **százalékponttal**. 2016. III. negyedétől azonban már stagnálásról beszélhetünk az

arány tekintetében, hiszen 2015-ban 5%-ot, 2016-ban 5,1%-ot tett ki az arány, vagyis a közfoglalkoztatás éves szinten már csökkenő létszámmal jellemezhető, ezért 2017-re a foglalkoztatás növekedésében játszott szerepe is megszűnt. Fontos azonban megjegyezni, hogy a közfoglalkoztatás igen eltérő szerepet játszik a területileg jelentősen differenciált hazai munkaerőpiacon, a munkaerő-piaci szempontból kedvezőbb helyzetben lévő megyék esetében kevésbé számottevő (1% alatti), míg Békés megyében domináns, a foglalkoztatottak több mint tizede közfoglalkoztatott.³

A közfoglalkoztatás munkaerő-piaci célcsoportja: a járási hivatalban regisztrált álláskereső – foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresői vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskereső –, valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek.

A közfoglalkoztatás három megvalósulási formája: Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása, Országos közfoglalkoztatási program támogatása, Közfoglalkoztatási mintaprogramok támogatása.

A közfoglalkoztatás számottevő lehetőséget jelent a halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresői vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskereső (kiemelten a megváltozott munkaképességűek, a hajléktalanok, menekültek, roma nemzetiségű álláskereső) átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására.

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma						
Orosháza Békés megye Orosházi járás	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018 01-07. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	114	257	156	211	191	124
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	30	48	81	100	83	62
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	221	105	205	210	143	107
-- Mezőgazdaság	25	26	73	77	12	15
-- Belvízelvezetés	59	15	34	44	62	50
-- Mezőgazdasági földutak karbantartása	-	0	0	1	0	0
-- Bio- és megújuló energiafelhasználás	-	-	-	-	-	-
-- Belterületi közutak karbantartása	59	18	56	56	53	38
-- Illegális hulladéklerakók felszámolása	37	12	22	3	-	-
-- Téli és egyéb értéktermelő közfoglalkoztatás	40	33	1	-	-	-
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	0	19	28	16	5
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-
Összesen	364	410	442	521	416	294
Közfoglalkoztatási mutató	1,87%	2,14%	1,61%	2,85%	2,31%	1,63%
Ellátásban nem részesülő álláskereső száma zárónapon	856	631	498	385	363	356
Álláskeresői ellátásban részesülő álláskereső száma zárónapon	172	174	165	170	182	167
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskereső száma zárónapon	405	327	251	166	149	136
Regisztrált álláskereső száma zárónapon	1433	1132	914	721	691	660
Nyilvántartott álláskereső relatív mutatója	7,37%	5,91%	7,04%	3,94%	3,85%	3,66%
Közfoglalkoztatási ráta	20,34%	25,84%	21,98%	41,95%	37,49%	30,83%
Munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma	19 457	19 158	18 771	18 305	18 017	18 017

Forrás: <http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/>

³ A 2016-os adatokat figyelembe véve.

Az Önkormányzat szerepvállalása a közfoglalkoztatásban azért is fontos, mert a közfoglalkoztatásba bevont személyek sok esetben legfeljebb általános iskolát végeztek, így az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedésük korlátozott. Ugyanakkor a közfoglalkoztatásban való részvétel az ellátás nélküli személy részére bérjövédelmet, az ellátásban részesülők részére pedig egy magasabb jövedelmet eredményez, ami hozzájárulhat egy kedvezőbb szociális helyzet kialakulásához. Ezt a pozitív irányú folyamatot erősítheti, hogy az országos közfoglalkoztatási programokhoz kapcsolódóan a közfoglalkoztatók igényei szerint indulnak szakmai képzések, amelyek a képzés jellegétől függően tanúsítvány vagy OKJ-s bizonyítvány megszerzésével zárulnak. A munkaerőpiacon alacsony iskolai végzettségük miatt hátrányban lévők ezzel a lehetőséggel esély kaphatnak a felzárkózásra.

Míg a korábbi időszakot a rövid távú közfoglalkoztatás (a közfoglalkoztatás időtartama 2-4 hónap, napi 4 óra munkaidővel) jellemezte, jelenleg a Belügyminisztérium a hosszabb időtartamú és az országos közfoglalkoztatási programok, illetve a mintaprogramok iránti kérelmek benyújtására biztosít lehetőséget. E programok mindegyike lehetővé teszi, hogy a közfoglalkoztatottak legfeljebb 12 hónap időtartamban, napi 6-8 órás munkaidőben, rehabilitációs ellátásban részesülő személyek, továbbá olyan álláskeresők esetében, akiknek legalább negyven százalékos mértékű egészségkárosodását a rehabilitációs szakértői szerv megállapította, vagy vakok személyi járadékában vagy fogyatékosági támogatásban részesülnek, napi 4-8 órás munkaidőben munkát végezhesenek.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A település munkaerő-piaci helyzetének közlekedési lehetőségekkel való összefüggései lényeges vizsgálati szempont. A helyi munkalehetőségeken kívül fontos a más településeken lévő munkahelyek elérhetőségének vizsgálata.

Ennek megfelelően feltárásra került, hogy a legközelebbi munkahelyi centrum az egyben megyeszékhely Békéscsaba elérhetősége mind közúton, mind tömegközlekedési eszközökkel megfelelő. Az átlagos hétköznapi autóbusz járatok száma 39, a vonatjáratok száma 17. A település közúton autóval közvetlenül, jó útviszonyok mellett elérhető.

Szintén – viszonyításként – vizsgálható település a főváros elhelyezkedése, amellyel való közlekedési kapcsolatok kapcsán megállapítható, hogy az átlagos hétköznapi autóbusz járatok száma 15, a vonatjáratok száma 42. A település közúton, kiskunfélegyházi autópálya-csatlakozással autóval elérhető, de mindennapos ingázásra a relatív hosszú időtartam miatt nem ajánlott.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A 25 év alatti nyilvántartott álláskereső fiatalok foglalkoztatását, a munkaerőpiacra történő átmenet megkönnyítését célzó képzések tekintetében megállapítható, hogy a munkaerő-piaci képzésbe történő bekapcsolásukra minden évben sor került.

A pályakezdők, fiatalok kiemelt hátrányos helyzetű csoportként van definiálva az Unióban és Magyarországon egyaránt. Ez kiemelt figyelmet és elbánást jelent adott esetben, azaz a munkaerő-piaci programokon belül külön célcsoportként vannak jelen.

A 25 év alatti (15-24 év közötti) nem tanuló és nem dolgozó fiatalok számára az Ifjúsági Garancia Programok állnak rendelkezésre. A projekt az Európai Szociális Alapból, valamint – az Észak-magyarországi, az Észak-alföldi, a Dél-alföldi és a Dél-dunántúli régiókban – az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés keretében támogatásban részesül. A projekt célja a fiatalok belépésének segítése a munka vagy a tanulás világába,

komplex, személyre szabott, helyi munkaerő-piaci lehetőségekhez és igényekhez igazodó szolgáltatásokkal és támogatásokkal, vállalva, hogy a munka vagy tanulás világába történő ajánlat megtételére meghatározott időn belül (jelenleg ez négy hónap) kerüljön sor a fiatal számára.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A Helyi Foglalkoztatási Paktum 2017. február 1-én indult 36 hónapos projekt, melynek átfogó célja munkaerő-piaci, foglalkoztatási és humánerőforrás fejlesztési koncepciók megvalósítása. Elsődleges célcsoport a hátrányos helyzetű és inaktív álláskeresők, a közvetett célcsoportba tartoznak a hátrányos helyzetűek és inaktív álláskeresők családjai, a velük foglalkozó intézmények munkatársai, a bevont vállalkozások és a helyi lakosság.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A nemzetiségi adatok szenzitív adatnak minősülnek, illetve a jövedelmi- és vagyoni jellemzőkről a munkáltatók nem vezethetnek nyilvántartást, ezért erre vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat. Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata évek óta vesz részt a közfoglalkoztatásban.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A nők és a férfiak egyenlő jogaira vonatkozó Európai Unió dokumentumok az Európai Közösség kezdetétől fogva léteznek. 1970 óta összesen 13 olyan dokumentumot fogadtak el, amelynek célja annak biztosítása, hogy a nők és férfiak a munkahelyükön tisztességes és egyenlő bánásmódban részesüljenek.

A hátrányos megkülönböztetés természetesen más alapon is történhet, például családi állapoton, jövedelemszinten vagy lakhelyen. A hátrányos megkülönböztetés alapja számos egyéb ok kombinációja is lehet, például nem és kor kombinációja.

A hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemben az első lépés annak elszenvetőit támogatni, és tájékoztatni, hogy milyen fórumokhoz fordulhatnak segítségért (Egyenlő Bánásmód Hatóság, civil jogvédők, stb.)

„A munkaerőpiacon akkor beszélhetünk diszkriminatív, megkülönböztető munkáltatói viselkedésről, ha azonos termelékenységű (vagyis azonos „minőségű”) munkaerőt a munkáltatók eltérő módon értékelnek.” (Kertesi 2001.)

Azonos foglalkoztatási jogviszonyon belül a városunkban nem tudunk ilyen jellegű megkülönböztető munkáltatói viselkedésről.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

a) igényelt, illetve megállapított támogatások összege, száma stb.

Az Önkormányzat életében és működésében jelentős változást hozott, hogy 2013. január 1-jével létrejött a Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatala, mint a munkanélküliek ellátásában hatáskörrel és illetékességgel rendelkező államigazgatási szerv. Az Szt. által felsorolt ellátások egy része a járási hivatalokhoz lett telepítve, míg egyes ellátások megállapítása és folyósítása továbbra is az Önkormányzat feladatát képezik, ezzel felértékelődött az önkormányzatok szerepvállalása a szociális ellátásokat érintően.

Az Szt. felhatalmazása alapján az önkormányzatok a helyi viszonyokat, a helyi sajátosságokat és a költségvetési lehetőségeket figyelembe véve továbbra is rendeletben szabályozhatják az általuk nyújtott szociális támogatásokat.

A hatályos törvényi szabályozás szerint a szociális ellátások formái:

JÁRÁSI HIVATAL	ÖNKORMÁNYZAT
PÉNZBELI ELLÁTÁSOK	PÉNZBELI VAGY TERMÉSZETBENI
Időskorúak járadéka	Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen
Aktív korúak ellátása:	- a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez, - a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére, - a gyógyszerkiadások viseléséhez, - a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére
- foglalkoztatást helyettesítő támogatás (FHT) - egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (EGYT)	
Ápolási díj, kiemelt ápolási díj, emelt összegű ápolási díj	
Tartós ápolást végzők időskori támogatása	

TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK

- alanyi közgyógyellátás
- normatív közgyógyellátás
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

Forrás: Saját készítésű táblázat

TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK

Köztemetés

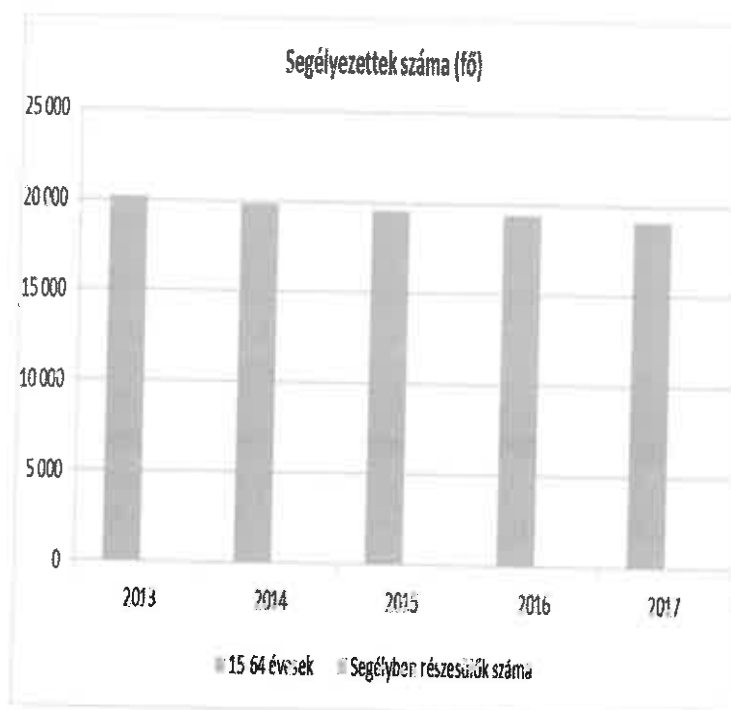
Fontos megjegyezni, hogy az Szt. alapján az önkormányzati hatáskörbe utalt települési támogatások formáinak felsorolása nem taxatív, így az önkormányzatoknak lehetőségük nyílik, hogy a település sajátosságaihoz igazodóan saját forrásuk terhére különböző támogatásokat állapíthassanak meg. A törvényi felhatalmazással élve Orosháza Város Önkormányzata is megalkotta a pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 4/2015. (II. 25.) rendeletét (a továbbiakban Ö.r.), melyben több olyan ellátást is szabályoz, melyek a szociálisan rászorult személyek, családok, háztartások életfeltételeit hivatottak kedvezőbb irányba mozdítani. Ezen ellátások bemutatására a későbbiekben kerül sor.

Az alábbi táblázat az aktív korú állandó népességen belül a segélyben részesülők számát, illetve arányát mutatja be, mely a népesség számához viszonyítva csekélynek mondható, a 2017-es évben 0,3%.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresési segélyben részesülők %
2013	20 156	35,5	0,2%
2014	19 865	51,5	0,3%
2015	19 524	51,5	0,3%
2016	19 364	53,5	0,3%
2017	19 070	63,5	0,3%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. Az a személy, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (továbbiakban: FHT) jogosult. 2011. szeptember 1-jétől a bérpótló juttatás (BPJ) helyett az FHT került bevezetésre, mely a mai napig élő ellátási forma. A FHT összege 2012. január 1-jétől 22.800 Ft/hó. Az FHT támogatásra az a személy jogosult, aki az állami foglalkoztatási szervnél kéri az álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét, valamint együttműködik az állami foglalkoztatási szervvel.

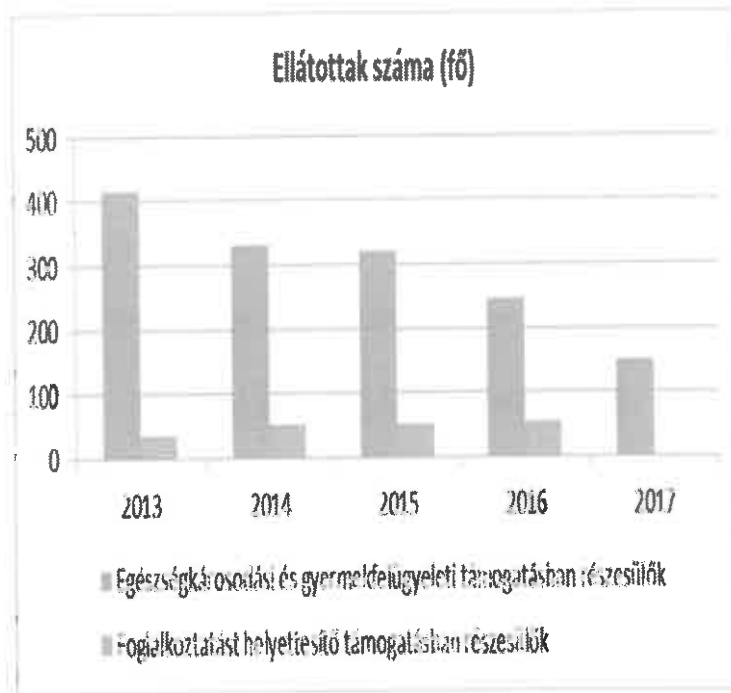
3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2016. márc. 1-től (TS 5401) (2015. február 28.-ig rendszeres szociális segélyben részesülők) (TS 1401)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresői segély - TS 7015 negyedévek átlagában számolva)	
	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2013	415,25	2,06%	35,5	2,45%
2014	331,25	1,67%	51,5	4,44%
2015	321,38	1,65%	51,5	5,56%
2016	245,08	1,27%	53,5	7,48%
2017	150	0,79%	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A korábbi 5 éves időszakhoz képest szintén változás, hogy 2015-ben megszűnt a rendszeres szociális segély (RSZS). Az aktív korúak ellátásának másik formája az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (EGYT) lett. A hatályos szabályozás szerint: Az az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján egészségkárosodott személynek minősül, vagy 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel – feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban – és

a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben, illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult.

Az aktív korúak ellátását a Szt. mellett a 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról (Flt.) szabályozza. Esélyegyenlőségi szempontból kiemelendő a törvény 2. § (1) bekezdése: „A foglalkoztatás elősegítése és az álláskereső támogatása során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. E rendelkezés nem zárja ki azt, hogy a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben levőket többletjogosultságok illessék meg.” A rendelkezés értelmében törvényi felhatalmazást kapnak a munkaügyi szervek a pozitív diszkrimináció alkalmazására.

Az álláskereső részére álláskeresői ellátásként álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély kerülhet megállapításra.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 1301)	Álláskeresői járadékra jogosultak (TS 1201)	
	Fő	Fő	%
2013	1451,75	138	9,5%
2014	1159,75	127	11,0%
2015	925,75	112	12,1%
2016	715,5	114,75	16,0%
2017	688	115,5	16,8%

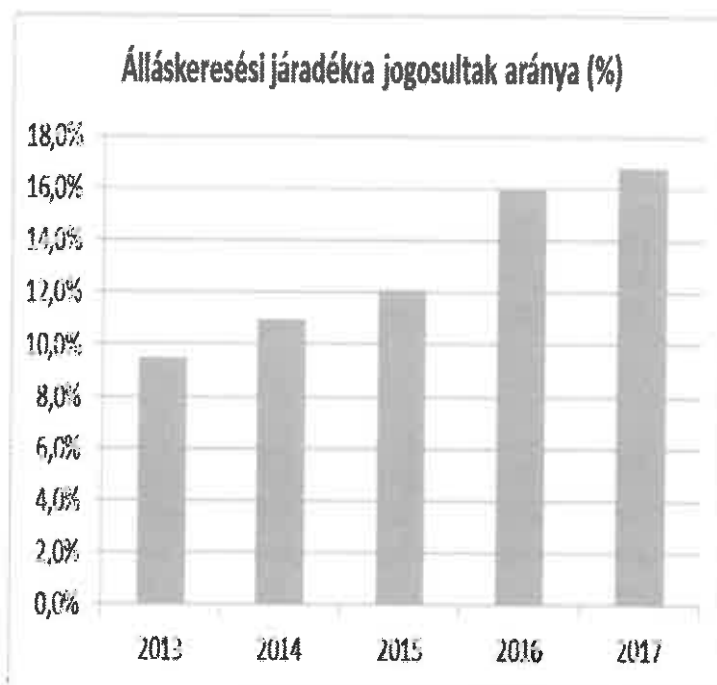
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Álláskeresési járadék illeti meg azt, aki

- álláskereső,
- az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap jogosultsági idővel rendelkezik,
- munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani.

Korábbi 5 éves időszakhoz képest változás, hogy a jogosultnak az álláskeresővé válását megelőző 5 év helyett 3 éven belül kell rendelkezni legalább 360 nap jogosultsági idővel.

Az álláskeresési járadékra jogosult regisztrált álláskeresők száma 2013. évben 138 fő (9,5%) volt, 2017. évben ez a szám lecsökkent 115,5 főre (16,8%).

Nyugdíj előtti álláskeresési segélyt (a továbbiakban: álláskeresési segély) kell az álláskeresőnek megállapítani, ha

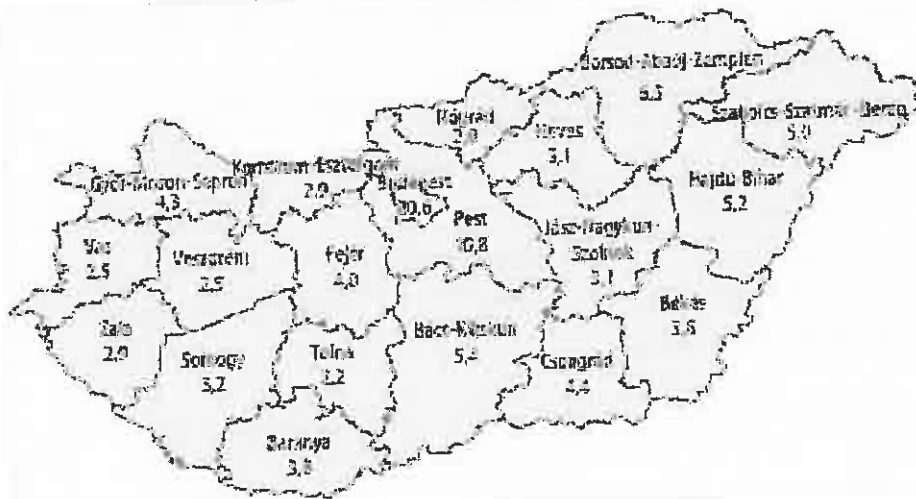
- munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani,
- a kérelem benyújtásának időpontjában a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt év hiányzik, és legalább 45 napon át álláskeresési járadékban részesült és az álláskeresési járadék folyósítási időtartamát kimerítette, vagy a folyósítási időtartam kimerítését megelőzően az álláskeresési járadék folyósítását az állami foglalkoztatási szerv – kereső tevékenység miatt – megszüntette és az álláskereső álláskeresési járadékra ismételten nem szerzett jogosultságot,
- az álláskeresési járadék folyósításának kimerítését, vagy megszüntetését követően három éven belül betöltötte a fenti pont szerint meghatározott életkort,
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel,
- korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A 2011. évi népszámlálás során összeírt 4 millió 390 ezer lakás 8,0%-kal haladta meg az előző népszámláláskor regisztrált lakások számát. A nem lakott lakások lakásállományon belüli arányának növekedése tovább folytatódott, 11%-ra emelkedett. Az épített lakások száma 2011. után tovább csökkent, évente kevesebb, mint tízezer új lakás épült. Ennek következtében a 2016. évi mikrocenzus lakásállomány-növekedése mindössze 0,3% volt 2011-hez képest. A nem lakott lakások aránya a köztes öt évben kismértékben tovább nőtt, 2016-ban meghaladta a 12%-ot.

A lakásállomány területi jellemzőinek vizsgálata során megállapítható, hogy a lakások egyötöde a fővárosban található, tizede Pest megyében. Négy megye (Borsod-Abaúj-Zemplén, Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg) lakásállománya 200 ezer feletti volt. A két legkisebb lélekszámú megye, Nógrád és Tolna 100 ezer alatti lakásállománnyal rendelkezett 2016-ban. A többi megyében a lakásállomány az öt évvel korábbi szinten stagnált, vagy lakásszám csökkenés következett be. A lakott lakások száma csak a fővárosban, Pest és Győr-Moson-Sopron megyében nőtt.

A lakásállomány megoszlása megyék szerint, 2016, %

Forrás: KSH

Az előzőekhez kapcsolódóan Orosháza vonatkozásában sem beszélhetünk a lakásállomány változásáról, mint ahogy az az alábbi táblázat adatai alapján látható.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakás-állomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakas állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakás-állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2013	14 079	N.A.	343	0	304	0	0	0
2014	14 049	N.A.	342	0	302	0	0	0
2015	14 066	N.A.	342	0	301	0	0	0
2016	14 060	N.A.	342	0	302	0	0	0
2017	N.A.	N.A.	342	0	300	0	0	0

Forrás: TelR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A megfelelő lakáshoz jutás az egész országra jellemző probléma, melyre megoldást jelenthetne az állami, szociális bérlakás-szektor előtérbe helyezése, fejlesztése, amivel a rászoruló, nehéz helyzetben levő családokat, vagy a fiatal, családalapítás előtt állókat fokozottan támogatná.

A városban a közműrendszer kiépítettségének köszönhetően lehetőség van a közüzemi szolgáltatások lakossági igénybevételére. Az alábbi táblázat a lakások számát komfortosság szerint tartalmazza. A lakások 89%-a összkomfortos vagy komfortos.

A lakások és lakott üdölők komfortosság szerint, 2011						
Terület	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség- és egyéb lakás	Összesen
Orosháza	6563	5981	557	909	70	14080

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

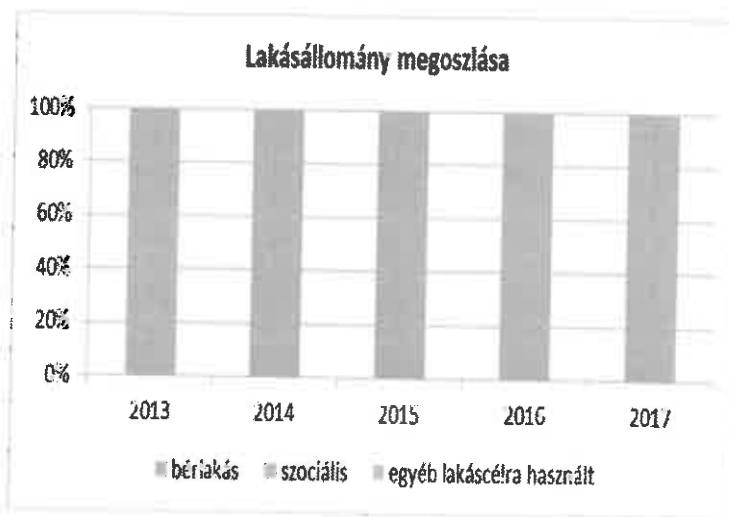
A szennyvízberuházás megvalósításával lehetőség nyílik újabb lakások bekapcsolására a közüzemi hálózatba. A lakások közművesítettsége folyamatosan, lassan növekszik. A szennyvízhálózatba való bekapcsolódás jelzi a legnagyobb növekedést, amely egyben a környezettudatos gondolkodást is kifejezi.

A lakások és lakott üdölők felszereltség szerint, 2011							
Terület	Hálózati	Házi	Meleg folyóvízzel	Vízöblítéses wc-vel	Köz-	Házi	Összesen
	vízvezetékekkel				csatornával		
	ellátott lakás						
Orosháza	12753	830	12912	12936	9227	4356	14080

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

a) bérlakás-állomány

Orosháza Város Önkormányzatának lakásállománya a 2017. évi adatok alapján 342 db. Ebből 42 db egyéb jogosultsággal bérbe adható lakás és 300 db szociális alapon kiutalható lakás. A szociális alapon kiutalható lakásokon belül 2 db szükséglakás és 2 db krízislakás van, valamint 35 db nem önkormányzati tulajdonú lakás, melynél az Önkormányzat bérlőkijelölési joggal rendelkezik.

Az Önkormányzat lakásállományát közszolgáltatási szerződés alapján az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. kezeli, a bérbeadásról a Képviselő-testület dönt, amely feladatot részben megosztva átadja a Társadalmi Kapcsolatok bizottságának és a Polgármesternek.

Bérbeadás lakás-előtakarékossági szerződés megkötésével: A pályázat benyújtásakor a pályázó pár (élettársi vagy házastársi kapcsolatban) egyik tagja sem, illetve a gyermekét egyedül nevelő szülő sem töltötte be a 35. életévét; a pályázó nem rendelkezik lakás, lakóház ingatlan tulajdonnal, résztulajdonnal; lakás elő-takarékossági szerződést kötöttek pénzügyintézzel saját maguk javára.

A bérleti jogviszony meghatározott időre, legfeljebb ötévi időtartamra létesíthető. Azon bérlők, akik a bérleti időtartam alatt lakáshelyzetüket nem tudják megoldani, a bérleti szerződés legfeljebb egy alkalommal, maximálisan további két évvel meghosszabbítható. A meghosszabbítást követően különös méltánylást igénylő esetben – betegség, vagy fogyatékosság, vagy 3 év alatti gyermek nevelése esetén – a polgármester hozzájárulhat a bérleti szerződés általa egyedileg meghatározott határidőig történő fenntartásához.

Lakás bérbeadása közérdekű célból: Jövedelmi, vagyoni és szociális helyzetől függetlenül kötött lakásbérleti szerződés köthető az önkormányzati törvényben megjelölt kötelező feladatok ellátása érdekében, a város gazdasági életében fontos szerepet játszó gazdálkodó szervezeteknél, más közérdekű feladat ellátása érdekében foglalkoztatott szakemberekkel, gazdálkodó szervezetekkel; a város kulturális és sport életében jelentős szerepet betöltő személyekkel, egyesületekkel, szervezetekkel.

Költségelvű bérbeadás: Az üresen álló költségelvű bérlakások közérdekű bérlőkijelölés, amennyiben ilyen kérelem az önkormányzathoz nem érkezik, úgy pályázat útján kerülnek betöltésre. A beérkezett pályázatok elbírálása során szociális szempontok figyelembe nem vehetőek.

Speciális esetek:

- bérlőkijelölési, bérlőkiválasztási joggal érintett lakások bérbeadása (a bérlő kijelölésére vagy kiválasztására megállapodás vagy a lakástörvény hatálybalépésekor jogszabály meghatározott szervet jogosít fel),
- szociális intézményből elbocsátott korábbi bérlő elhelyezése (ha a szociális intézményből elbocsátott személy az intézménybe utalásakor a lakásbérleti jogviszonyáról pénzbeli térítés ellenében mondott le az Önkormányzat javára, részére meghatározott komfortfokozatú lakást kell bérbe adni),
- törvényben és helyi rendeletben előírt elhelyezési, bérbeadási kötelezettség (ha a lakás elemi csapás vagy más ok következtében megsemmisül, illetve hatóságilag életveszély miatt a kiürítése kerül elrendelésre és a bérlő az elhelyezéséről önmaga nem tud gondoskodni, számára meghatározott komfortfokozatú lakást kell felajánlani).

Orosháza Város Önkormányzata a bérlakás állományának felújításáról, állagmegóvásáról lehetőségeihez mérten gondoskodik.

b) szociális lakhatás

Az önkormányzati tulajdonú, szociális alapon bérbe adható lakásainak bérbeadása pályázat kiírás és bírálat alapján történik.

A megüresedett lakások bérbevételére a szociális helyzetük alapján rászoruló, Orosházán bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező állampolgárok jogosultak.

Az egyes lakástípusokhoz megjelölt szociális rászorultság mértékét, meghatározását az önkormányzati lakások és helyiségek bérletére és eüidegenítésére vonatkozó 16/2006. (IX.15.) Ör. számú rendelet tartalmazza.

E rendelet szabályozza a krízishelyzetben lévő személyek ideiglenes lakhatásának megoldását. Így az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálatának írásbeli javaslatára a krízishelyzetben lévő személlyel, a polgármester döntése alapján bérleti jogviszony létesíthető méltányosságból, egyedi mérlegelés alapján, a bérlet létesítését kizáró ok vizsgálata nélkül, a pályáztatási eljárás mellőzésével, a rendelet mellékletében meghatározott krízislakásokban.

Krízishelyzetben lévő személyeknek ideiglenes lakhatásra az Önkormányzat 2017-ben két lakást biztosított, melyek bántalmazás esetén kerültek kiutalásra. 2018-ban a krízislakások száma a rendelet módosításának következtében háromra nőtt.

További két lakást az Önkormányzat határozott időre átadott a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet által fenntartott Családok Átmeneti Otthonának, hogy annak keretein belül Krízisközpont, majd félutas ház jöhessen létre, mely szintén a bántalmazás, illetve kapcsolati erőszak áldozatainak nyújthat hathatós segítséget.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Ilyen jellegű ingatlan felhasználásra a település területén nincs adat.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

Orosházán a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátást igénylő hajléktalan személyek a nappali melegedő, az éjjeli menedékhely és az átmeneti szállás szolgáltatásaihoz tudnak hozzájutni. Az elmúlt öt évben ezen ellátásoknál a férőhelyszámok nem változtak, amelyek az alábbiak:

- nappali melegedő: 36 férőhely,
- éjjeli menedékhely: 26 férőhely,
- átmeneti szállás: 14 férőhely.

A hajléktalan ellátás intézményrendszere akadálymentesített. Orosháza közigazgatási területéről lehet igénybe venni ezen szolgáltatásokat.

A hajléktalanok tényleges száma a városban ismeretlen, folyton változó a célcsoportba tartozók életviteli sajátosságai miatt. A rendelkezésre álló férőhelyek elegendőek az igények kielégítésére.

A nappali melegedő segítséget nyújt a hajléktalan személy életviteléhez, elősegítve a szociális ellátások igénybevételét, elérését. Az ellátást igénybe vevő alapvető szükségleteinek kielégítésén túl a nappali melegedő lehetőséget kíván biztosítani a társadalmi életbe történő visszaintegrálódáshoz, személyes kapcsolatok kiépítésére, fenntartására. Alapvető szolgáltatások: tisztálkodás, mosás, szárítás, ételmelegítés, szociális ügyintézés, szociális, mentális gondozás, ruhapótlás, postacím adása, csomagmegőrzés lehetőségének biztosítása.

Az ellátást igénybe vevő intézményi életbe történő bevonásával fontos feladat a „valahová tartozás igényének” kielégítése, az elszigetelődés, teljes kirekesztődés kiküszöbölése.

Az ellátottak legfőbb problémája a lakhatási probléma. Ezen túlmenően jellemzőek a mentális problémák, életvezetési problémák, szocializációs hiányosságok, szenvedélybetegségek és a családi, társas kapcsolatok hiánya.

A felmerülő problémák megoldásának, szükségletek kielégítésének lehetősége az intézményben folytatott szociális munka, esetkezelés keretében fogalmazódik meg.

Több év tapasztalata azt mutatja, hogy a nappali melegedő férőhelyszáma elegendő, igazodik az igényekhez. A melegebb hónapokban a kihasználtság csekély, a téli hónapokban viszont többszörös.

Az éjjeli menedékhely az önellátásra és a közösségi együttélés szabályainak betartására képes hajléktalan személyek részére biztosít éjszakai pihenésre, valamint krízishelyzetben éjszakai szállás igénybe vételére lehetőséget, valamint tanácsadás és felügyelet szolgáltatási elemeket.

Az intézmény 16 órás nyitva tartással lehetőséget biztosít továbbá a személyi tisztálkodásra, az étel melegítésére, étkezésre, a közösségi együttlétre.

A 26 férőhely esetében figyelemmel voltak a nemek szerinti megoszlásra:

- 1 db 4 ágyas női menhely,
- 3 db 5 ágyas férfi menhely,
- 1 db 7 ágyas férfi menhely között oszlanak meg a férőhelyek, mint a következőkben látható, az igényekkel arányosan.

Az igénybe vevők leginkább férfiak, éves átlagban az ellátottak 95 %-a férfi, és mindössze 5%-a nő. Az ellátandó célcsoport tagjainak döntő többsége elvált, volt családjukkal a kapcsolatot nem tartják, vagy csak nagyon ritkán. Ellátási igényük többnyire a fűtött szálláshelyben kimerül. Az elmúlt években az átlagéletkor folyamatosan emelkedik. Az új ellátást igénylők túlnyomó többsége 40 év feletti. Az ellátást igénylő fiatalok – csekély kivételtől eltekintve – rövid idő után távoznak az intézményből.

A hajléktalanok átmeneti szállása 24 órás nyitva tartással, folyamatos felügyelettel biztosít életvitelszerű szálláshasználatot, valamint a lakhatási szolgáltatás mellett az önálló életvitel fenntartása érdekében szükség szerinti mértékű esztétikát (szociális munkát).

Az átmeneti szálláson végzett szociális munka tartalmaz tanácsadást, esetkezelést, gondozást, készségfejlesztést, szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítését, az ellátott egyéni szükségletei szerint felügyeletet és háztartási, vagy háztartást pótló segítségnyújtás szolgáltatását. A szociális munka és a mentálhigiénés ellátás eszközeivel próbálja segíteni az ellátást igénybe vevők problémáinak megoldását, a tartós megkapaszkodás képességének kialakítását, és a társadalomba történő visszailleszkedést.

A 14 férőhely 2, 3, 4 és 5 ágyas szobák között oszlik meg, szükség esetén megoldott a betegek elkülönítése is.

A szolgáltatást elsősorban férfiak veszik igénybe, azonban a tapasztalat azt mutatja, hogy egyre gyakrabban női ellátottak is bekerülnek az ellátórendszerbe, még ha rövidebb időre is. Az átmeneti szállás lakóira az előregedés jellemző, többségük 60 életév feletti. Az átmeneti szállás munkatársai napi kapcsolatban vannak az Egységes Szociális Központ bentlakásos intézményeivel, így ha az ellátást igénybe vevők az előrehaladott életkor és a visszafordíthatatlan egészségi állapotromlás miatt igénylik, lehetőség van az idősek otthonaiba történő bekerülésre.

e) lakhatást segítő támogatások

A lakhatási veszélyhelyzetek megelőzése és a már kialakult veszély csökkentése volt a célja egyes hatósági jogintézmények létrehozásának. Ezek következetes alkalmazása a lakhatás biztonságát, a rendeltetészerű lakáshasználatot, a lakhatás minőségének a megőrzését és az élhetőbb otthon fenntartását szolgálja.

Ha a lakás elemi csapás vagy más ok következtében megsemmisült, illetőleg az építésügyi hatóság életveszély miatt annak kiürítését rendelte el és a bériő (használó) elhelyezéséről maga vagy a lakással rendelkező szerv nem tud gondoskodni, az ideiglenes elhelyezés az említett lakás fekvése szerint illetékes települési, fővárosban a kerületi önkormányzat feladata.

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló helyi rendelet értelmében elemi kár esetében az átmeneti települési támogatás magasabb összegben is megállapítható az alábbiak szerint:

a) a mindennapi életvitelhez elengedhetetlenül szükséges, a károsult személyi tulajdonát képező ingóságokban bekövetkezett kár enyhítésére és a személyazonosítást biztosító iratok pótlására szolgáló támogatás pénzben nyújtható a károsodás mértékéhez igazodóan, de legfeljebb 50.000 forint összegben, elszámolási kötelezettség nélkül;

b) a károsult lakhatást biztosító, tulajdonában lévő lakóépületben bekövetkezett kár enyhítésére szolgáló, 50.000 forintot meghaladó összegű támogatás elsősorban természetbeni juttatás formájában nyújtható, feltéve, hogy a károsult az önkormányzattal kötött megállapodásban vállalja

- ba) a természetbeni juttatás - kivételesen pénzbeli juttatás - rendeltetésszerű felhasználását,
- bb) a bizonyító erejű dokumentumokkal (számlák, szállítólevelek, adásvételi szerződés) történő elszámolást a felhasználásról,
- bc) a helyreállítási munkák elvégzésének, illetve a megsemmisült dolgok pótlásának ellenőrzését,
- bd) rendeltetésellenes felhasználás, rosszhiszeműség esetén a támogatás visszafizetését, illetve pénzbeli ellenértékének megfizetését.

Az elemi károsultak a b) pont szerinti támogatására központi forrás biztosítása esetén kerülhet sor.

A lakhatás megőrzése, illetve a hajléktalanná válás megelőzése érdekében a legnehezebb anyagi körülmények között élők az energiaszolgáltatás tekintetében is speciális védelmet érdemelnek.

A védendő fogyasztók intézménye az Európai Unió előírása alapján került bevezetésre 2008. január 1-jétől a villamos energia, 2009. január 1-jétől a gázzolgáltatás, 2014. január 1-jétől a vízközmű-szolgáltatás tekintetében. A szociálisan rászoruló, valamint a fogyatékossgal élő fogyasztók vehetik igénybe.

Ígénybe vehető kedvezmények:

- fizetési kedvezmények (részletfizetés, fizetési haladék),
- előre fizető mérő felszerelése, amely esetén nem lehetséges a hátralék felhalmozása.

Esélyegyenlőség biztosítása szempontjából lényeges kitétel, hogy a fogyatékkal élő fogyasztókat

- különösen a méréssel, leolvasással, számlázással, díjfizetési módokkal kapcsolatosan igényeiknek megfelelő, különleges bánásmódban kell részesíteni.
- Az olyan jellegű fogyatékkal élő fogyasztókat, akiknek az egészségét vagy az életét veszélyezteti a szolgáltatásból való kikapcsolás, vagy annak megszakadása, fizetési késedelem vagy nemfizetés esetén nem lehet kikapcsolni.

Az Önkormányzat – mint arra korábban már utaltunk – az Szt. felhatalmazása alapján megalkotta az Ö.r.-t, melyben a törvényi szabályozás pénzbeli és természetbeni ellátásainak kiegészítéseként a szociális biztonság erősítése érdekében célhoz kötöten települési támogatásokat állapított meg. A korábbi lakásfenntartási támogatás terminológiát a lakhatási települési támogatás váltotta fel.

A lakhatási települési támogatást a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A lakhatási települési támogatást elsősorban természetbeni ellátás formájában és a lakásfenntartással összefüggő azon rendszeres kiadásokhoz kell nyújtani, amelyek megfizetésének elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti. Támogatható lakhatási

kiadások: áramdíj, gázfogyasztás díja, víz- és csatorna-használat díja, személyszállítás díja, lakbér, albérleti díj, közös költség, tüzelőanyag költsége.

A lakhatási települési támogatás adható adósságkezelési szolgáltatás részeként, de jellemzően önálló támogatásként van jelen a szociális ellátások rendszerében.

A támogatáshoz kapcsolódóan meg kell említeni, hogy az Önkormányzat élt azzal a rendeletalkotási lehetőséggel is, amely – többek között – a lakókörnyezet rendezettségének biztosításához köti a lakhatási települési támogatás nyújtását, melynek megállapítását megelőzően a támogatással érintett ingatlanról környezettanulmány készül. Míg az eljárás fogadtatása korábban változó volt, ma már teljesen elfogadottnak tekintik az ügyfelek, mondhatjuk, hogy rutinszerűen működik a támogatást kérő lakosok körében.

f) eladósodottság

Az orosházi háztartások eladósodottságáról hivatalos adatok nem állnak rendelkezésre. A Polgármesteri Hivatal Igazgatási Iroda Népjóléti, Szociális Csoportját felkereső ügyfelek leggyakrabban a váratlanul keletkezett és/vagy nagyobb összegű közüzemi kiadások, illetve régebben fennálló, nagyobb összegű közüzemi számlák rendezéséhez kérnek segítséget. Adósságkezelési szolgáltatást a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére az Önkormányzat önként vállalta fel az Szt. keretszabályai között. A szociálisan hátrányos helyzetben lévők adósságterhének enyhítése és lakhatási körülményeinek javítása érdekében adósságkezelési célú települési támogatást nyújt, amelynek keretében a jogosultak adósságcsökkentési támogatásban és 12 hónapon át adósságkezelési tanácsadásban részesülnek. Az adósságkezelési célú települési támogatás igénybevételének időtartamára a jogosultak lakhatási települési támogatásban is részesülnek, mint ahogy arra már utaltunk.

Elsősorban a közüzemi tartozásokkal eladósodott személyeknek nyújt segítséget. A korábbi szabályozás szerint a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztésénél felhalmozódott adósság rendezésére is igénybe vehető volt, de a jelen szabályozás szerint erre az adósság fajtára a támogatás nem terjed ki. A korábbi szabályozáshoz képest, mely szerint a szolgáltatás keretében nyújtott adósságcsökkentési támogatás ténylegesen az adósság 3/4-ed részének megfizetését jelentette az adós helyett, addig a hatályos rendelet szerint a támogatás mértéke az adósságkezelés körébe vont adósság 90%-át is elérheti.

Az adósságkezelési tanácsadás igénybe vétele, az adósságkezelési szolgáltatóval való együttműködés nem csak lehetőség, hanem kötelezettség is a programban résztvevőknek, saját érdekükben. Az együttműködés során a tanácsadó feltárja az adósságkezelés tartama alatt keletkező problémákat, segít a megoldásukban, preventív intézkedéseket tesz az újabb eladósodás elkerülése érdekében.

Az adósságkezelési célú települési támogatást, habár a szükséges önerő 25%-ról 10%-ra csökkent, mégis elenyésző számban veszik igénybe.

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Osszesen adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2013	1 017	3
2014	880	7
2015	804	7
2016	644	2
2017	543	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A település külterületein a közműszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított. A közösségi közlekedés helyi és helyközi autóbusszjáratokkal megoldásra került, amely által az érintett területek lakói a településen biztosított minőségi közszolgáltatásokhoz közvetlenül hozzáférnek.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Orosháza Város Önkormányzata 2016. évben az Integrált Városfejlesztési Stratégiával egy ütemben, annak mellékleteként elkészítette az Orosháza városra vonatkozó Anti-szegregációs tervét.

A tervben rögzített megállapítások és arányszámok kerülnek felhasználásra a jelen fejezet kifejtése kapcsán is.

Szegregátumnak nevezünk azt a területet, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%.

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Orosháza város egészét tekintve az infrastrukturális hálózatok közül elektromos áram és gázvezeték legalább részlegesen minden utcában található, a szennyvízberuházás következtében a vezetékes szennyvízelvezetés is szinte teljes egészében megoldottá vált.

A településen jelenleg 232 km kiépített járda, 135 km kiépített, továbbá 318 km kiépítetlen út található, vezetékes ivóvíz 37 utcában nincs részben vagy teljesen.

1. Szegregált terület: /Kiss Ernő utca – Kupa Vezér utca – Toldi utca – Kiss Ernő utca (északi, észak-nyugati oldala a Babits Mihály utcától a Kupa Vezérig)/

Lakáshelyzet: az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 22%. Az egyszobás lakások aránya 11%.

Szolgáltatásokhoz való hozzáférés: A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a városközpont mintegy 7 km-re található. A területről jellemzően 3 km-re található Rákóczi utcai általános iskola feladat-ellátási helyet veszik igénybe a tanulók. Az óvoda 1 km-en belül elérhető.

Közműellátottság: hiányzik a vezetékes víz- és szennyvízhálózat a Kupa Vezér és a Toldi utcák egy részében. Nincs szilárd útburkolatú út a Kupa Vezér, a Toldi, a Lachner György és a Béke utcákban. A Kupa Vezér utca végén illegális személtaláló található.

2. Szegregált terület: /Dankó István utca déli oldala, Szondi utca, illetve a Kutasi utca (1-15. szám és a 2-8. szám) Szondi utcáig terjedő szakasza/

Lakáshelyzet: alacsony komfortfokozatú lakások aránya 84%. Az egyszobás lakások aránya 78%.

Szolgáltatásokhoz való hozzáférés: A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a városközpont viszonylagos közelsége miatt a szolgáltatások könnyen igénybe vehetőek.

Közműellátottság: A vezetékes víz és szennyvízhálózat csak részben került kiépítésre. A Dankó István utcának csak egy részén került kialakításra a szilárd burkolatú út.

3. Szegregált terület: /Hun utca, Sámsoni utca – Makói utca/

Lakáshelyzet: alacsony komfortfokozatú lakások aránya 52%. Az egyszobás lakások aránya 20%.

Szolgáltatásokhoz való hozzáférés: A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a városközpont viszonylagos közelsége miatt a szolgáltatások könnyen igénybe vehetőek.
Közműellátottság: A vezetékes víz és szennyvízhálózat csak részben került kiépítésre a Hun utcában. Hiányzik a szilárd burkolatú út a Hun utcában és a Hun közben. A Hun utca – Makói utca – vasút által közrezárt nádasban illegális személerakó található.

4. Szegregált terület: /Horváth Gy. utca. – Mátyás király utca – Szabadság utca – Kiss Ernő utca (nyugati oldala a Szilágyi Erzsébet utcáig) – belterületi határ/
Lakáshelyzet: alacsony komfortfokozatú lakások aránya 17%. Az egyszobás lakások aránya 12%.
Szolgáltatásokhoz való hozzáférés: A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a városközpont mintegy 7 km-re található. A területről jellemzően a 3 km-re található Rákóczitelepi általános iskola feladat-ellátási helyet veszik igénybe a tanulók. Az óvoda 1 km-en belül elérhető.
Közműellátottság: A vezetékes víz és szennyvízhálózat csak részben került kiépítésre a Kismarton és a Kiss Ernő utcákban. Hiányzik a szilárd burkolatú út a Kismarton utcában.

5. Szegregált terület: /Kiscsákó/
Lakáshelyzet: az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 67%. Az egyszobás lakások aránya 31%.
Szolgáltatásokhoz való hozzáférés: A városhoz, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés rendkívül körülményes a nagy távolság miatt (több, mint 20 km). Egyes szolgáltatásokat az itt élők Nagyszénáson és Kondoroson vesznek igénybe.
Közműellátottság: a szennyvízhálózat teljes egészében hiányzik. A vezetékes vízhálózat részben kiépített. Szilárd burkolattal csak a kiscsákói bekötő út rendelkezik.

Orosháza város területén a közterületek rendben tartása a lakosság közreműködésével Közszolgáltatási szerződés alapján az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. feladata. Amennyiben a lakossági feladatként megjelölt közterület állapota nem megfelelő, a Polgármesteri Hivatal Közterület Felügyelete felszólítja az érintett személyt a terület rendbetételére a saját jogi eszközeit felhasználva.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

1. Szegregált terület: /Kiss Ernő utca – Kupa Vezér utca – Toldi utca – Kiss Ernő utca (északi, észak-nyugati oldala a Babits Mihály utcától a Kupa Vezérig)/
Demográfia: A lakónépesség száma 76 fő. A 0-14 évesek aránya 29%, a 60 év felettieké 28%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 44,8%.
Foglalkoztatottság: A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya aktív korúakon belül 62%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya szintén 54%.
Etnikai szegregáció: A területen nem magas a roma lakosság aránya.
Segélyezési adatok: lakhatási támogatásban 5 háztartás részesült a 2017. évben.
Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya: 25 gyermek részére került megállapításra a 2017. évben.

2. Szegregált terület /Dankó István utca déli oldala, Szondi utca, illetve a Kutasi utca (1-15. szám és a 2-8. szám) Szondi utcáig terjedő szakasza/
Demográfia: A lakónépesség száma 171 fő. A 0-14 évesek aránya 50%, a 60 év felettieké 6%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 45%.
Foglalkoztatottság: A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya aktív korúakon belül 91%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya szintén 80%.

Etnikai szegregáció: A területen magas a roma lakosság aránya.

Segélyezési adatok: lakhatási támogatásban 9 háztartás részesült a 2017. évben.

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya: 27 gyermek részére került megállapításra a 2017. évben.

3. Szegregált terület: /Hun utca, Sámsoni utca – Makói utca/

Demográfia: A lakónépesség száma 174 fő. A 0-14 évesek aránya 30%, a 60 év felettieké 7%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 32%.

Foglalkoztatottság: A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya aktív korúakon belül 57%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya szintén 55%.

Etnikai szegregáció: A területen magas a roma lakosság aránya.

Segélyezési adatok: lakhatási támogatásban 9 háztartás részesült a 2017. évben.

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya: 23 gyermek részére került megállapításra a 2017. évben.

4. Szegregált terület: /Horváth Gy. utca. – Mátyás király utca – Szabadság utca – Kiss Ernő utca (nyugati oldala a Szilágyi Erzsébet utcáig)- belterületi határ/

Demográfia: A lakónépesség száma 120 fő. A 0-14 évesek aránya 11%, a 60 év felettieké 30%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 30%.

Foglalkoztatottság: A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya aktív korúakon belül 55%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya szintén 50%.

Etnikai szegregáció: A területen nem magas a roma lakosság aránya.

Segélyezési adatok: lakhatási támogatásban 5 háztartás részesült a 2017. évben.

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya: 12 gyermek részére került megállapításra a 2017. évben.

5. Szegregált terület: /Kiscsákó/

Demográfia: A lakónépesség száma 121 fő. A 0-14 évesek aránya kb. 23%, a 60 év felettieké kb. 40%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 33%.

Foglalkoztatottság: A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya aktív korúakon belül 67%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya szintén 67%.

Etnikai szegregáció: A területen nem magas a roma lakosság aránya.

Segélyezési adatok: lakhatási támogatásban 8 háztartás részesült a 2017. évben.

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya: 1 gyermek részére került megállapításra a 2017. évben.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

A 2016. évi Anti-szegregációs tervben feltárt adatokban és jelenségekben mérvadó változás nem történt az utóbbi időszakban. A tervben megjelölt beavatkozási lehetőségek a város egyes fejlesztéseinek előkészítése során figyelembevételre és lehetőség szerint beépítésre kerülnek.

Az oktatási intézmények (iskolák, óvodák) segítséget nyújtanak a hátrányos és halmozottan hátrányos, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek megfelelő fejlesztéséhez, igyekeznek biztosítani az optimális feltételeket.

A szociális bérlakás igények benyújtása és elbírálása során a helyi rendeletben meghatározott feltételek teljesítése kerül figyelembevételre.

A pályázati és önkormányzati források felhasználásával megvalósításra kerülő környezetrendezés, közlekedési felületek, épületek, infrastruktúra hálózat felújítása, tervezése és építése során szintén figyelembevételre kerül az érintett területek fejlesztési igénye.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Orosháza Város Önkormányzata az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény előírása alapján az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról
- a fogorvosi alapellátásról
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról
- a védőnői ellátásról
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

A város kiépítette a jogszabályi előírásoknak megfelelően az egészségügyi alap- és szakellátást, amelyek ellátási körzete lefedi a település egészét. Szolgáltatásai valamennyi lakos számára hozzáférhetőek.

Országos tendencia, hogy folyamatosan romlik a lakosság egészségi állapota. A születéskor várható élettartam messze elmarad az Európai Unió átlagától, de alacsonyabb a környező közép-kelet-európai országok ide vonatkozó adatainál is.

Az ifjúság helyzetéről szóló tanulmányok szerint szoros összefüggés van a dohányzás és az alkoholfogyasztás gyakorisága és a kábítószer-fogyasztás között. Az ifjúság kellő információval rendelkezik a drogról, de veszélyességét nem értékeli nagyságának megfelelően.

Orosházán a felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma 10, gyermekek részére 5, életkorhoz nem kötötten pedig 2 vegyes háziorvosi szolgálat dolgozik. A fogorvosi alapellátást 6 vegyes körzet, illetve egy – életkorhoz kötött – iskolai, ifjúsági fogorvosi körzet biztosítja.

Orosháza Város Önkormányzata, mint egészségügyi szolgáltató feladatkörét a megbízás útján eljáró, vagy feladatkörét feladat-ellátási szerződés keretében átvállaló és praxisjoggal rendelkező, önálló orvosi tevékenységet végző háziorvosokkal, házi gyermekorvosokkal, valamint egészségügyi alapellátást nyújtó fogorvosokkal végzi. A közigazgatásilag Orosházához tartozó Kiscsákó külterületi településrész vonatkozásában a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátást az Önkormányzat Nagyszénás Nagyközség Önkormányzatával kötött feladat-ellátási szerződés útján biztosítja.

Az egészségügyi alapellátáshoz csatlakozó háziorvosi Központi Ügyelet létrehozása is megvalósult 2005. évben. A Társulás a feladatot az Orosházi Kórházzal együttműködve biztosítja.

Az egészségügyi alapellátás tekintetében az országos tendenciához hasonlóan Orosházán is jelentkezik a háziorvosi kör előregedése.

Az egészségügyi alapellátásban új elemként 2018. évben a praxisközösség létrehozása gyógytornász, dietetikus bevonását teszik lehetővé a gyógyításba, valamint szűrővizsgálatokkal és életmódbeli tanácsadással egészítik ki a háziorvosi és házi gyermekorvosi alapellátást.

Az Önkormányzat a lakosság szám folyamatos csökkenése ellenére sem változtat az alapellátási körzetek számán. Ebből következően javulhatott az ellátás minősége, mivel hosszabb idő jut egy-egy orvos-beteg találkozóra.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 4401)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 4301)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 4501)
2013	2	12	6
2014	2	11	6
2015	2	11	5
2016	2	10	5
2017	2	10	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A városban területi besorolású kórház működik, amely magában foglalja a járó- és fekvőbeteg szakellátást.

Orosháza városa 10 területi védőnői, 2 ifjúsági védőnői, 1 kórházi védőnői státusszal rendelkezik. Valamennyi álláshely (13) betöltött. Orosháza Város Önkormányzata az Orosházi Kórházzal, valamint Kiscsákó külterületi településrész vonatkozásában Nagyszénás Nagyközség Önkormányzatával kötött feladat-ellátási szerződés alapján működteti a szolgálatot.

Az egy védőnőre jutó 0-3 éves korú gyermekek aránya évente közel azonos. Ennek oka a népesedési folyamat lassulása, a gyermekszületések számának visszaesése.

A fentiekén túl az egészségügyi ellátás szintén jelentős mutatója a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma. A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére – egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához – az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal állapítja meg a nyilvántartottak közgyógyellátás, normatív közgyógyellátás, és egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság formájában.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2013	723
2014	892
2015	1 044
2016	948
2017	N.A.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat adatai alapján elmondható, hogy magas azoknak az aránya, akik e támogatási formában részesednek. 2013-tól folyamatosan emelkedő tendenciát figyelhetünk meg 2016-ig, mely évben létszámcsökkenés következett be.

Az ápolási díjban részesülők száma szintén esélyegyenlőségi szempontból fontos mutató. Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Alapesetben ápolási díjra jogosult a hozzátartozó, ha súlyosan fogyatékos személy, vagy tartósan beteg 18. év alatti személy gondozását, ápolását végzi. A fokozottan súlyos fogyatékos személyt ápoló hozzátartozó magasabb összegű ellátásban részesül.

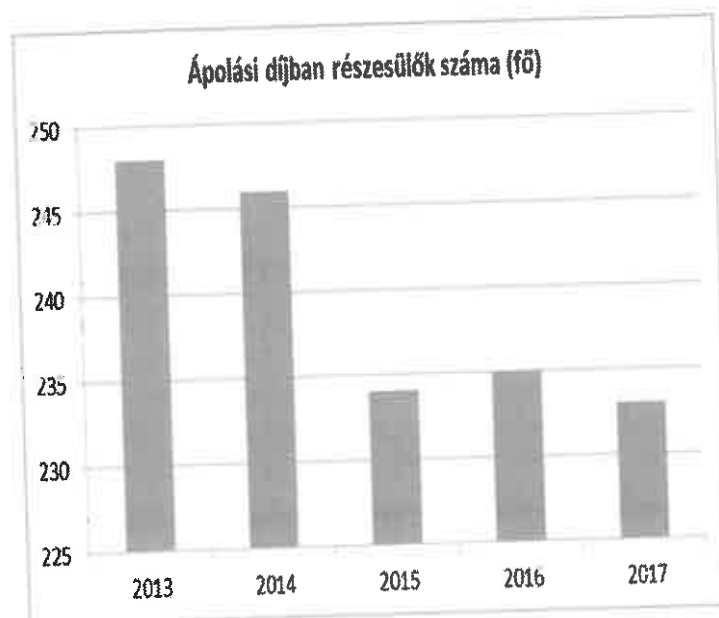
2011. évtől a mindenkori központi költségvetési törvény által meghatározott alapösszeg 100%-a az ápolási díj. A korábbi fokozott ápolási díj, mely az alapösszeg 130%-a volt, a jelenlegi szabályozás szerint az emelt összegű ápolási díjnak, az alapösszeg 150 %-ának felel meg. A korábbi ellátás differenciálódott a kiemelt ápolási díjjal, mely az alapösszeg 180%-a. Számszerűsítve az alapösszegű ápolási díj 32.600 Ft, az emelt összegű 48.900 Ft, és a kiemelt összegű 58.680 Ft. A támogatás a jogosultsági feltételek bekövetkezésének napjától, de legkorábban a kérelem benyújtását megelőző hatodik hónap első napjától állapítható meg. Az ápolási díj a jogosultság kezdő hónapjára tekintettel is teljes összegben jár.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

Év	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5901)	Ápolási díj, méltányossági alapon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5902)	Összesen
2013	248	0	248
2014	246	0	246
2015	234	0	234
2016	235	0	235
2017	233	0	233

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat adatai alapján megfigyelhetjük a vizsgált 5 éves időszakban közel azonos az ápolási díjban részesítettek száma. A 2015-ös évtől némi csökkenés figyelhető meg, de számottevően nem csökkent a támogatásban érintettek száma.

A méltányossági ápolási díjnak, melyet az Szt. önkormányzati hatáskörbe utal önkéntes vállalás alapján, megszünt a helyi szabályozása.

2018. január 1-jétől a tartósan beteg gyermeküket legalább húsz éven át otthon ápolók számára tartós ápolást végzők időskori támogatása néven új támogatási forma érhető el, mely kompenzációt nyújt azoknak, akik az otthoni tevékenységük mellett a munkaerőpiacon kevésbé tudtak, tudnak jelen lenni, ami miatt alacsonyabb összegű nyugdíjra jogosultak. A támogatás havi összege 50.000,- forint. A tartós ápolást végzők időskori támogatása nem minősül nyugellátásnak.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogramja 2010-2020: mintegy tíz éven keresztül az országot járva vizsgálta és vizsgálja a hazai lakosság egészségügyi állapotát. A program nyolc év alatt 1500 helyszínen több mint 6 millió vizsgálatot végzett, 500 ezer látogatót fogadott, ugyanakkor a kitöltött kérdőívek száma elérte a 15 milliót. A kezdeményezés az Európa Nemzeti Egészségvédelmi Program (European National Healthcare Program) valamint a Magyar Orvostársaságok és Egyesületek Szövetsége (MOTESZ) által koordinált szív- és érrendszeri betegségek megelőzésének és gyógyításának Nemzeti Programjával konszenzusos együttműködésével valósul meg. A 2010-2020 közötti program segít a lakosság egészségi állapotának folyamatos megfigyelésében, beteg orvos kapcsolat kialakításában, az egészségvédelem több dimenziós megismerésében. A program a szűrések mellett, külön figyelmet fordít a társadalom egészségét fenyegető káros jelenségekre is.

A szűrésen résztvevők átlagéletkora 40-41 év volt, 57 százaléka a nők, míg 43 százalékuk a férfiak köréből került ki. A legaktívabbak Budapesten és Pest megyében voltak a látogatók, amelyeket Veszprém, Heves, Fejér megye követett a sorban. Az elmúlt években Békés megye több településén, Orosházán 2014. november 10-én az O-I Prevenció Életmód Napok keretében lehetett a program szűrővizsgálatait igénybe venni. 2018-ban 74 szakmai szervezet összefogásával az átfogó egészségvédelmi szűrőprogram tovább folytatódik.

Orosházán az Önkormányzat gondoskodik a kötelező egészségügyi alapellátás biztosításáról, mint az előző pontban szó volt róla.

A házi orvosok, házi gyermekorvosok és fogorvosok, valamint az iskolaorvosi ellátás és a védőnői szolgálat résztvevőinek a vonatkozó egészségügyi ágazati jogszabályokban meghatározott feladatai között hangsúlyos a prevenció, amelynek egyik eszköze a szűrőprogramok szervezése és lefolytatása.

Ezek a feladatok kiemelésre kerültek azon feladat-ellátási szerződésekben is, amelyeket az Önkormányzat kötött az egészségügyi alapellátás szereplőivel.

A végrehajtás nemritkán a népegészségügyi szakigazgatási szervvel közös szervezésben történik.

Az egészségügyi szolgáltatók igyekeznek a legrászorultabb rétegekhez eljutni, különös tekintettel a gyermekekre, idősekre és a szegregált környezetben élőkre.

A programokon való részvételre elsősorban tanácsadások és családlátogatások alkalmával igyekeznek rábeszélni a kisgyermekes szülőket, amely, ha egyszer megszokják, az életük természetes részévé válik.

Az egészségügyi alapellátásban új elemként 2018. évben praxisközösség létrehozása valósult meg. A praxisközösségi program Orosháza és Tótkomlós háziorvosi körzeteinek (7 db) bevonásával, Orosháza Város Önkormányzata vezetésével 2018. áprilisában kezdődött meg az Európai Unió és Magyarország Kormányának 149.92 millió forint vissza nem térítendő támogatásával.

A praxisközösség munkájának eredményeként a helyi lakosság szélesebb körben jut hozzá a különböző egészségügyi szolgáltatásokhoz, megteremtve a lehetőséget az egészséges életmód szélesebb körben való

elterjedéséhez. A program segítségével a térségben is könnyebben elérhetővé válnak a gyógytorna, diétetika, légzésfunkciós vizsgálatok, valamint olyan speciális foglalkozások, melyek korábban egyáltalán nem voltak elérhetőek a lakosság számára.

Az elnyert támogatásból a praxisközösség szakemberei többek között szakmai továbbképzéseken vehetnek részt, illetve új orvosi és informatikai eszközökhöz jutnak, így több és hatékonyabb kezelés végezhető el, csökkentve ezzel a magasabb szintű orvosi ellátásra nehezedő nyomást.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Az Orosháza Város Önkormányzat Egységes Szociális Központ Harmónia és Fordulat Klubjai 2014. augusztus 1-jétől nyújtanak nappali ellátást a pszichiátriai és szenvedélybetegek részére. Az intézmény nyitásakor Orosháza közigazgatási területéről fogadtak ellátottakat, majd a felmerülő igények alapján Békés megye területéről is érkezhettek ellátottak. A klubok 20-20 fő ellátását képesek biztosítani, jelenleg szinte maximális kihasználtsággal.

A szolgáltatás feladata, hogy az öntevékenységre, az önsegítésre épülve elősegítse a pszichiátriai és szenvedélybetegek társadalomba történő reintegrációját, rehabilitációját; támogassa a helyi települési közösségbe, a foglalkoztatási rendszerbe történő beilleszkedésüket; szolgáltatást nyújtson a promóció és elsődleges prevenció céljával a mentálisan sérült, krízisben lévő személyek részére is. Hosszú távú cél a pszichiátriai és szenvedélybetegek szociális kompetenciájának javítása, a stigmatizáció csökkentése, aktivizálás az egészségügyi ellátás igénybevételében, a foglalkozási rehabilitációban, a társadalmi szerepvállalásban.

Az intézmény megnyitása óta egyre többen ismerik meg a Harmónia/Fordulat Klubok munkáját, egyre nagyobb az érdeklődők, az ellátottak száma. Joggal mondható, hogy az intézmény egyre népszerűbb. A klubok munkatársai a lehetőségekhez mérten próbálnak minél több, színesebb programot kínálni a klubtagoknak. Ezen ellátási formákhoz szervesen kapcsolódó előadásokat szerveznek, amelyekkel ismereteket adhatnak át, illetve amelyek a reintegrációt elősegítő képességek, készségek fejlesztésére szolgálnak.

A klubokban folyó tevékenységekről a lakosság folyamatos informálása megvalósul az oroshazieszk.hu honlapon megjelenő fényképes cikkekkel, illetve a lakosság és a háziorvosok között terjesztett szórólapokkal, annak érdekében, hogy minél szélesebb körben legyenek ismertek és ezáltal elérhetőek ezen ellátási formák.

A klub munkatársai azért dolgoznak, hogy a társadalom, a környezet számára minél inkább elfogadhatóbb legyen a pszichiátriai és szenvedélybetegséggel küzdők személye. Ennek érdekében mind szakmai körökben – konferenciák, személyes megkeresések, előadások, – mind a lakosság körében tájékoztató, felvilágosító – szórólap, nyílt nap, – munkát végeznek.

2017. május 15-től az intézményben a „Főtéren Szociális Szövetkezet” biztosít fejlesztő foglalkoztatást. A klubtagok között nagyon népszerű ez a lehetőség, mivel anyagi nehézségeik ezzel csökkentek, illetve megtapasztalhatták a rendszeres munkavégzés, a közösséghez tartozás előnyeit. Jelenleg 16 főnek tudnak rendszeres munkát biztosítani.

A klub munkatársai az elkövetkezendőkben is arra törekednek, hogy mindenki számára elérhető módon, magas szakmai színvonalon legyenek a pszichiátriai és a szenvedélybetegek segítségére, különböző szakmai programok, rendezvények, kirándulások megszervezése által.

Orosháza Város Önkormányzat fenntartásában működik az Egységes Szociális Központ Vadvirág Esély Klubja. A Vadvirág Esély Klub, mint a fogyatékos személyek nappali ellátását biztosító intézmény, célját és

feladatát a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet határozza meg.

A klub az ellátást igénybevevők részére szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújt, a helyi igényeknek megfelelő közösségi programokat szervez, valamint helyet biztosít közösségi csoportoknak is. Biztosítja, hogy a szolgáltatás nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető módon működjön.

A Vadvirág Esély Klubban 2008-tól kezdődően 2017. március 31-éig szociális foglalkoztatás keretében munka-rehabilitációs tevékenység zajlott. A szociális foglalkoztatás folytatásaként a továbbiakban fejlesztő foglalkoztatást biztosítanak az ellátottak számára. A fejlesztő foglalkoztatás szintén pályázat útján valósulhat meg.

A fejlesztő foglalkoztatásra azért van szükség, mert az utóbbi években elindult egy folyamat, melynek eredményeképpen egyre fontosabbá vált a felnőtt, értelmükben akadályozott személyek munkára történő felkészítése. Az önálló egzisztenciát biztosító munka az ellátottak számára elérhetetlen, de más szinten és némileg más formában a sikeres munkatevékenység értelmet, biztatást, pozitív önbecsülést ad az akadályozottsággal élő személyeknek. Az esélyegyenlőségi törvény értelmében a fogyatékos személyek a társadalom egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben – jelen esetben a munka világában – történő részvételt. A fejlesztő foglalkoztatás 26 fő akadályozottsággal élő fiatal munkavégzését és kereseti lehetőségét biztosítja az ellátottak egészségi állapotának, korának, fizikai és mentális állapotának figyelembe vételével.

A nappali ellátás vonatkozásában 35 férőhelyes intézményben 26 ellátott foglalkoztatására van lehetőség a fejlesztő foglalkoztatásra vonatkozó működési engedély alapján.

Az egészségügyi rehabilitációs ellátásokhoz a város lakosságának az egészségügyi ellátórendszeren keresztül biztosított a hozzáférés.

A gyermekek testi-lelki-szellemi fejlődésében jelentkező problémák feltárása, megoldása, a szükséges fejlesztő és rehabilitációs folyamatok megvalósítása több szakágazat együttes tevékenységével realizálódik, az egészségügyi-, oktatási- és szociális intézményrendszer szereplői közötti kapcsolati háló kiterjedtsége, a kapcsolatok intenzitása, minősége függvényében.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzatok által biztosított közétkeztetés, amely gyakran a helyi szegény családból származó gyerekek táplálkozásának elsődleges forrása, fontos, hogy megfeleljen az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak.

A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet egyik fő célkitűzése, hogy a napi bevitt sómennyiség 2015 és 2021 között 10%-kal csökkenjen. A közétkeztetési reform törekvései közé tartozik, hogy növelje a helyi és bio élelmiszerek arányát a menzákon, továbbá hogy bevonja a Magyarországon tenyésztett halakat a menzák kínálatába. A rendelet azt is előírja, hogy a nevelési-oktatási intézményben minden, szakorvos által igazolt diétás étkezést igénylő személy számára az állapotának megfelelő diétás étrendet kell biztosítani.

Az önkormányzatok, illetve intézményei által biztosított közétkeztetés és az önkormányzati intézményekben piaci szereplők által biztosított étkeztetés (pl. iskolai, munkahelyi büfék) rendszeres ellenőrzése szükséges, szakember bevonásával, hogy azok kínálata és az ételek minősége mennyiben felel meg az általuk ellátott korosztályok egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak.

Az iskolai büfék esetén elvárás, hogy jelenjenek meg a kínálatban az egészségesebb táplálkozást támogató gyümölcsök, joghurtok, gabonapelyhek, egészséges ételek.

A településen a gyermekek étkeztetését Orosháza Város Önkormányzata Gyermekek- és Diákélelmezési Intézménye látja el.

A bölcsődei szolgáltatást igénybe vevő gyermekek étkeztetése helyben, intézményen belül történik, ahol megoldott a speciális étkeztetést igénylő, ételallergiás gyermekek számára biztosítandó étkeztetés is.

Az Egységes Szociális Központ főzőkonyhája a Teréz utcai egységben található. Gondoskodik az intézmény bentlakásos, nappali- és alapellátást igénybe vevő ellátottainak és munkatársainak a jogszabályi előírásoknak megfelelő étkeztetéséről.

Az alapanyagok beszerzése és a menüsorok összeállítása során figyelembe vett tényező a mennyiség mellett a megfelelő minőségű, változatos étrend összeállítása.

A települési lakosság által igénybe vehető étkeztetést biztosít még a Kórház főzőkonyhája is. A Gyopárosi Gasztronómiai és Turisztikai Kft. által működtetett Speciális Ételek Konyhája nevű egység 2008. évben kezdett üzemelni.

Alapvetően glutén, tej és tojás származék mentes meleg ételeket állítanak elő. Ehhez a szükséges alapanyagokat kizárólag azon cégektől szerzik be, amelyek a Magyar Táplálékallergia és Táplálékintolerancia Adatbanknál regisztráltak és a cégnek írásos garanciát adtak arra vonatkozóan, hogy az általuk szállított termékek a jelzett allergén anyagoktól teljesen mentesek.

Az ételek házhoz rendeléssel fogyaszthatók.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az állampolgárok Alaptörvény által biztosított alapvető joga, a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez, a rendszeres testmozgáshoz és testedzéshez való jog.

Az Önkormányzat alapvető érdeke, hogy a sport valamennyi társadalmilag hasznos funkciója érvényesüljön. Különösen fontos: a tisztességes játék (fair play), az esélyegyenlőség és a tolerancia eszményének kiteljesedése, a társadalmi együttélés és mobilitás elősegítése, a közösségi és családi kapcsolatok erősítése, a káros önveszélyeztető tendenciák (alkohol-, dopping és drogfogyasztás) megelőzése, a stresszterhelés ártalmas következményeinek csökkentése.

Orosháza Város Önkormányzata biztosítja a lakosság minden rétege számára az alapvető sportolási és rekreációs lehetőségeket különböző rendezvényekkel, programokkal, létesítmények térítésmentes használatával.

A város vezetése – az éves gazdálkodás lehetőségei alapján – anyagi támogatással segíti a sporttevékenységet annak érdekében, hogy a mozgás és az egészséges életvitel minél több városlakó életformájába beépüljön.

A városban több szervezetben folyik sporttevékenység, jelentős az oktatási intézményekben végzett tanórán és tanórán kívüli sportolási lehetőség, valamint a versenysport és utánpótlás nevelés tekintetében is kiemelkedő feladatellátás folyik.

A sport jótékony hatásainak kihasználása, többek között az egészségi állapot fenntartása, a betegségek megelőzése, a szellemi-teszt egyensúly támogatása a lakosság hétköznapjaiban kevésbé van jelen, a tömegsport szélesítése, a lakossági tudatformálás minden korosztályban nélkülözhetetlen. Ösztönözni szükséges az egészséges, mozgás-gazdag életmód kialakítását az ifjúság körében, amelynek keretében szükséges a fizikai aktivitást lehetővé tevő környezet megteremtése.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Bárki számára hozzáférhetőek a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások, úgymint: étkeztetés, házi segítségnyújtás, tanyagondnoki szolgálat, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, idősek otthonai, fogyatékos személyek nappali ellátása, pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása, hajléktalan személyek nappali melegedője, éjjeli menedékhelye, átmeneti szállása.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat.

A gyermekek részére a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátása (gyermekétkeztetés, bölcsőde, családi bölcsőde, alternatív ellátások), családok átmeneti otthonai, nevelőszülői formák biztosítottak a településen.

Az Önkormányzat Egységes Szociális Központja, az Orosházi Kistérség Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat, egyházi és civil szervezetek, magánszemélyek biztosítják megkülönböztetés nélkül, igény szerint, a megoldandó helyzethez legjobban igazodó szolgáltatást.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

A településen a szolgáltatások igénybevétele során hátrányos megkülönböztetésre, az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére irányuló tevékenység nem tapasztalható.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A szociális hátránnyal küzdő családok mind a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltató, mind a segélyező szervezetek látókörében vannak.

A megélhetési gondokkal küzdő családok gyermekei számára biztosítottak szabadidős foglalkozások, külön hátrányos helyzetűeknek szervezett nyári táborok. Az Önkormányzat biztosítja a szünidei gyermekétkeztetést és a legrászorultabbakat vonja bele.

A Családsegítő Szolgálat részére külön keret biztosított arra, hogy krízishelyzetben (pl. gyógyszerkiváltás esetén, fejtetvesség kezelésében) azonnali segítséget tudjon nyújtani.

Az adományokat a legrászorultabbakhoz juttatja el, közülük hívja meg a klienseket ruhaválogatásra, karácsonyi rendezvényre, stb.

Az Önkormányzat felvállalta az adósságkezelést a legveszélyesebb lakhatási helyzetben lévő adósok esetében, a krízishelyzetben lévőknek évi több alkalommal nyújt átmeneti települési támogatást,

gyermek rendkívüli települési támogatását, az idős emberektől átvállalja a szemétszállítás díjának kifizetését a segélykeret terhére.

Temetési települési támogatást ad a nehéz helyzetű eltemettetőnek, és köztemetéssel áll helyt a hozzátartozók nélkül vagy temettetésre szegénysége miatt nem képes hozzátartozó helyett.

A téli krízis időszakban szilárd tüzelőanyag vásárlása céljából magasabb összegű átmeneti települési támogatást nyújt, vagy természetbeni ellátásként tűzifajuttatásban részesíti a szociálisan rászorult háztartásokat.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A közösségi élet színterei igen sokrétűek, kiemelt szerepet kapnak a lakóközösségek, a munkahelyek, az oktatási, szociális intézmények, az egyházak, a civil szervezetek, a sportegyesületek, az azonos érdekekre, érdeklődésre létrejött alulról szerveződő közösségek. Nagyon erős a civil szervezetek jelenléte, az általuk szervezett programok, rendezvények nagyon népszerűek. Közösségépítő, közösségszervező szerepe a helyi egyházaknak szintén jelentős.

A közösségi élet jelentős fórumai a városi rendezvények, a közmeghallgatások.

A városban a minden korcsoportot érintő közösségi élet legmeghatározóbb színtere Orosháza Főtere, a Petőfi Művelődési Központ és az ott helyet kapó Justh Zsigmond Városi Könyvtár, valamint a különálló Nagy Gyula Területi Múzeum.

A helyi kulturális intézmények tevékenységének négy fő területe: az esélyteremtés, az érték és hagyományörzés, új értékek létrehozása, és a közösségteremtés erősítése.

Az alkotó és művelődési közösségek száma évről-évre nő. A rendszeres művelődési foglalkozások, klubok, szakkörök, valamint a települési rendezvényeken résztvevők száma folyamatosan növekszik.

Évről évre nő Orosházán a szabadtéri, valamint az időjárástól független rendezvényhelyszínen megtartott programok száma. A település éves szinten legnagyobb látogatószámot generáló rendezvénye a minden évben több napos Orosházi Nyár Fesztivál. Idén a programsorozat keretében júniustól egészen szeptember elejéig koncertek, előadások és egyéb szórakozási lehetőségek várták az érdeklődőket. Számos program ingyenesen látogatható volt, így a szociálisan rászorultak részére is elérhetővé váltak városunkban a színvonalas kulturális rendezvények. Úgyszintén jeles esemény az augusztus 20-hoz köthető Szent István nap, mely városunk legnagyobb és legrégebbi hagyományokhoz köthető rendezvénye.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Általánosságban elmondható, hogy az emberek társadalmi együttélése azért lehetséges, mert nagy többségük alkalmazkodik az adott társadalomban elfogadott normákhoz, viselkedési szabályokhoz.

A törvényileg meghatározott jogi normák megtartásáról az állam végső esetben kényszerrel gondoskodik, illetve megszegését kényszereszközökkel torolja meg.

Az íratlan erkölcsi, vallási szabályok megszegését a társadalom tagjai többé-kevésbé egyöntetű és erős rosszállással, megvetéssel büntetik.

A szokások, illemszabályok büntetése a társadalom tagjai részéről megnyilvánuló erősebb-enyhébb helytelenítés. A devianciához – az adott társadalomban elfogadott normáktól eltérő viselkedésekhez pl. a bűnöző, alkoholizáló, kábítószer-fogyasztó, lelki beteg, stb. embertársainkhoz – történő viszonyulás komoly erőpróba a szűkebb és tágabb közösségek együttélésben.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Nagyon fontos kiemelni, hogy a társadalom nem mondhat le az öngondoskodásról, hiszen alapelv, hogy nem akkor segít a társadalom a legtöbbit a rászorulton, „ha halat ad neki, hanem, ha megtanítja halászni”, azaz cselekvő, önmagáért tenni tudó, a társadalom ténylegesen hasznos tagjává tudja formálni. Ugyanakkor a társadalom szereplői nemcsak önmagukért, hanem nehezebb helyzetben lévő embertársaikért is felelősek.

Az adományozásnak, segítségnyújtásnak régi hagyománya van Orosházán, amelyben több helyi szervezet vállal nagy szerepet, néhány példa a teljesség igénye nélkül:

Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat, a Vöröskereszt Orosházi Szervezete, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Orosházi Családok Átmeneti Otthona, Magyar Máltai Szeretetszolgálat helyi egysége, Rotary Club és a Nagycsaládosok Egyesülete.

Elsősorban a rossz anyagi körülmények között élő, rászoruló családok részesülnek adományaikból, amely főképp tartós élelmiszerből és ruhaneműből állnak.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A város lakosságának etnikai összetétele színes képet mutat, mint ahogy a következő táblázatban látható.

A népesség nemzetiség szerint, 2011											
Terület	A nemzetiség, az anyanyelv, a családi, a baráti közösségben használt nyelv válaszok legalább egyike										
	magyar	bolgár	cigány (romani, beás)	görög	horvát	lengyel	német	örmény	román	ruszin	szerb
Orosháza	23734	17	335	5	4	21	160	6	78	...	27

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

Ugyanakkor a származás, mint ismérv a szociális helyzet taglalása során nem differenciáló tényező. Elsősorban a romák társadalmi integrációja igényel megerősítést, amely túlmutat a szociális ágazat céljain és eszközrendszerén.

Az Önkormányzat az Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatával, a szociális, egészségügyi intézményekkel együttműködve törekszik a romák életminőségnek javítására, a jobb lakhatási körülmények biztosítására, a testi-lelki egészségük megőrzésére, hagyományaik ápolására, az élethosszig tartó tanulás ösztönzésére. Feladatuknak tekintik továbbá a roma célcsoport élethelyzetének, társadalmi esélyegyenlőségének javítását, a munkaerő-piaci (re)integrációjuk elősegítését.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Hiányos jövedelem beosztási- és gazdálkodási ismeretek, eladósodás a 25-50 éves korcsoport körében	Alapkompetenciák megszerzésének elősegítése, pénzügyi gyakorlati elsajátítása; elméleti- és gyakorlati mezőgazdasági ismeretek átadása/oktatása
A mélyszegénységben élők egészségi állapotuk megőrzésében jelentős segítségre szorulnak	Egészséges életmódra ösztönzés és az egészségi állapot romlásának megelőzése.
Munkanélküliek magas aránya az álláskereső hátrányos helyzetű személyek, valamint inaktívak körében	Munkahelyszerzés- és megtartás elősegítése, foglalkoztatottság növelése, képzés/átképzés, elhelyezkedést segítő támogatások, álláskeresői tanácsadás

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

„Akkor jó a világ, ha jó benne gyerekek lenni”
Véghelyi Balázs

A gyermekek védelmének jogszabályi alapját az Alaptörvény rendelkezései teremtik meg, figyelemmel a Gyermekek Jogairól szóló Egyezmény rendelkezéseire. A hivatkozott jogszabályok alapján került sor a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) megalkotására. A törvény elismeri egyebek mellett a gyermek mindenek felett álló érdekét. Előírja a szülők közös felelősségét a gyermek neveléséért és fejlődésének biztosításáért, a gyermek különleges védelmét a bántalmazás és elhanyagolás bármilyen formája ellen, biztosítja a szellemileg vagy testileg fogyatékos gyermek fokozott védelmét, a gyermek megfelelő életszínvonalhoz, egészséges fejlődéshez való jogát. A törvény célja, hogy a gyermek esélyegyenlőségének növelése érdekében megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a feladatra vállalkozó természetes és jogi személyek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel nyújtsanak segítséget a gyermek e törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

2017. január 1. napján Orosháza összlakossága: 28.629 fő volt.

2017. január 1. napján 4.521 fő tartozott a 0 – 18 éves korosztályba, melynek nemek szerinti megoszlása az alábbiak szerint alakul: 2.212 fő leány, és 2.309 fiú.

A korcsoport szerinti megoszlás a népesség-nyilvántartás adatai alapján a következőképpen alakult:
2017. január 01.

0 - 2 év:	605 fő
3 - 5 év:	641 fő
6 - 14 év:	2.261 fő
15- 18 év:	1.014 fő

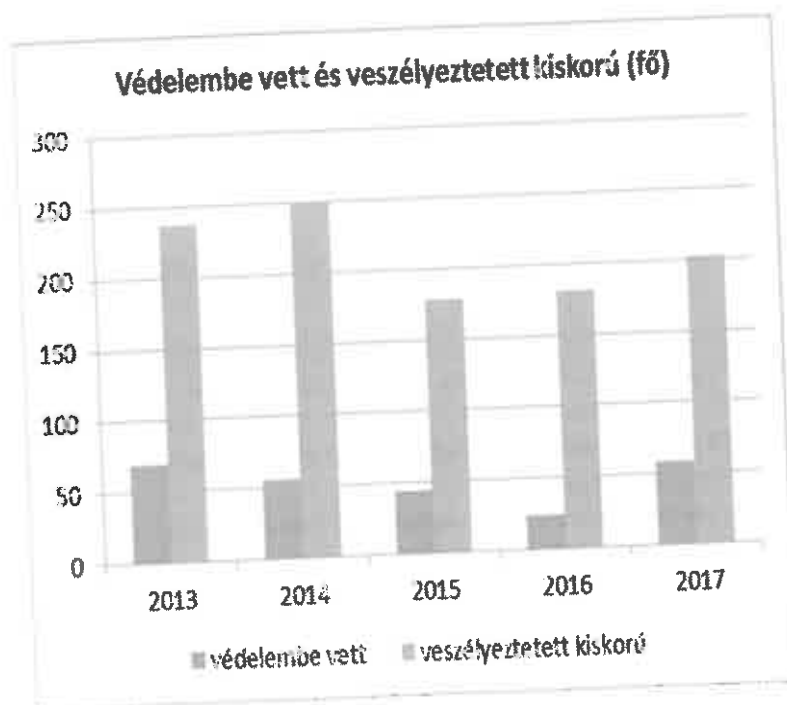
a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A veszélyeztetett és a védelembe vett kiskorúak számát 2012. december 31-ig a település jegyzője tartotta nyilván, 2013. január 1-jétől a gyermekvédelmi feladatokat a Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatalának Hatósági, Gyámügyi és Igazságügyi Osztálya (korábbi nevén: Járási Gyámhivatal) látja el.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2013	69	237
2014	56	250
2015	44	178
2016	24	181
2017	59	202

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A vizsgált 5 éves időszakban a fenti adatok alapján 2016-ig csökkenés mutatkozik mind a védelembe vett, mind a veszélyeztetett kiskorúak számában, míg a 2017-es évben ismételt növekvő tendenciát figyelhetünk meg a védelembe vétel és a veszélyeztetettség esetében egyaránt, mely fokozottan felhívja a figyelmet a gyermekvédelem jelentőségére.

A gyámhatóság védelembe veszi a gyermeket, ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevitelével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése, nevelése a családban biztosítható.

A feladat mindenkori felelőse – a gyermekjóléti központ javaslatának figyelembevételével – védelembe veheti továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértési tényállást megvalósító gyermeket és a szabálysértést elkövetett fiatakorút, a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, valamint a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút.

A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság felhívja a gyermekjóléti központot a védelembe vételhez kapcsolódó gyermekjóléti szolgáltatási feladatok esetmenedzselésének ellátására és a veszélyeztetettség okának megszüntetése érdekében intézkedést tesz.

A gyermek veszélyeztettségét számos hatás indukálhatja. Külön kiemelés és figyelmet igényel a gyermekek veszélyeztettségének egy új dimenziója: az internet és játék függőség.

A mai világban a gyermekeknek kifejezetten szükségük van mindennapi életükhöz bizonyos szintű technikai és informatikai tudásra. Az internet egy óriási lehetőség, mely képes kinyitni a világot, információt, segítséget nyújt, viszont túlzott használatának vannak veszélyei, az internetfüggőség valós probléma, mely a függőségek között új szindrómának számít. A dependenciák közül a nem-kémiai függőségek (alkohol, drog stb.) tehát a viselkedési addikciók közé tartozik. Az elterjedtségéről nincsenek megbízható statisztikák, hiszen az érintettek nem mindig kerülnek kapcsolatba szakértő orvosokkal, pszichológusokkal. Az függők részarányát az internetező fiatalok teljes köréhez szokták általában viszonyítani, az adatok 8-10 százalék körül mozognak, de a statisztikák rendkívül bizonytalanok, hiszen a viszonyítási alap és a diagnózis is vitatott.

Az internetfüggőség diagnózisáról vita folyik a szakirodalomban, általában akkor állapítják meg ezt a szindrómát, ha az életvitele teljesen átalakul a páciensnek. Kényszeresen és kontrollvesztett állapotban interneteznek ilyenkor az érintettek, általában napi hat óránál többet töltenek úgy a számítógép előtt, hogy ez a tevékenységük nem függ össze a munkájukkal vagy más okvetlenül szükséges tevékenységgel. Hozzá tartozik ehhez az is, hogy az internethasználat csökkentésére saját elhatározásukból nem képesek.

A fent kifejtett probléma preventív kezelésére külön intézkedést határozott meg a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve.

A hatályos szabályozás szerint hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- szülő/k, családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége (legfeljebb alapfokú végzettség),
- szülő/k, családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága (a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig (korábbi szabályozás szerint legalább 16 hónapig) álláskeresőként nyilvántartott személy),
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei (szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek).

Halmazottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fenti körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzet megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításával egyidejűleg történik, de utólag is kérhető a megállapítás. A hátrányos helyzetet jellemző ismérvek közül míg korábban leginkább az alacsony foglalkoztatottság volt

jelen, addig napjainkban a szülő/k alacsony iskolai végzettségére tekintettel kerül leggyakrabban megállapításra.

Iskolázottság, nyelvtudás							
A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2011							
Terület	Általános iskola			Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	Érettségi	Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	Összesen
	első évfolyamát sem végezte el	1-7. évfolyam	8.				
Orosháza	271	2848	6911	6172	7666	3477	27345

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy 10.030 fő a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma, ami nagyon magas aránynak tekinthető, 36,6% a népesség összeségéhez viszonyítva. Az általános iskolában a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nagyobb arányú előfordulása felhívja a figyelmet arra, hogy ezeknek a gyermekeknek – a szülők helyett – a pedagógusok részéről hatékony motivációra lesz szüksége ahhoz, hogy legalább egy szakma megszerzéséért tanuljanak tovább, elősegítendő a felzárkózást.

A településen fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya nem ismert, mivel olyan szenzitív tulajdonsága az adott személynek, mely nem gyűjthető. Erra a számra csupán következtethetünk a speciális intézménybe járó gyermekek arányából.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

Biztató irányú változás, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma a vizsgált 5 éves időszakban évről évre csökken városunkban. A kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek jogosult:

- az intézményi gyermekétkeztetés ingyenes vagy 50%-os normatív kedvezményének,
- évente két alkalommal természetbeni támogatásként fogyasztásra kész étel, ruházat, tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalványra,
- egyéb kedvezmények igénybe vételére.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény jövedelemhatárhoz kötött és a vagyon kizáró ok. 2018. január 1-től 5%-kal változott a jogosultsági jövedelemhatár: alapesetben az öregségi nyugdíjminimum 130%-áról 135%-ára, míg a tartósan beteg, fogyatékos gyermek, gyermekét egyedül nevelő szülő, valamint nagykorúvá vált, még tanuló fiatal felnőtt esetében pedig 140%-ról 145%-ra emelkedett. Elsősorban a kiskorúak támogatása, de rászorultság esetén kérelemre meg kell állapítani a nappali tagozaton középfokú tanulmányokat folytató fiatal felnőttnek 23 éves korig, valamint nappali tagozaton felsőfokú tanulmányokat folytató fiatal felnőttnek 25 éves korig.

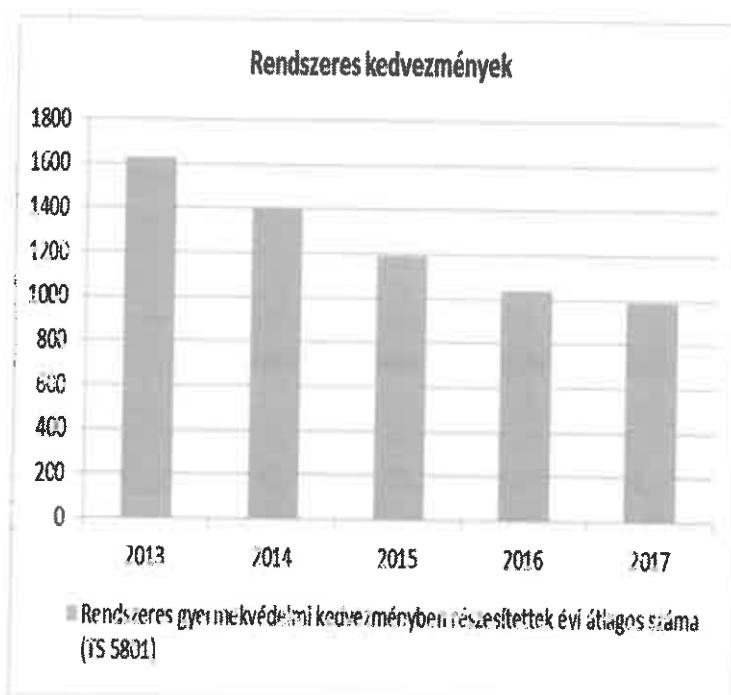
Évente kétszer kapják a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők (akik kedvezményezettként nyilvántartásban vannak augusztus 1-jén, illetve november 1-jén) személyenként és esetenként a korábbi 5.800,-Ft helyett 6.000,- Ft összegben a természetbeni támogatást Erzsébet-utalvány formájában. Amennyiben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállása kapcsolódik, az Erzsébet-utalvány értéke 6.500,- Ft értékben kerül átadásra. Ezek a kedvezmények hozzájárulnak ahhoz, hogy az anyagi nehézségekkel küzdő családok gyermekei is

hozzá tudjanak jutni azokhoz a feltételekhez, amelyekkel jobb körülmények közül érkező társaik rendelkeznek a közoktatási intézményekben és felsőfokú tanulmányaik során.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 5801)
2013	1624,5
2014	1405,5
2015	1189
2016	1036
2017	990

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatást felváltó gyermekek rendkívüli települési támogatása eseti jellegű, a krízishelyzetben lévő gyermekes családok számára jelent segítséget, ha a gyermek jogos igényeit kell kielégíteni a család teherbíró képességét meghaladó módon. Helyi önkormányzati rendelet szabályozza a jogosultság feltételeit, és a családban nevelkedő gyermekek számához igazítva a támogatási összeg mértékét. 2018. május 1-jétől a korábbi támogatások összegének megemeléséről döntött a Képviselő-testület, melynek értelmében:

- az első gyermekekre a korábbi 5.000,-Ft helyett 6.500,-Ft,
- a második gyermekekre 2.000,-Ft helyett 2.600,-Ft,
- a harmadik gyermekekre 1.000,-Ft helyett 1.300,-Ft,
- a negyedik és minden további gyermekekre 500-500,-Ft helyett 650-650,-Ft kerül megállapításra.

Eme változtatásnak köszönhetően hathatósabb segítséget tudnak igénybe venni az arra rászoruló családok. A támogatás összegének megállapításánál figyelembe kell venni a támogatást kérővel közös háztartásban élő valamennyi vér szerinti és örökbefogadott gyermeket, a házastárs gyermekeit, valamint azt a gyermeket is, aki átmenetileg tartózkodik a háztartáson kívül, illetőleg 30 napot meg nem haladóan átmeneti gondozásban részesül.

2017. évben gyermek krízishelyzetére tekintettel 305 esetben volt kifizetés gyermekek rendkívüli települési támogatása jogcímen, összesen 2.167 eFt összegben. A támogatást az önkormányzat a saját forrásai terhére nyújtotta, kérelem elutasítására nem került sor.

A fenti támogatáson túl az eseti segélyek forrásából lehetőség nyílt arra, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő kiskorú gyermekek rövid műsoros karácsonyi program keretében ajándékcsomagot kapjanak az Önkormányzat Képviselő-testületétől, melyet lakóhelyük képviselője adott át. Ily módon 858 gyermek kapott csomagot darabonként 3.000,-Ft értékben. Az átadásra közösségi keretek között 10 helyszínen került sor. A családok akadályoztatása esetén a Polgármesteri Hivatal munkatársai az otthonukba vitték a csomagot, ezzel is még szebbé téve a karácsonyi ünnepet.

2017. decemberében a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága alapján a Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program keretében élelmiszer segélycsomag átvételére jogosult 91 (0-3 éves) gyermek volt. A kiosztást a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság végezte, a kedvezményezettek kiértékelésében az önkormányzat, valamint az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálatok működött közre.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

E pontban a teljesség igényével a bölcsődei, óvodai gyermekétkeztetés is bemutatásra kerül, hiszen így kapunk átfogó képet a kedvezményes gyermekétkeztetésre vonatkozóan.

Orosháza városában a Gyermek- és Diákélelmezési Intézmény által készített ételek jutnak el a legnagyobb számban az étkező óvodás, általános és középiskolás gyermekekhez. A Gál és Márta Kft. által működtetett kardoskúti Fehér-tó étterem szállítja az ételt a Wesley János Gyógynevelési Óvoda, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola, Speciális Szakiskola számára. Speciális étrendet folytató gyermekek részére a SPÉKO (Speciális Ételek Konyhája) konyha nyújt segítséget. A Forrás Református Óvoda részére a Gyopárosi Gasztronómiai és Turisztikai Kft biztosítja az ételallergiás gyermekek étkeztetését. Orosháza Város Önkormányzata biztosította 2017. évben is az ételallergiás gyermekek számára a tízórait és az uzsonnát egyaránt, az étkezés számukra ugyanazon térítési díjon érhető el, mint a nem ételallergiás gyermekek esetében.

2015. évben jelentős változás történt a bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetés térítési díj kedvezménye tekintetében. Az 50 %-os kedvezmény megszűnt. Ugyanakkor 100%-os kedvezményt vehet igénybe az, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, három vagy több gyermek nevelkedik a családban, fogyatékos, vagy tartós beteg gyermek él a családban, nevelésbe vették, illetőleg a szülő lenyilatkozza a nevelési intézmény felé, hogy a család egy főre jutó jövedelme nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáradékkal csökkentett összegének 130%-át.

Bölcsődei ellátás:**4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma**

Év	Önkormányzati bölcsődék száma (TS 4801)	Bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 4701)	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2013	1	66	N.A.	66
2014	1	76	N.A.	76
2015	1	75	N.A.	76
2016	1	73	N.A.	76
2017	1	N.A.	N.A.	76

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Kisharang Bölcsőde: Az intézmény befejező és tejkonyhával rendelkezik, ahol központilag, az ételmezésvezető/dietetikus által összeállított étlap alapján biztosítják a kisgyermek étkeztetését. Táplálékallergia és anyagcsere betegség esetén az intézmény a speciális étrendnek eleget tud tenni. Az intézményt látogató 130 fő vonatkozásában 2017. évben a szülők 94%-a nem fizetett étkezési díjat, gondozási díjtól 52%-uk mentesült.

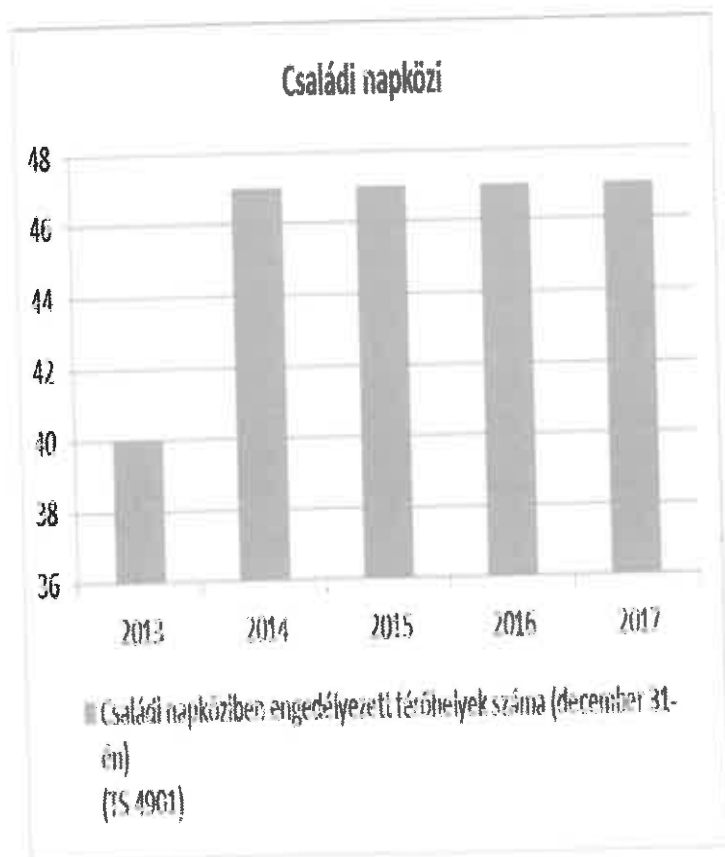
Lurkó Családi Bölcsőde: 2017. évben 19 fő három év alatti gyermek napközbeni ellátásáról gondoskodott az intézmény. Bármilyen táplálék - allergia esetén a speciális étrendnek eleget tudnak tenni.

APRAJAFALVA Családi Bölcsőde: 2017. évben 21 fő három év alatti gyermek napközbeni ellátásáról gondoskodott az intézmény. Bármilyen táplálék-allergia esetén a speciális étrendnek eleget tudnak tenni.

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

Év	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma (december 31-én) (TS 4901)
2013	40
2014	47
2015	47
2016	47
2017	47

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi

Óvodák:

Az alábbi táblázat az óvodai nevelésre vonatkozó adatokat mutatja a vizsgált 5 éves időszakra vonatkozóan.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermek-csoportok száma (TS 2401)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)	Óvodai gyermek-csoportok száma gyógypedagógiai nevelésben (TS 2501)
2013	940	41	1063	13	871	1
2014	933	42	1073	14	884	1
2015	926	42	1085	15	874	1
2016	921	43	1234	15	872	1
2017	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Habár a 3-6 éves korú gyermekek száma évről évre csökken, az óvodai csoportok, férőhelyek száma, valamint a feladat-ellátási helyek száma emelkedett.

Az óvodás gyermekek mintegy 79,78 %-a (714 fő) részesült kedvezményes étkeztetésben.

	Városi Önkormányzat Napközi Otthonos Óvodája	Forrás Református Óvoda	Székács József Evangélikus Óvoda	Eötvös József Katolikus Óvoda	Wesley János Gyógyped. Óvoda
Óvodások száma	548	71	134	76	11
100%-os kedvezményre volt jogosult a Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés a) pontja alapján	449	50	123	61	11
Ellátottak százalékában	81,93 %	70,42 %	91,79 %	80,26 %	100 %

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Orosháza városában két magánóvoda működött 2017. évben. A gyermekétkeztetéssel összefüggésben az alábbi számadatokat nyújtották az intézmények:

	Lurkó Óvoda	APRAJAFALVA Óvoda
Óvodások száma	20	35
100%-os kedvezményre volt jogosult a Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés a) pontja alapján	20	0
Ellátottak százalékában	100 %	0 %

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Iskolák:

A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható – az óvodások számához hasonlóan –, hogy az iskolások száma fogyatkozó tendenciát mutat.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1801)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1901)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (TS 1701)	
	fő	fő	fő	fő	%
2012/2013	1 108	1 019	2 127	1 232	57,9%
2013/2014	1 121	1 034	2 155	1 324	61,4%
2014/2015	1 099	1 085	2 184	1 267	58,0%
2015/2016	1 052	1 059	2 111	1 206	57,1%
2016/2017	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Székhelyintézménye és Tagintézménye: összesen 899 diák tanul. Kedvezményes étkeztetésben 396 gyermek (44,05%) részesült, ebből 212 fő (53,54%) 100%-os és 184 fő (46,46%) 50%-os kedvezménnyel étkezhet.

Kedvezményben részesülők száma 2017. évben:

Intézmény	Összes tanulói létszám (fő)	Kedvezmény (fő)	
		100 %	50 %
Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Székhelyintézmény	567	65	114
Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Rákócziutcai Tagintézmény	115	81	15
Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Czina Sándor Tagintézmény	217	66	55

Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakgimnázium és Kollégium: tanulói összlétszáma 735 fő, (melyből 57 fő rendelkezik szakgimnáziumi tanulói jogviszonnal). Ebből 109 gyermek (14,83%) részesül kedvezményes étkeztetésben az alábbiak szerint:
100%-os étkezési támogatásban részesül: 8 gyermek (7,34%),
50%-os étkezési támogatásban részesül: 101 gyermek (92,66%).

Gyulai Szakképzési Centrum Kossuth Lajos Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma: tanulói összlétszáma 926 fő, felnőttképzésben 166 fő, 300 fő rendelkezik szakgimnáziumi hallgatói jogviszonnal. Ebből 41 gyermek (4,43%) részesült kedvezményes étkeztetésben az alábbiak szerint:
100%-os étkezési támogatásban részesül: 12 gyermek (29,27%),
50%-os étkezési támogatásban részesül: 29 gyermek (70,73%).

Orosházi Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola: tanulói összlétszám 397 fő, ebből 140 gyermek (35,26%) részesül kedvezményes étkeztetésben az alábbiak szerint:
100% -os étkezési támogatásban részesül: 65 fő (46,43%),
50%-os étkezési támogatásban részesül: 75 fő (53,57%).

Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium: általános iskolai tanulói létszáma 323 fő, a gimnázium tanulói létszáma 213 fő, amely összesen 536 fő. Ebből 158 gyermek (29,48%) részesül kedvezményes étkeztetésben az alábbiak szerint:
100%-os étkezési támogatásban részesül: 60 fő (37,97%),
50%-os étkezési támogatásban részesül: 98 fő (62,03%).

Eötvös József Katolikus Általános Iskola: tanulói összlétszáma 345 fő. Ebből 154 gyermek (44,64%) részesül kedvezményes étkeztetésben az alábbiak szerint:
100%-os étkezési támogatásban részesül: 61 fő (39,61%),
50%-os étkezési támogatásban részesül: 93 fő (60,39%).

Wesley János Gyógynevelési Óvoda, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola, Speciális Szakiskola: tanulói összlétszáma: 149 fő. Ebből 110 fő (73,83%) részesül kedvezményes étkeztetésben az alábbiak szerint:
100%-os étkezési támogatásban részesül: 91 fő (82,73%),
50%-os étkezési támogatásban részesül: 19 fő (17,27%).

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

A településen ilyen jellegű adatok nem kerülnek nyilvántartásra.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A 3.5 pontban rögzített helyzetelemzés jelen pontnál nem kerül ismét kifejtésre. Abból megismerhető volt, hogy a szegregátumokban jelentős számú hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, olykor sajátos nevelési igényű gyermek él. A fejlesztésre szoruló tanulók igényeit kielégítő speciális alapfokú nevelési és oktatási intézmények, valamint szakképző intézmények a településen megtalálhatóak.

A szegregátumokban élő gyermek az egészségügyi szolgáltatók és a családgondozók célterülete, így az egyéb pontokban kifejtett preventív célú gyermekjóléti alapellátások itt valósulnak meg legnagyobb számban.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

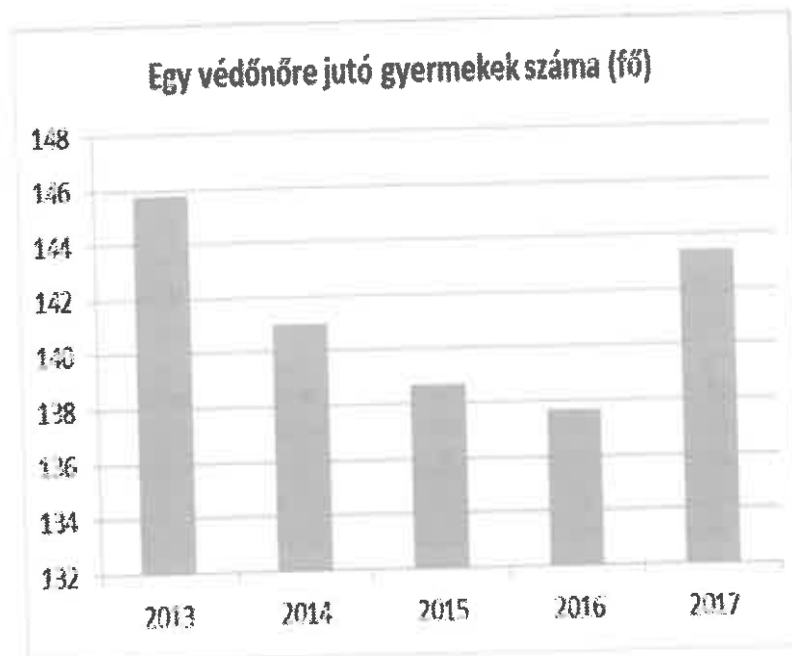
a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

Orosháza városa 10 területi védőnői, 2 ifjúsági védőnői, 1 kórházi védőnői státusszal rendelkezik. Valamennyi álláshely (13) betöltött. Orosháza Város Önkormányzata az Orosházi Kórházzal kötött feladat-ellátási szerződés alapján működteti a szolgálatot. A közigazgatásilag Orosházához tartozó Kiscsákó külterületi településrész vonatkozásában az Önkormányzat Nagyszénás Nagyközség Önkormányzatával feladat-ellátási szerződést kötött a védőnői ellátás biztosítása érdekében.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 3201)	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2013	11	145,8
2014	12	141
2015	12	138,7
2016	13	137,7
2017	13	143,4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A védőnők feladata: családlátogatás, tanácsadás tartása, fogadóóra tartása, szűrővizsgálatok elvégzése óvodákban és iskolákban, védőoltások megszervezése, oltás beadásának előkészítése, egészségfejlesztő nevelő munka (szülésfelkészítő tanfolyam, elsősegélynyújtó tanfolyam, csecsemőgondozási tanfolyam, babamasszázs stb.).

A védőnő a gondozottal, illetve a családdal akkor találkozik először, amikor a leendő anya várandósként tanácsadáson megjelenik. A megszületett gyermek fejlődését 18 éves koráig elkíséri. Ha a családgondozás bármely szakaszában probléma adódik, a védőnő segítséget nyújt az általa elérhető lehetőségeket biztosítva, kérve a család együttműködését. Amennyiben ezek nem vezetnek eredményre, kapcsolatfelvétel történik a Gyermekjóléti Szolgálattal, majd kezdetét veszi a közös munka.

2017. évben a születések száma Orosháza városban: 210 fő.
(2016-ban 205 fő, 2015-ben 221 fő, 2014-ben 220 fő, 2013-ban 215 fő.)

Gondozott gyermekek száma: 1.423 fő.
Szociális problémát tapasztaltak: 42 esetben.
A fenti szociális okokból, a védőnő által, hatáskörében fokozott gondozást igénylő gyermekek száma 90.

A Gyermekjóléti Szolgálat felé 27 esetben éltek jelzéssel az alábbi problémákkal összefüggésben: gyermekelhanyagolás, gyermekelhelyezés, lakásprobléma, gyermekvállalási érdektelenség, védőoltás elmaradása. A jelzésre minden esetben írásban kaptak választ. 2017. évben ismertté vált gyermekbántalmazás nem történt.

A szülővel történő kapcsolattartás módja: családlátogatás, fogadóóra, önálló védőnői tanácsadás, gyermekorvossal tartott tanácsadás, telefon.

Családlátogatás során tapasztalt problémák: anyagi és párkapcsolati, jogi, egészségügyi, gyermekelhanyagolás.

2017. december 31-én nyilvántartott várandósok száma: 104 fő.

Szociális okból veszélyeztetett kismamák száma: 13 fő.

- ebből 11 várandósnak a védőnő saját hatáskörében tartott fokozott gondozásban,
- 2 várandósnak a gyermekjóléti szolgálattal közösen gondoztak.

Titkolt terhességek száma: 1 esetben fordult elő 2017. évben.

Nevelési, oktatási intézményekben tisztasági vizsgálat mellett egészségügyi szűrővizsgálatokat végeztek, melynek célja az elváltozások korai felismerése, és a további romlások megakadályozása. A leggyakoribb probléma a látászavar, melynek észlelése esetén haladéktalanul a szemészeti szakellátásra irányítják a gyermeket törvényes képviselőjén keresztül.

Egyre gyakoribb probléma az elhízás, amely hosszú távon mozgásszervi problémákat okoz, továbbá vérnyomás-emelkedést vonz maga után.

Az oktatási intézmények 6. és 7. évfolyamai számára megszervezték, lebonyolították a kötelező védőoltások beadatását. Visszatérő módon szembekerültek azzal a problémával, hogy a szülők ellenzik a védőoltások beadását. Ezt nagyban gerjesztik az interneten megjelenő negatív hangzatú cikkek.

2014/15-ös tanévtől bevezetésre került a HPV elleni védőoltás, melyet a 7. osztályos lányoknak ajánlanak. Amennyiben a törvényes képviselő írásban kéri, ingyenesen beadható. Ezzel a lehetőséggel 2017/18. tanévben 172-ből 110-en éltek, mely 63,9 %-os oltottságot jelent.

Ebben a tanévben is részt vesznek a védőnők a köznevelési intézmények által szervezett egészségnapokon, ahol egészségnevelési és felvilágosító előadásokat tartanak.

A védőnők által nyújtott szolgáltatások és családtervezési tanácsadás széles spektrumú és magas színvonalú, amelyet a leendő szülők, gyermeket várnak nagy arányban igénybe is vesznek

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Az egészségügyi szolgáltatások közül a legfontosabb a betegség kialakulásának megelőzése lenne. Ennek érdekében az iskolákban igyekeznek felhívni a figyelmet a betegség megelőzésének fontosságára.

A házi gyermekorvosok által ellátott gyermekorvosi körzetek száma és vele együtt a házi gyermekorvosok száma öt, betöltetlen álláshely nincs.

c) 0-7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Orosházán a korai fejlesztési tevékenységet, illetve a 0-7 éves korúak speciális fejlesztését, tehetség gondozását a Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Orosházi Tagintézménye végzi.

A Pedagógiai Szakszolgálat Orosházi Tagintézménye által nyújtott szolgáltatások száma a 2016/2017-es nevelési évben az alábbiak szerint alakult:

0-3 évesek:	117 fő
3-6 évesek :	916 fő
7-10 évesek:	448 fő
11-14 évesek:	206 fő
<u>15-18 évesek:</u>	<u>108 fő</u>
Ö s s z e s e n :	1.795 fő

Ebből szakértői bizottsági vizsgálat összesen: 490 fő
(komplex gyógypedagógiai/pszichológiai vizsgálat)

• ebből iskolaérettségi vizsgálat:	100 fő
Az összes szolgáltatások közül:	2 fő
• Csak a szülő kérésére történt:	973 fő
• Óvoda kérésére történt szülő beleegyezésével:	820 fő
• Iskola kérésére történt szülő beleegyezésével:	0 fő
• Gyermekjóléti Szolgálat kérésére történt:	30 fő
• Védőnői Szolgálat kérésére történt:	0 fő
• Bíróság:	

Terápiás ellátás alakulása: 36 fő

- Korai fejlesztésben, gondozásban részesült:

1. Korai fejlesztésben résztvevők az alábbi terápiás fejlesztésekben részesültek:
  - *Komplex gyógypedagógiai terápia* – mozgás, beszéd, értelmi fejlesztés
  - *Autizmus spektrum, speciális gyógypedagógiai terápia* – autista, pervazív fejlődési zavarral küzdők fejlesztése
  - *Szomatopedagógia* – mozgássérült, mozgásfogyatékos gyermekek komplex fejlesztése
  - *TSMT terápia* – tervezett szenzomotoros tréning (Lakatos módszer) 0-3 év, 3-7 év mozgásfejlesztés
  - *AYRES terápia* – mozgásfejlesztés 0-10 év
2. Fejlesztő felkészítésben részesült: 0 fő
3. Logopédiai ellátásban részesült: 243 fő
4. Nevelési tanácsadás keretében nyújtott ellátások/terápiák összesen: 777 fő
  - *Iskola előkészítő foglalkozás (tanulási nehézség megelőzése), GMP terápia (Gósy féle beszédértést, beszédészlelést fejlesztő terápia), SZIT terápia (szenzoros integrációs terápia mozgásterápia 0-10 év), Sindelar terápia, gyógypedagógiai tanácsadás, pszichológiai tanácsadás*
5. Tehetséggondozás: 134 fő
6. Gyógytestnevelés, gyógyúszás: 113 fő

Ki kell emelni a Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Fejlesztő Nevelés- Oktatást Végző Iskola, Speciális Szakiskolában folyó kiemelkedő fejlesztő rehabilitáló munkát, melyet az alábbi számokkal jellemezhető:

Az intézményt látogatók száma:	149 fő
ebből	38 fő
alsó tagozat:	67 fő
felső tagozat:	11 fő
Fejlesztő óvodai csoport:	10 fő
Súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő iskolai osztálya:	23 fő
Szakiskolás:	25 fő
Hátrányos helyzetű tanuló:	40 fő
Halmozottan hátrányos helyzetű tanuló:	94 fő
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül:	51 fő
Napközis tanulók száma:	34 fő
ebből	17 fő
alsós napközis:	
elsős napközis:	

Korrepetálás a tanulók szakértői véleményében előírtak alapján történik minden gyermeknél. Rehabilitációs foglalkozás és felzárkóztató foglalkozás keretein belül, melyet minden esetben a kijelölt, és a szakértői véleményekben előírt szakember lát el. Ennek száma minden tanulónál, átlagosan heti 3-4 óra, esetenként 5 óra. Tantárgyak: matematika, magyar, logopédia, konduktív mozgásfejlesztés, TSMT-terápia (Tervezett szenzomotoros tréning), AAK-terápia (Alternatív augmentatív kommunikációs terápia).

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 2101)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2201)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2001)
	1-8 évfolyamon összesen	1-8 évfolyamon összesen	db
2012/2013	10	98	7
2013/2014	10	101	7
2014/2015	10	101	7
2015/2016	10	100	7
2016/2017	N.A.	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

d) gyermekjóléti alapellátás

A gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalatai

A 2016. január 1-jén életbe lépő jogszabályi változások jelentősen érintették az intézmény szakmai munkáját, területi lefedettségét. Két önálló szervezeti egység került kialakításra *család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve család- és gyermekjóléti központ*, melyeknek feladatellátása az alábbi településekre terjed ki:

Család- és gyermekjóléti szolgáltatás tekintetében: Békéssámsón, Csanádapáca, Csorvás, Gádoros, Kardoskút, Orosháza, Pusztaföldvár, Tótkomlós,

Család- és gyermekjóléti központ feladatai tekintetében: Orosházi Járás valamennyi települése, azaz Békéssámsón, Csanádapáca, Gádoros, Kardoskút, Nagyszénás, Orosháza, Pusztaföldvár, Tótkomlós.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat családsegítő munkatársai a gesztor intézményben és valamennyi területi irodában megtalálhatóak ügyfélfogadási időben. Ügyfélfogadási időn túl – probléma esetén – a Központ által működtetett készenléti szolgálat telefonszáma hívható, mely minden területi irodában kifüggesztésre került.

2017-ben Orosházán 8 fő családsegítő munkatárs dolgozott.

A Család- és Gyermekjóléti Központ esetenmenedzser munkatársai helyben elérhetőek a lakosság számára. Orosházán, Pusztaföldváron, Gádoroson és Tótkomlóson, az esetenmenedzsereknek a területi irodákban található a munkavégzés helye, és heti rendszerességgel, meghatározott időpontokban ügyfélfogadást tartanak Kardoskút, Csanádapáca, Békéssámsón és Nagyszénás településeken a szakmai programban leírtak szerint. Az egy szakemberre jutó ellátott települések számát a gondozotti esetszám és a földrajzi távolság határozza meg. Az ügyfélfogadási idő meghatározásánál figyelembe vették a település adottságait, az ellátott családok számát, valamint a problémák nagyságát.

2017-ben Orosházán 4 fő esetmenedzser, valamint 4 fő tanácsadó (jogi, pszichológiai, gyermeknevelési és pénzügyi) dolgozott.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A családsegítő tevékenység az életvezetési problémákkal, szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő, illetve krízishelyzetbe került családok és személyek ellátása.

Gyermekek átmeneti gondozása keretében a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (teljes körű ellátásáról) kell gondoskodni. A szülő kérelmére vagy beleegyezésével, ideiglenes jelleggel, az alapjául szolgáló ok fennállásáig, legfeljebb 12 hónapig tart. 2017. évben Orosházáról gyermek nem került átmeneti gondozásba vételre.

A Gyvt. 94. §-a előírja 20.000 állandó lakos felett a gyermekek átmeneti otthonának, 30.000 lakos felett a családok átmeneti otthonának létrehozását és működtetését, kötelező jelleggel. Ezen jogszabály 96. § (1) bekezdése rendelkezik arról, miszerint az önkormányzat kötelező feladatainak ellátási szerződés útján is eleget tehet. Minderre tekintettel az Önkormányzat ezen ellátási kötelezettségét a Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel kötött ellátási szerződés alapján biztosította éveken keresztül. Az ellátási szerződés fenntartásának felülvizsgálata 2016. évben megtörtént, melynek eredményeként az megszüntetésre került jogszabályi kötelezettség hiányában.

Mivel az Intézmény által nyújtott szolgáltatásokat orosházi lakosok is igénybe veszik, illetőleg a város szociális ellátórendszerében is jelentős szerepet tölt be, így 2017. és 2018. években bruttó 225.000,- Ft vissza nem térítendő támogatásban részesült Orosháza Város Önkormányzatától.

A Családok Átmeneti Otthonában az otthontalanná vált szülő kérelmére együttesen helyezhető el a gyermek és szülője. Erre akkor kerülhet sor, ha ezen elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított és a gyermeket emiatt el kellene választani a szülőtől.

2017. évben 3 orosházi család kérte elhelyezését, összesen 4 felnőtt és 11 gyermek.

A gyermekjóléti alapellátásba tartozik a gyermekek napközbeni ellátása, mely tevékenységet Orosháza bölcsődéje, családi bölcsődék, óvodák, magán óvodák, általános és középiskolák látják el.

e) gyermekvédelem

A gyermekek védelme nagyon összetett fogalom. Általános megközelítésben a gyermekvédelem hatáskörébe tartozik, a gyermek születésétől felnőtté válásáig minden, ami az ő érdekében, vele és körülötte, a családban, az óvodában, az iskolában, a társadalom bármely területén történik. Mindezen történések elsődleges célja, a gyermek családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének⁴ megszüntetése, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerült gyermek helyettesítő védelmének biztosítása.

⁴ *veszélyeztetettség*: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. – A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 5. § n) pontja szerinti meghatározás.

Napjainkban érzékelhető, hogy a világszervezetek mellett az egyes államok is egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a családok megerősítésére, a gyermekek érdekeinek védelmére. A magyar szabályozásban ezt a célt alapvetően a Gyvt. hivatott szolgálni, amelynek legfontosabb rendeltetése az volt, hogy kialakuljon egy olyan ellátórendszer, amelyben a családokat támogató, illetve szükség esetén a családot kiegészítő, átmenetileg helyettesítő ellátások egymásra épülnek, és ahol érvényesülnek a hazai és a nemzetközi egyezményekben foglalt értékek és alapelvek is.

A Gyvt. a gyermeki jogok két csoportját tartalmazza. Az egyik csoportba azok a jogok tartoznak, amelyek minden gyermeket megilletnek, a másik csoportot pedig azok a jogok alkotják, melyek a gyermekvédelmi rendszerbe bekerültekre vonatkoznak.

A jogvédelem alapvetően állami feladat. Az állam garantálja a jogok érvényesülését, és létrehozza az ehhez szükséges intézményrendszert, a megfelelő szabályozást, ami a gyermekek vonatkozásában átfogó, komplex és sokrétű feladatot jelent. Mindezek mellett fontos és nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy a gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, törvényes képviselőjének biztosításával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A polgármester az Szt. 7. § (1) bekezdésben foglalt kötelezettsége teljesítéséhez minden évben a mindenkorai költségvetési rendelet kihirdetését követő 15 napon belül intézkedik krízis keret biztosítása iránt a költségvetési rendelet szociális előirányzatának települési támogatási kerete terhére évi egyszeri, december 31. napjáig teljesítendő elszámolási kötelezettség mellett 100.000,-Ft összegben az intézmény hajléktalanok ellátásával foglalkozó szervezeti egysége, valamint 300.000,-Ft összegben az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálatának (a továbbiakban: Családsegítő Szolgálat) Orosházán működő munkatársai számára.

A tárgyévet követő évre vonatkozó költségvetési rendelet alapján biztosítandó krízis keret terhére előleg nyújtható az intézmény és a Családsegítő Szolgálat kérelmére: a hajléktalanok ellátásával foglalkozó szervezeti egységnek 20.000,- Ft, a Családsegítő Szolgálatnak 60.000,-Ft összegben. Az előleg igénylésének időpontja a tárgyévre vonatkozó elszámolási kötelezettség teljesítésének napja, az elszámolást követően. Az előleget a következő év január 15. napjáig kell folyósítani a kérelmezőknek.

Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat (Gyermekjóléti Központ) speciális szolgáltatása az úgynevezett készenléti szolgálat, melynek feladata a gyermekjóléti szolgálatok nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetben történő azonnali segítség, tájékoztatás vagy tanácsadás.

Információ kérés miatt keresték a központ ezen szolgáltatását, amely a nap 24 órájában hívható a 06-70/93-44-329-es mobil telefonszámon, amelyet egy orosházi eszményvezető kezel. Minden héten hétfőn kerül másik személyhez, a szolgálat 1 hétig tart. Előfordult, hogy téves hívásokat is fogadtak ezen telefonszámon. 2017. évben a segítséget kérők száma 26 fő volt.

A krízis helyzetben lévők számára az Önkormányzat kríziskezelő rendkívüli települési támogatás állapít meg. A képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére pénzbeli vagy természetbeni ellátásként rendkívüli települési támogatást nyújt, melynek formái:

- gyermekek rendkívüli települési támogatása,
- átmeneti települési támogatás,

- rendszeres települési támogatás.

Továbbiakban segítséget nyújt sok esetben krízis helyzetbe kerülő családoknak városunkban a Vöröskereszt helyi szervezete ruházattal, tisztálkodási szerekekkel, higiénés felszereléssel, élelemmel.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidei programokhoz való hozzáférés

A városban nagyon színes és sokrétű választék van a szabadidő eltöltésére.

Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálatja köteles a városi szabadidős tevékenységeket szervezni, melyeken a rászoruló családok gyermekei örömmel vesznek részt. A helyi médiában és hirdetési lehetőségeken minden alkalommal megjelennek a programok, rendezvények.

A modern technikának és közösségi oldalaknak köszönhetően könnyen utol lehet érni a fiatalokat az interneten, melyen a programokat népszerűsíteni tudják, akár egymás között is. Az Önkormányzat intézményei és egyéb szervezetek által kínált lehetőségek sok esetben pályázati forrásokból valósulnak meg. Éppen ebből a lehetőségből kifolyólag programok színes tárháza nyílik meg ingyenesen a városban élők előtt.

Szabadidős tevékenységet nyújtó önkormányzati fenntartású és önkormányzati támogatással működő intézmények, fórumok:

- Justh Zsigmond Városi Könyvtár
- Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft.
- Orosháza Városi Önkormányzat Nagy Gyula Területi Múzeuma
- Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat
- Nagycsaládosok Egyesülete
- Kábítószerügyi Egyeztető Fórum.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)

Az intézményi gyermekétkeztetés adatai a **4.1. b)** pontjában bemutatásra kerültek.

Orosházán 2017. évben szünidei gyermekétkeztetésre jogosultak száma

Szünidei gyermekétkeztetés	hátrányos helyzetű gyermekek száma	halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma	szünidei étkezésre jogosult gyermekek száma összesen
Tavaszi szünet	175	140	538	853
Nyári szünet	165	141	512	818
Őszi szünet	168	149	407	724
Téli szünet	180	141	383	704

Forrás: Önkormányzati adatok

A szünidei gyermekétkeztetés igénybe vétele nem kötelező. Az alábbi táblázat mutatja, hogy a jogosultak közül hány gyermek számára vették igénybe az ingyenes szünidei gyermekétkeztetést és annak mennyi volt a költsége.

Orosházán 2017. évben a szünidei gyermekétkeztetést igénybe vevők száma

Szünidei gyermekétkeztetés	Szünidei étkeztetésben részesülők száma (fő)	Szünidei étkeztetés költsége (eFt)
Tavaszi szünet	167	147
Nyári szünet	500	7 276
Őszi szünet	175	278
Téli szünet	298	447

Forrás: Önkormányzati adatok

A szünidei gyermekétkeztetés az Orosházi Polgármesteri Hivatal Igazgatási Iroda Népjóléti, Szociális Csoportja, az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat, az Orosháza Város Önkormányzata Egységes Szociális Központ Tanyasegítő Szolgálat és az Orosháza Város Önkormányzata Gyermek- és Diákélelmezési Intézmény együttműködésének eredményeként valósult meg.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Hátrányos megkülönböztetésről nincsenek információink.

A bölcsőde, óvoda és iskolai intézmények, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

2016. évtől az Önkormányzat életkezdési támogatást nyújt azon újszülötteknek, akiknek anyakönyvezése időpontjában Orosházán bejelentett lakóhelyük van.

Mértéke gyermekenként 18.000,-Ft, formája természetbeni juttatás, Erzsébet-utalvány. A támogatást 2017. évben ünnepélyes keretek között 215 kisgyermekre tekintettel vették át a szülők, amelynek költsége 3.870 eFt volt és az Önkormányzat a saját forrásai terhére biztosította azt.

Az önkormányzati feladatok az Orosházi Polgármesteri Hivatal, Igazgatási Iroda, Általános Igazgatási Csoportja és a Népjóléti, Szociális Csoportja által valósultak meg.

A Gyermekjóléti Központ esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből, válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából áll.

Bursa Hungarica Ösztödij támogatást biztosít a település havi 5.000,- Ft értékben, 10 hónapig egy naptári évre vonatkoztatva.

Az Önkormányzat Diáktanyát működtet a diákok közösségi terének kialakítása és fenntartása céljából, melynek költségeit saját forrásából fedezi.

Orosháza Város Önkormányzata 2017. évben elnyerte az UNICEF által kiírt Gyermekebarát Település elismerő címet a gyermekek jogainak magas szintű biztosítása eredményeként.

Hátránykompenzáló juttatások tekintettel a gyermekek és gyermekes családok szociális státuszára, az oktatási intézményekben történő részvétel céljából minden jogosult számára egyenlő feltételek mellett elérhető, a törvény által szabályozott keretek között.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Ezen pont kifejtésénél vissza szükséges hivatkozni jelen fejezet 4.3. c) pontban már leírtakra is.

Orosháza Városi Önkormányzat Napköziotthonos Óvodájában 1 székhelyen és 7 telephelyen 548 gyermeket látnak el. Ebből 19 gyermek hátrányos helyzetű, 40 fő halmozottan hátrányos helyzetű.

Székács József Evangélikus Óvoda gyermeklétszáma: 134 fő, ebből hátrányos helyzetű: 1 fő, halmozottan hátrányos helyzetű: 2 fő.

Forrás Református Óvodába járó gyermekek száma: 71, ebből az óvoda megítélése szerint hátrányos helyzetű: 0 gyermek.

Eötvös József Katolikus Óvoda gyermeklétszáma: 76 fő, ebből hátrányos helyzetű: 15.

Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés- Oktatást Végző Iskola, Szakiskola fejlesztő óvodai csoportjának gyermeklétszáma: 11 fő.

Lurkó Óvoda gyermeklétszáma: 20 fő, ebből hátrányos helyzetű: 0 fő, halmozottan hátrányos helyzetű: 0 fő.

APRAJAFALVA Óvoda gyermeklétszáma: 35 fő, ebből hátrányos helyzetű: 0 fő, halmozottan hátrányos helyzetű: 0 fő.

Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakgimnázium és Kollégium

Az iskolában tanuló diákok létszáma:	735 fő
A középiskolában tanuló, 18 év alatti helyi lakosú diákok száma:	447 fő
A középiskolában tanuló, 18 év alatti kollégista diákok száma:	54 fő
- ebből a veszélyeztetett tanulók száma:	0 fő
Korrepetálásban részesülő gyermekek száma:	73 fő
- az erre fordított órák száma havonta:	20 óra

Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Vörösmarty Székhelyintézmény
Az általános iskolában tanuló diákok száma:

567 fő

ebből	alsó tagozatos:	286 fő
	felső tagozatos:	281 fő
hátrányos helyzetűnek ítélt tanulók száma:		15 fő
veszélyeztetett helyzetűnek tartott tanulók száma:		3 fő
Napközisek száma:		270 fő
Tanulósobára járók száma:		22 fő
Korrepetálásban részesülő gyermekek száma:		61 fő
Az erre fordított órák száma havonta:		72 óra

Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Czina Sándor Tagintézménye

Az általános iskolában tanuló diákok száma:		217 fő
ebből	alsó tagozatos:	117 fő
	felső tagozatos:	100 fő
hátrányos helyzetűnek ítélt tanulók száma:		42 fő
veszélyeztetett helyzetűnek tartott tanulók száma:		2 fő
Napközisek száma:		115 fő
Tanulósobára járók száma: az iskolában nem működik tanulószoba, a felső tagozatosok is napközis ellátásban részesülnek.		
Korrepetálásban részesülő gyermekek száma:		131 fő
Az erre fordított órák száma havonta:		80 óra

Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Rákóczitelepi Tagintézménye

Az általános iskolában tanuló diákok száma:		115 fő
ebből	alsó tagozatos:	53 fő
	felső tagozatos:	62 fő
hátrányos helyzetűnek ítélt tanulók száma:		49 fő
veszélyeztetett helyzetűnek tartott tanulók száma:		4 fő
Napközisek száma:		29 fő
(az alsós tanulók egész napos oktatásban részesültek: 53 fő)		
Tanulósobára járók száma:		22 fő
Korrepetálásban részesülő gyermekek száma:		115 fő
Az erre fordított órák száma havonta:		48 óra

Orosházi Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola

Az általános iskolában tanuló diákok száma:		397 fő
ebből	alsó tagozatos:	208 fő
	felső tagozatos:	189 fő
hátrányos helyzetűnek ítélt tanulók száma:		17 fő
veszélyeztetett helyzetűnek tartott tanulók száma:		4 fő
Napközisek száma:		242 fő
Tanulósobára járók száma:		0 fő
Korrepetálásban részesülő gyermekek száma:		216 fő
Az erre fordított órák száma havonta:		35 óra

Eötvös József Katolikus Általános Iskola

Az általános iskolában tanuló diákok száma:		345 fő
ebből	alsó tagozatos:	164 fő
	felső tagozatos:	181 fő
hátrányos helyzetűnek ítélt tanulók száma:		32 fő
veszélyeztetett helyzetűnek tartott tanulók száma:		3 fő
Napközisek száma:		164 fő

Tanulósobára járók száma:	25 fő
Korrepetálásban részesülő gyermekek száma:	115 fő
Az erre fordított órák száma havonta:	46 óra

<u>Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Fejlesztő Nevelés- Oktatást Végző Iskola, Speciális Szakiskola</u>		149 fő
Az intézményt látogatók száma:		38 fő
ebből	alsó tagozat:	67 fő
	felső tagozat:	11 fő
Fejlesztő óvodai csoport:		10 fő
Súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő iskolai osztálya:		23 fő
Szakiskolás:		25 fő
Hátrányos helyzetű tanuló:		40 fő
Halmozottan hátrányos helyzetű tanuló:		94 fő
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül:		51 fő
Napközis tanulók száma:		34 fő
ebből	alsós napközis	17 fő
	elsős napközis	

Korrepetálás a tanulók szakértői véleményében előírtak alapján történik minden gyermeknél. Rehabilitációs foglalkozás és felzárkóztató foglalkozás keretein belül, melyet minden esetben a kijelölt, és a szakértői véleményekben előírt szakember lát el. Ennek száma minden tanulónál, átlagosan heti 3-4 óra, esetenként 5 óra. Tantárgyak: matematika, magyar, logopédia, konduktív mozgásfejlesztés, TSMT-terápia (Tervezett szenzomotoros tréning), AAK-terápia (Alternatív augmentatív kommunikációs terápia).

<u>Székács József Evangélikus Óvoda Általános Iskola és Gimnázium</u>		536 fő
Az iskolában tanuló diákok száma:		160 fő
ebből	alsó tagozatos:	163 fő
	felső tagozatos:	213 fő
	gimnazista:	6 fő
hátrányos helyzetűnek ítélt tanulók száma:		
halmozottan hátrányos helyzetűnek ítélt tanulók száma (nevelésbe vett tanulókkal együtt):		19 fő
veszélyeztetett helyzetűnek tartott tanulók száma:		0 fő
Napközisek száma:		204 fő
Tanulósobára járók száma:		2 fő
Korrepetálásban részesülő gyermekek száma:		82 fő
Az erre fordított órák száma havonta:		40 óra
A középiskolában tanuló, 18 év alatti helyi lakosú diákok száma:		91 fő
A középiskolában tanuló, 18 év alatti kollégista diákok száma:		0 fő

<u>Gyulai Szakképzési Centrum Kossuth Lajos Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma</u>		926 fő
Az iskolában tanuló diákok száma:		149 fő
A középiskolában tanuló, 18 év alatti helyi lakosú diákok száma:		35 fő
A középiskolában tanuló, 18 év alatti kollégista diákok száma:		1 fő
ebből a veszélyeztetett tanulók száma:		184 fő
Korrepetálásban (felzárkóztatás) részesülő gyermekek száma:		48 óra
Az erre fordított órák száma havonta:		

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Orosháza Városi Önkormányzat Napköziotthonos Óvodájában 4 fő gyógypedagógus végzi tevékenységét, akik komplex gyógypedagógiai terápiát, SZIT terápiát, logopédiát, autizmus specifikus terápiát folytatnak heti 6-6-6-3 órában.

Székács József Evangélikus Óvoda: Gyógypedagógus: 1 fő, heti 5 órában, fejlesztőpedagógus: 1 fő, heti 3 órában (az óraszámok évente változnak, a fejlesztésre jogosult gyermekek számától és a szakvéleményükben előírt óraszámoktól függően). Iskolapszichológus: 1 fő, segítségét szükség szerint, alkalmasszerűen veszik igénybe (az óraszámok az iskolánál jelezve, mert egy intézménynek számít).

Eötvös József Katolikus Óvoda: fejlesztőpedagógusa hetente 2 alkalommal 45 percben tevékenykedik.

Lurkó Óvoda: fejlesztőpedagógusa heti 45 percben tevékenykedik, logopédia hetente 2x45 percben biztosított. Gyógypedagógiai tevékenység heti 45 percben folyik.

Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában: 1 fő fejlesztő pedagógus dolgozik teljes munkaidőben. 1 fő logopédus 8 órában, 1 fő fejlesztő 7 órában, 1 fő gyógypedagógus 13 órában, 1 fő pszichológus 18 órában dolgozik.

Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Székhelyintézményében: 5 gyógypedagógus dolgozik heti 22 órában, 1 főállású fejlesztőpedagógus szintén heti 22 órában, 2 rész munkaidős fejlesztőpedagógus összesen heti 12 órában, illetve 1 főállású pszichológus heti 22 órában.

Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Czina Sándor Tagintézményében: 6 fő gyógypedagógus, 1 fő pszichológus, 1 fő fejlesztő pedagógus, 1 fő logopédus tevékenykedik.

Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnáziumban: 1-1-1 fő pszichológus, fejlesztő pedagógus és gyógypedagógus dolgozik heti 40 órában, valamint 1 fő szomatopedagógus 3 órában, 1 fő logopédus 7 órában és 1 fő logopédus 8 órában.

Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelést-Oktatást Végző Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola: 23 főállású gyógypedagógust foglalkoztat, pszichológus pályázati forrásból biztosított heti 2 órában.

Gyulai Szakképzési Centrum Kossuth Lajos Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma: Fejlesztőpedagógus hetente 20 órában tevékenykedik.

Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakgimnázium és Kollégium:

Gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus száma: 0, pszichológus száma: 1 fő, iskolapszichológus: 1 fő, aki heti 16 órában tevékenykedik.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

Hátrányos megkülönböztetésről és a gyermekek jogellenes elkülönítéséről nincsenek információink. A bölcsőde, óvoda és iskolai intézmények, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került és SNI gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt.

A szükséges esetekben a gyermekek és tanulók megkapják a fejlesztésükhöz elengedhetetlen szakmai támogatást, ám a középiskolai oktatásban előfordul, hogy a gyermekek nem mutatják be dokumentumaikat, így elmaradhat a fejlődésük szempontjából nélkülözhetetlen szakmai támogatás.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A település általános iskoláiban végző 8. évfolyamos tanulók végzési aránya megfelelő, az egyes intézmények eredményessége közel azonos szintet mutat.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 2301)
	Fő
2012/2013	273
2013/2014	273
2014/2015	270
2015/2016	297
2016/2017	N.A.

Forrás: TelR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálatja esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a fogyatékos gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből és eseti gondozásból áll, amelyek a fogyatékos gyermekek érdekeit, jobb színvonalú életvitelét és fejlődését szolgálják.

Az óvodai nevelésben a fogyatékos gyermekekkel gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus foglalkozik, nyugodt, fejlődésüket szolgáló környezetben.
Az általános iskolai oktatásban a fogyatékkal élő gyermekek számára elérhető a gyógypedagógiai oktatás.

Hátránykompenzáló juttatások tekintettel a fogyatékos gyermekek és gyermekes családok szociális státuszára, az oktatási intézményekben történő részvétel céljából minden jogosult számára egyenlő feltételek mellett elérhetőek, a törvény által szabályozott keretek között.

A családok számára jelentős kedvezmény, hogy a három vagy több gyermekesek, a tartósan beteg gyerekeket nevelők, a gyermeküket egyedül nevelők, valamint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára biztosított az ingyenes tankönyvellátás, illetve étkezési, térítési díjukhoz 50% kedvezmény.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Kiskorú gyermekek veszélyeztetettségének jelenléte	A gyermekek veszélyeztetettségét megelőző vagy kezelését célzó programok megvalósítása.
Hátrányos helyzetű gyermekek, családok szegregációja	A gyermekek iskolai felzárkóztatását segítő kiegészítő oktatási és készségfejlesztési programok indítása. Tanácsadások a szülők számára, integrálódás és a leszakadás megszüntetésének elősegítése érdekében tematikus programok szervezése.
A különböző szakterületeken a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet fogalma más szempontból kerül meghatározásra	A veszélyeztetettség korai felismerése és a közös nézőpont kialakítása érdekében a gyermekvédelmi szakemberek és az észlelő és jelzőrendszer tagjai számára képzések, előadások biztosítása.
Gyermekek, fiatalok számára veszélyeztető tényező a telefon és számítógépes felületek kontroll nélküli folyamatos használata	A függőség kialakulásának megelőzése érdekében képzések, előadások biztosítása.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

„Valamennyi civilizált nép tisztelte a nőt.”
Jean Jacques Rousseau

Az ENSZ 2030-as fenntartható keretrendszerének egyik prioritása a nemek közötti egyenlőség elérése. A nők a férfiak közötti egyenlőség az Unió egyik alapvető, szerződéseiben és az Európai Unió Alapjogi Chartájában is elismert elve.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Magyarországon az Alaptörvény XV. cikk (3) bekezdése deklarálja, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak. Ugyanezen cikk (5) bekezdése szerint Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12.§-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerőpiaci viszonyokat kell figyelembe venni.

A témában végzett kutatás szerint a magyar nők családcentrikusak, és elenyésző azok száma, akik munkájukat helyezik életük középpontjába. Magyarország családbarátnak tekinthető abból a szempontból, hogy itt az anyák – amennyiben körülményeik lehetővé teszik – akár három évig is otthon maradhatnak gyermekeikkel, akik viszont bármilyen okból előbb visszamennek dolgozni, bölcsődébe adhatják gyermekeiket, ahol a piciket szakszerű gondozásban, ellátásban részesítik.

Az elmúlt években egyre több családi bölcsőde nyílt, melyek új alternatívákat jelentenek a gyermekelhelyezés terén. Ma már lehetőség van arra is, hogy a férj vagy a nagyszülő maradjon otthon a gyermekkel. Sok család számára megoldást jelent a nők korai nyugdíjazása, így a nagymama a 40 év szolgálati idő után nyugdíjba mehet (teljes összegű öregségi nyugdíjjal) és így vállalni tudja a gyermek napközbeni ellátását. Ezekkel a lehetőségekkel elsősorban azok a családok élnek, ahol az anya keresete magasabb, vagy ahol az apának átmenetileg nincs állása, ezért célszerűbb, ha a nő mielőbb visszatér dolgozni.

A magyar társadalom erőteljes tradicionális beállítottságával magyarázható, hogy az otthoni feladatok túlnyomó többsége a nőkre hárul (még abban az esetben is, ha a férfi munkanélküli). A magyar nők többsége heti 40-45 órát dolgozik, de csak nagyon kevesen engedhetik meg maguknak, hogy fizetett segítséget alkalmazzanak a házimunka ellátásában, vagy a gyermekfelügyeletben. A családok többségében a gyermekekkel is nagyjából az édesanyák foglalkoznak (tanulás, ápolás, külön órákra hordás stb.). Szerencsés esetben még a nagyszülők segítségére számíthatnak, de mivel a nyugdíjkorhatár egyre jobban kitolódik, így pont abban az időszakban kell ezt nélkülözniük, mikor még a gyerekek kicsik, nem elég önállóak.

A tradicionális háziasszonyi feladatoknak való megfelelés egyébként valamennyi dolgozó nőtől elvárt a magyar társadalomban. A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenségek egyik markáns megnyilvánulása az időfelhasználásban, a munkaidő-szabadidő arányban érhető tetten. Magyarországon a házimunka fogalma szinte egyértelműen a női munka fogalmával azonos. Nem csupán azokban a háztartásokban van ez így, ahol a férfi a kereső, hanem azokban is, amelyekben mind a férj, mind a feleség teljes munkaidőben dolgozik. A gazdaságilag aktív nők átlagosan háromszor annyi időt fordítanak

házimunkára, mint a férfiak. A nők a házasságkötéstől és az első gyerek születésétől kezdve egyre több időt fordítanak házimunkára. A gyermekvállalás aránytalan túlterheltséggel jár számukra, ami krónikus stressz állapotot és folyamatos fizikai túlterheltséget jelent. Számos országos program és intézkedés fókuszál a házassági kedv és családvállalás ösztönzésére.

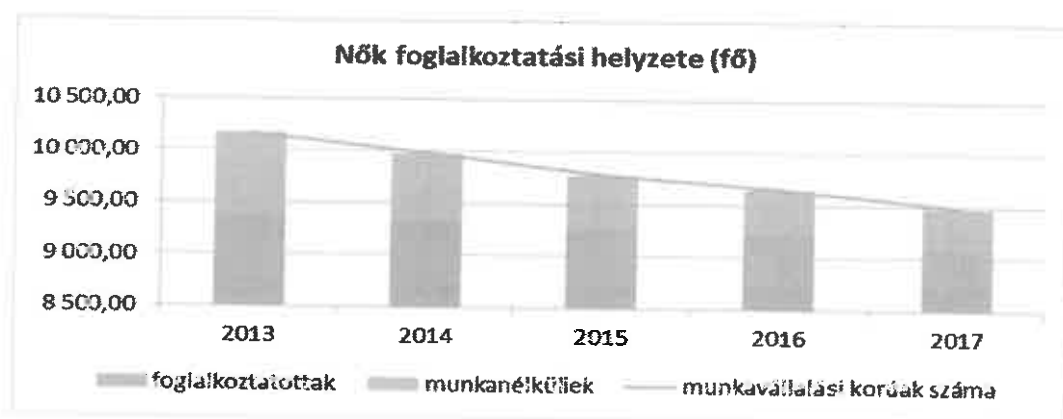
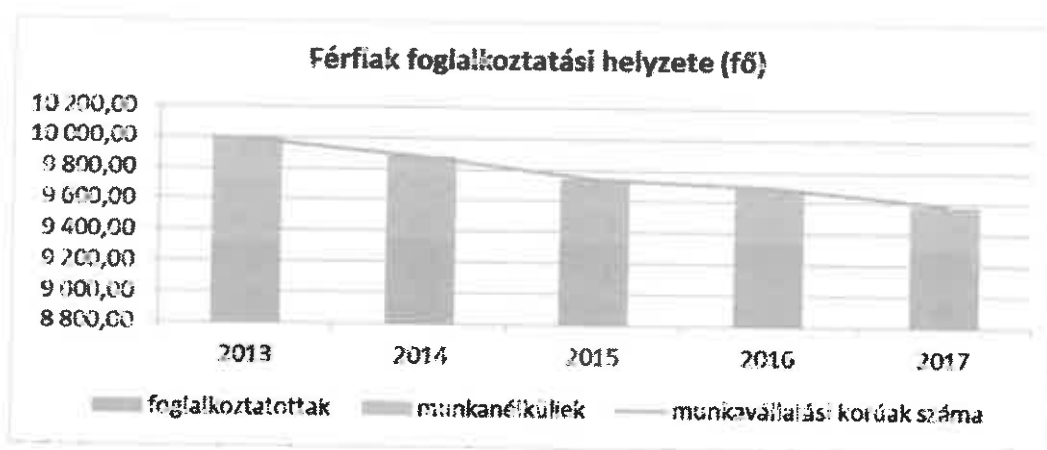
a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Bár lassan elmosódní látszanak a határok a „női munka” – „férfi munka” között, de egyértelműen megállapítható, hogy az oktatásban, az egészségügyben, a szociális ellátásban, a közigazgatásban jóval több női munkavállalót találunk, mint férfit, ugyanakkor műszaki és pénzügyi területen a „férfielőny” tapasztalható.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0804)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2013	9 992	10 164	9 323,25	9 381,00	668,75	783,00
2014	9 883	9 982	9 349,75	9 335,25	533,25	646,75
2015	9 743	9 781	9 335,75	9 262,50	407,25	518,50
2016	9 695	9 651	9 346,50	9 221,00	348,50	430,00
2017	9 584	9 486	9 287,25	9 094,75	296,75	391,25

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

Mint ahogy azt a helyzetelemzés 3.2 a) pontjában kifejtettük, a munkanélküli nők száma meghaladja a férfiakét, melyet a témában megjelent tanulmányok is alátámasztanak. A foglalkoztatottságot illetően hatalmas a nemek közötti különbség európai és hazai szinten is, mindkét esetben 16% a differencia a nők és a férfiak foglalkoztatottsága között, az utóbbi nem javára. A keresetekben szintén figyelemre méltó az eltérés, a férfiak 20%-kal vihetnek több pénzt haza.

A nők egyre gyakrabban kényszerülnek részmunkaidős vagy fizetés nélküli, alacsony bérezésű munkát vállalni, és átlagban öt évvel kevesebbet dolgoznak a férfiaknál, ezért megnő a kockázata az időskori elszegényedésnek.

A foglalkoztatottság tekintetében ma a legkedvezőtlenebb helyzetben a túlképzett, valamint az alulképzett nők vannak, akik nem rendelkeznek szakképzettséggel. Az ő munkaerő-piacra történő integrálásuk során kiemelkedő jelentőségű a különböző támogatott képzéseken történő részvétel.

Az Orosházán nyilvántartott álláskeresők nemek és iskolai végzettség szerinti megoszlása

Regisztrált álláskeresők száma zárónapon		alt iskolai végzettség nélkül	általános iskola	szakis iskola	szakmunkás képző	gimnázium	szakközépiskola	technikum	főiskola	egyetem	Összes
2015./dec	Férfi	6	87	7	133	26	47	12	5	17	346
	Nő	15	115	32	102	63	69	10	6	21	433
	Nem	21	202	39	235	89	116	22	11	38	773
2016./dec	Férfi	5	101	5	107	19	42	10	4	1	294
	Nő	10	93	25	95	54	56	9	5	24	371
	Nem	15	194	30	202	73	98	19	9	25	665
változás /%/'	Férfi		14,0%			-18,7%				-77,3%	-13,5%
	Nő		-20,8%			-13,4%			7,4%		-14,3%
	Nem		-6,3%			-15,8%			-30,6%		-14,0%

Orosháza város álláskeresői létszámának alakulása, összetétele a járási létszám változásához, összetételéhez hasonlóan alakul: Orosháza város vonatkozásában elmondható, hogy 2016 decemberére a regisztrált álláskeresők száma 14%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A nyilvántartott álláskeresők nemek szerinti összetételét tekintve a férfiaknál 13,5%-os, a nők esetében pedig 14,3%-os csökkenés jellemzi ezt az időszakot. Az orosházi álláskeresők iskolai végzettség szerinti összetétele alapján 33,9% legfeljebb alapkülső iskolai végzettséggel rendelkezik, 62,2 % középfokú és 5,1 %-uk felsőfokú iskolai végzettségű. 2016 decemberére jelentősen csökkent a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők - ezen belül is a férfiak - száma.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A hazánkban a leghatékonyabbnak bizonyuló komplex aktív munkaerő-piaci programok gerincét – a valamennyi résztvevőnek nyújtott munkaerő-piaci szolgáltatásokon túl – elsősorban az immár hosszútávon a legeredményesebbnek bizonyult eszközökként alkalmazott bérjellegű támogatások, a képzés és a vállalkozóvá válást elősegítő támogatás jelentik. (Ezeket az eszközöket a komplex programokon kívül természetesen önmagukban is finanszírozni szükséges, elsősorban hazai források felhasználásával.)

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A témával kapcsolatos általános jellemzők:

- a munkaerőpiacon egy speciális, hátrányokkal küzdő tömegnek tekinthetők,
- piacképes szakmával nem rendelkeznek, elhelyezkedési nehézségekkel küzdenek,
- álláskeresési hajlandóságuk alacsony, szociális jellemzőik szintén alacsonyak,

- a középfokú oktatásból való lemorzsolódás meghatározó szerepet játszik az alacsony iskolai végzettségű népesség újratermelődésében.

A felsoroltak okán összehangolt team munkában a szociális munka eszközeivel speciális, komplex kezelési módra, hatékony fejlesztési technikákra van szükségük.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A településen ilyen jellegű panasz nem érkezett hátrányos megkülönböztetés miatt.

Amennyiben a probléma felmerül, a diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása okán a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzésre kerülnek és szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonásra kerül, valamint tájékoztató kampány lefolytatására, és a területtel foglalkozó társadalmi szervezetek bevonására kerül sor.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Bölcsődei ellátás:

Kisharang Bölcsőde: Az intézményt 2017. évben 130 kisgyermek látogatta.

Lurkó Családi Bölcsőde: 2017. évben 19 fő három év alatti gyermek napközbeni ellátásáról gondoskodott az intézmény.

APRAJAFALVA Családi Bölcsőde: 2017. évben 21 fő három év alatti gyermek napközbeni ellátásáról gondoskodott az intézmény.

Óvodák:

Az óvodások száma 2017. évben 895 fő volt.

	Városi Önkormányzat Napközi Otthonos Óvodája	Forrás Református Óvoda	Székács József Evangélikus Óvoda	Eötvös József Katolikus Óvoda	Wesley János Gyógyped. Óvoda
Óvodások száma	548	71	134	76	11

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Orosháza városában két magánóvoda működött 2017. évben:

	Lurkó Óvoda	APRAJAFALVA Óvoda
Óvodások száma	20	35

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A bölcsődei férőhelyek tekintetében férőhely hiány jelentkezett a településen a gyed extra megjelenésével. Ezen probléma orvoslásaként Orosháza Város Önkormányzata pályázati forrásból bölcsődei férőhely bővítést hajtott végre a Könd utcában található óvodában. A kivitelezési munkálatokat követően 24 kisgyermek részére kerül átadásra az önálló csoportszoba és vizesblokk.

A legkisebb gyermekek napközbeni ellátását biztosító bölcsőde, családi bölcsőde célja megosztani a családdal a gyermekneveléssel járó feladatokat, valamennyi gyermek számára biztosítani az egészséges testi-lelki fejlődést az ehhez szükséges biztonságos, barátságos, családias, szeretetteljes légkörben, az életkornak megfelelő környezetben. A foglalkozások segítik az önálló aktivitás kibontakozását és a gyermek szocializációját. Ezen intézmények működése elősegíti a nők újbóli visszatérését a munkába.

A napközbeni ellátás gyermekintézményei azonban, viszonylagosan rugalmas működésük és nyitva tartásuk ellenére sem tudnak elegendő alternatívát nyújtani a családoknak a nők munkahelyre való visszatéréséhez. Fontos volna, hogy a munkáltatók is az atipikus foglalkoztatási formák felvállalásával segítenék a nők újbóli visszatérését a munkába. Ennek eszközei pl.: részmunkaidős foglalkoztatás, távmunka, bedolgozói jogviszony, rugalmas munkaidő, vállalati óvoda, napközi, stb. Nem elhanyagolható követelmény, hogy kisgyermekük okán foglalkoztatási diszkrimináció ne merüljön fel a munkába újból visszatérő nők esetében.

A Kormány a családok gyermekvállalása érdekében az alábbi intézkedéseket hozta:

- a családi otthonteremtési kedvezmény,
- a családi adókedvezmény,
- a diákhitel elengedése (két gyermek esetében a tartozás fele, három és több gyermek esetében a teljes összeg elengedésre kerül),
- GYED extra.

Több családbarát munkahely működik településünkön, mint például az Orosházi Kórház, vagy O.V.Ö. Egységes Szociális Központja.

Orosháza Város Önkormányzata lehetőségeihez mérten támogatja a településen élő családokat, így 2018. évben elnyerte a Családbarát Önkormányzat Díjat.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés egy tudatos, felelős, előzetes döntés az utódok vállalásáról, gyermekek számának tervezéséről, a gyermekek születési idejének meghatározásáról, a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges alapfeltételek megteremtéséről, és arról, hogy a fogantatás a szülők lehető legjobb egészségi állapotában történjen, biztosítva ezzel az egészséges gyermekek megszületését.

A gyermekvállalás időszaka egyre kitolódik. Évről évre egyre magasabb a 30 éves, vagy annál idősebb korban szülő nők aránya Magyarországon. Ennek oka, hogy a családok szeretnének egy biztos anyagi háttérrel megteremteni a gyermekvállaláshoz, ez azonban azzal jár, hogy a gyermekvállalás kitolódik, és a kívánt gyermek nem születik meg az édesanya kora miatt. A döntés páronként és egyénekenként változó, de egyelőre tendencia a megállapítás, mely a társadalom elöregedéséhez vezet. Ez a probléma nem specifikusan Magyarországra jellemző, hanem sajnos világméretű.

A családszerkezet drasztikus változáson megy át. Az elmúlt 25 évben meghatározó a házasság népszerűségvesztése, valamint az élettársi kapcsolatok térnyerése. Egy a témában végzett kutatás szerint a változások lényege, hogy a helyi és a vallási közösségek által közvetített hagyományos értékrend meggyengült, és helyét az önmegvalósítás, az önkiteljesedés értékei vették át. A hangsúly a családról az egyénre helyeződött. Felértékelődött a kapcsolatok minősége, megnöttek a partnerrel szembeni elvárások, ezért bomlékonyabbá is váltak a párkapcsolatok.

Egyre gyakoribbá válnak az egyszülős családok. A KSH felmérése szerint Magyarországon jelenleg több mint 300.000 egyszülős család él, és több mint 500.000 gyermek nevelkedik ilyen családokban, ami az ország 10%-át teszi ki. Az egyszülős családok 90%-ában a nő a családfenntartó.

A családok összetétel és a gyermekek száma szerint, 2011										
Terület	Házaspár és élettársi kapcsolat			Ebből: élettársi kapcsolat	Apa	Anya	Egy szülő gyermekkel együtt	Összesen	Száz családra jutó családtag	Száz családra jutó gyermek
	gyermekkel	gyermek nélkül	együtt		gyermekkel					
Orosháza	3391	3020	6411	1361	222	1512	1734	8145	277	98

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

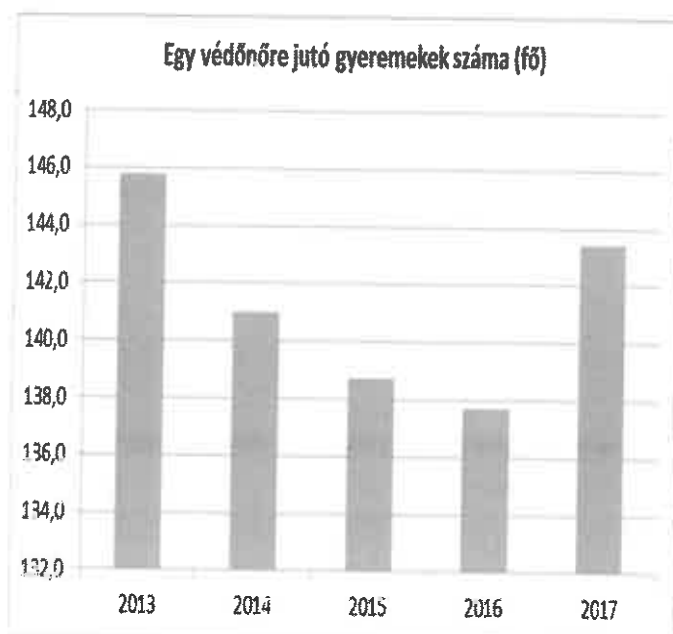
Orosháza városa 10 területi védőnői, 2 ifjúsági védőnői, 1 kórházi védőnői státusszal rendelkezik. Valamennyi álláshely (13) betöltött. Orosháza Város Önkormányzata az Orosházi Kórházzal kötött feladat-ellátási szerződés alapján működteti a szolgálatot. A közigazgatásilag Orosházához tartozó Kiscsákó külterületi településrész vonatkozásában a védőnői ellátást az Önkormányzat Nagyszénás Nagyközség Önkormányzatával kötött feladat-ellátási szerződés útján biztosítja.

A védőnők által nyújtott szolgáltatások és családtervezési tanácsadás széles spektrumú és magas színvonalú, amelyet a leendő szülők nagy arányban igénybe is vesznek.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2013	11	940	145,8
2014	12	933	141,0
2015	12	926	138,7
2016	13	921	137,7
2017	13	913	143,4

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

Egyre gyakoribbak a helyi kezdeményezések a családtervezéssel, alternatív gyermekneveléssel, szülési módszerekkel, családalapítással kapcsolatos fórumok, klubok létrehozására.

A Családvédelmi Szolgálat a korábbi évekhez hasonlóan fogamzásgátló eszközök ingyenes juttatásával és felvilágosítással segítette azokat az anyákat, akik már egyszer abortusz alanyai voltak. Ehhez anyagi támogatást kaptak az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálatának krízis keretéből.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Nők elleni erőszaknak nevezünk minden olyan erőszakot, amely a személy nemi hovatartozása miatt történik meg valakivel. Az ENSZ meghatározása szerint: "A nők elleni erőszak bármely olyan, a nőket nemük miatt érő erőszakos tett, mely testi, szexuális vagy lelki sérülést okoz vagy okozhat nőknek, beleértve az effajta tettekkel való fenyegetést, valamint a kényszerítést és a szabadságtól való önkényes megfosztást, történjen az a közéletben vagy a magánszférában."

Az alábbiakban partnerkapcsolati erőszak legjellegzetesebb példáit soroljuk fel.

Szóbeli (verbális) erőszak: a nő lekicsinyítése, sértegetése, gúnyolódás, nevetségessé tétele (például a nő külseje, vallása vagy faji hovatartozása miatt), bántalmazással, veréssel való fenyegetés, gyerekek elvételével, öngyilkossággal való fenyegetés.

Lelki erőszak: alapvető érzelmi igények és szükségletek megtagadása, barátoktól, munkától, családtól, kedvenc foglalatosságtól való elszigetelés vagy eltiltás, féltékenység, a nő önbizalmának lerombolása, a nő állandó hibáztatása, tárgyak összetörése /dobálása/ csapkodása, félelmet keltő viselkedés (dühödt nézés, üvöltés), telefon vagy egyéb kommunikációs csatornák lezárása, telefonon való állandó ellenőrzés.

Testi (fizikai) erőszak: lökdösés, pofozás, fojtogatás, haj húzása/kitépése, ököllel/eszközzel való ütés, rugdosás, harapás, (késsel, löfegyverrel, nehéz tárgyakkal) való fenyegetés vagy bántás, alapvető testi igények és szükségletek megtagadása.

Szexuális erőszak: nem kívánt szexuális tevékenységre való kényszerítés, nemi erőszak, szexszel való fájdalomkórosítás vagy megalázás, tárggyal való nemi erőszak, intim testrészek bántalmazása, másokkal való közösülés/prostitutó kényszerítése, reprodukív jogok korlátozása: fogamzásgátlás akadályozása vagy kényszerítése, terhességre vagy abortuszra kényszerítés.

Gazdasági erőszak: anyagi függésben tartás, munkáról való lebeszélés vagy eltiltás, a nő fizetésének elvétele, mindennapi kiadások megkérdőjelezése és fillérre való elszámoltatása, közös néven lévő céggel (Bt., Kft.) való sakkban tartás/zsarolás.

A családon belüli erőszakra 2013 előtt a Büntető Törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoztak. 2013. július 1. óta lépett hatályba a Kapcsolati erőszak tényállása. A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. tartalmazza. A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető Törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A nőket érő erőszakos cselekmények miatti rendőri riasztások száma, valamint a bántalmazás miatt tett rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától.

A nők védelme érdekében 1994. januárjában alakult a NANE azzal a céllal, hogy segélyvonalat indítsion bántalmazott nők részére.

A családon belüli erőszak közügy. Sajnos gyakran látens módon van jelen, és a környezet már csak a végső pillanatban szerez tudomást, és nyújt segítséget a krízisben. A nők és gyermekek ellen irányuló erőszak a

dizkrimináció egyik formája, ezért megszüntetése állami feladat. Egy ilyen mértékű társadalmi probléma megoldása azonban lehetetlen civil szervezetek segítségével.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Orosháza városában az otthontalanná vált szülő kérelmére családok átmeneti otthonában helyezhető el a gyermek és szülője, ha az elhelyezés hiányában lakásuk nem lenne biztosított és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől. A gyermekjóléti szolgálattal együttműködve közreműködik az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család anyagi helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében. Az ellátás mellett jogi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget nyújt.

Orosházán a Családok Átmeneti Otthonának fenntartója a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet. Az Önkormányzat támogatási szerződés alapján évi bruttó 225.000,-Ft-tal segíti az Otthonban folyó magas színvonalú és hiánypótló tevékenységet. Az intézmény férőhelyszáma 40 fő, egyszerre tíz család számára nyújthat ellátást, külön-külön szobában.

A Családok Átmeneti Otthonában Krízisközpont került kialakításra, majd a jövőben félutas ház megvalósítására is sor kerül, mely a bántalmazás, kapcsolati erőszak elől menekülőknél nyújt segítséget. Szintén a Magyar Ökumenikus Segélyszervezethez kötődik a Biztos Pont Regionális krízisambulancia működtetése Orosházán, mely a kapcsolati erőszak áldozatainak, családtagjainak, illetve a velük kapcsolatba kerülő szakembereknek nyújt segítséget. A krízisambulancia célkitűzése, hogy az érintettek minél előbb tájékoztatást és segítséget kaphassanak, nagy hangsúlyt kap megelőzés, a problémák korai kezelése.

Orosháza Város Önkormányzata krízishelyzetben lévő személyeknek ideiglenes lakhatásra 2017-ben két lakást biztosított. 2018-ban a krízislakások száma a rendelet módosításának következtében háromra nőtt.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők száma a politikai életben csekélynek mondható. Ezt jól példázza az Országgyűlés összetétele. A 199 országgyűlési képviselő közül csupán 23-an nők, ez a nagyjából 10%-os arány pedig lényegében változatlan a rendszerváltás óta. Napjainkban a legtöbb államban a női politikusok arányának növekedése tapasztalható. Az Európai Unióban belül Magyarországon a legalacsonyabb a parlamenti képviselőnők aránya.

Egy, a témában végzett felmérés válaszadóinak csaknem háromnegyede azzal sem ért egyet, hogy a nők kevésbé képesek nehéz döntéseket meghozni, és hét megkérdezettből mindössze egy véli úgy, hogy a nők "nem elég kemények" a politikához.

A női politikusok alacsony arányának okát a megkérdezettek 36%-a a családi kötelezettségek miatti időhiányban látja, és ugyanennyien vélekednek úgy, hogy a politizáló nőket még a saját pártjukban sem támogatják eléggé.

A válaszadók 54%-a gondolja azt: mindenki közös érdeke, hogy több női politikus legyen.

A statisztikák szerint, amelyik országban több a nő a parlamentben, ott többet költenek oktatásra, egészségügyre.

Orosháza Város Önkormányzatának Képviselő-testületére is hasonló mutatók jellemzőek, mivel a 16 főből csupán 2 fő női döntéshozó kapott helyet.

Az Önkormányzat intézményeiben (közművelődési, oktatási, szociális és egyéb intézmények) a vezető beosztásban lévők legalább 2/3-a nő.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A helyi tapasztalatok alapján a leggyakrabban előforduló, a nőket helyi szinten foglalkoztató társadalmi problémák:

- a munkanélküliség,
- a családvállalás, és annak időbelisége,
- a munkaerőpiacra történő be- és visszajutás,
- családbarát munkahelyek hiánya,
- magányosság fiatal és idős korban,
- a családi életben, a munkahelyi környezetben és a magánéletben történő kiteljesedés nehézségei stb.

Fontos, hogy a nők, családos anyák konkrét igényei ismertekké váljanak, így javasolt egy webes felület létrehozása, továbbá ötletládák kihelyezése.

Az említett problémák felszámolása az érintett intézmények, szervezetek (Önkormányzat és intézményei, munkaügyi központ, szakképző intézmények, civil szervezetek, helyi munkáltatók közös összefogásával, szoros együttműködésével, komplex programok végrehajtásával kivitelezhető.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Gyermekszületések csökkenő száma	Születések motiválása egyszeri újszülött támogatással
A családon belüli erőszak jelenléte	Prevenációs, segítő tevékenység, együttműködő szervezetekkel
A különböző korosztályú nők egészséges életmódjára, testi és mentálhigiénés igényeivel kapcsolatos hiányosságok megléte	Gyermekfelügyelettel megvalósuló programsorozatok, állandó helyen történő, sokszínű szolgáltatás nyújtása
Női virtuális közösség hiánya	Weboldal létrehozása nőket érdeklő témákkal
A város lakóinak véleménye közvetlen formában nem jut kifejezésre	Kívánság ládák kihelyezése a városban

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

*„Önmagát becsüli meg minden nemzedék azáltal,
hogy tudomásul veszi: a világ nem vele kezdődött.”*

Sütő András

Az időskor definíciójára nincs egységesen és általánosan használt megfogalmazás. Az, hogy az ember milyen idős, minden megközelítésben más:

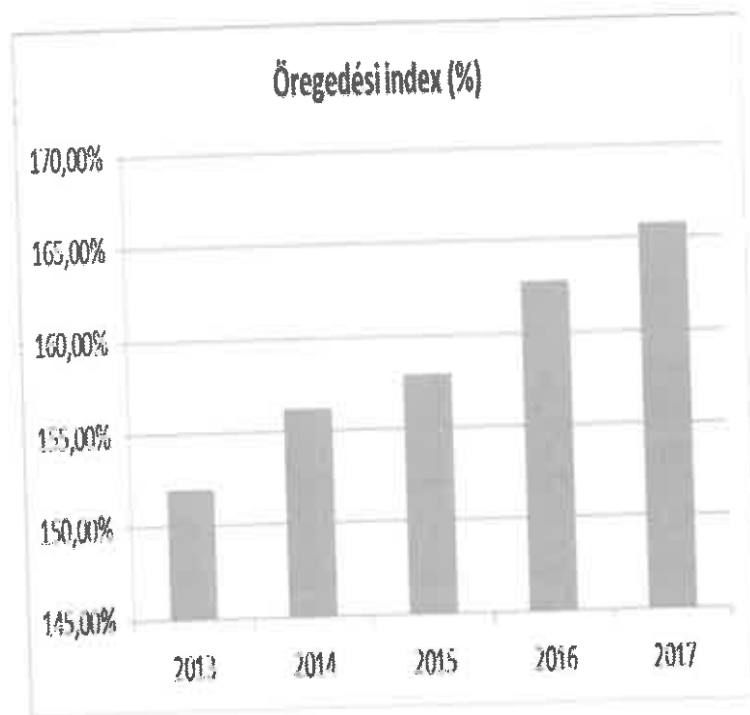
- kronológiai szempontból kifejezhető az évek számával,
- biológiai értelemben függ az egészségi állapottól,
- szubjektív is lehet: „mindenki annyi idős, amennyinek érzi magát”,
- társadalmi szempontból köthető ahhoz, hogy az egyén mit élt át (pl. II. világháború),
- nyugdíjrendszer szerint is megítélhető (nyugdíjkorhatár),
- a foglalkoztatáspolitikában már a 45. életévétől idősödik az ember,
- az Egészségügyi Világszervezet (WHO) szerint
  - a 60-74 év közöttiek idősödők,
  - a 75-89 év közöttiek idősök,
  - a 90 év felettiak nagyon idősök.
- Demográfiai osztályozást használ a KSH
  - a 65-74 éves: időskorú,
  - a 75-84 éves: öregkorú,
  - a 85 éves és idősebb: aggastyánkorú.

Az egyre bonyolódó társadalmi-gazdasági környezetben az idősügy nem csak szociális és egészségügyi kérdés, hanem más szakágakban is ad feladatokat. Ezek egyedi akciókkal nem oldhatók meg, de partnerek nélkül sem. A különböző szektorok együttműködése – állami, önkormányzati, non-profit, for-profit, informális közösségek – az érintett idősödő és idős személyek bevonásával hozhat eredményt.

Orosháza Város Önkormányzata felismerve az idősügy kiemelkedő fontosságát a 17/2010. (II. 05.) Kt. számú határozatával elfogadta a város Idősügyi Konceptióját, melyben megfogalmazásra került egy, az eszmei és ideológiai célok összességét magában foglaló jövőkép, amely a mindenkori aktuális gazdasági-társadalmi környezethez viszonyulva ütemezett fejlesztési feladatokban emlékeztet az idősök érdekeinek jelenlétére, azok kötelező figyelembevételére. 2013-ban és 2016-ban felülvizsgált Idősügyi Konceptió változatlanul a helyi időspolitikai alap dokumentuma, melynek célja a helyi társadalom idős tagjainak társadalmi, gazdasági, kulturális, jóléti helyzetének javítását szolgáló, továbbá romlását megakadályozó célok, tevékenységek meghatározására.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

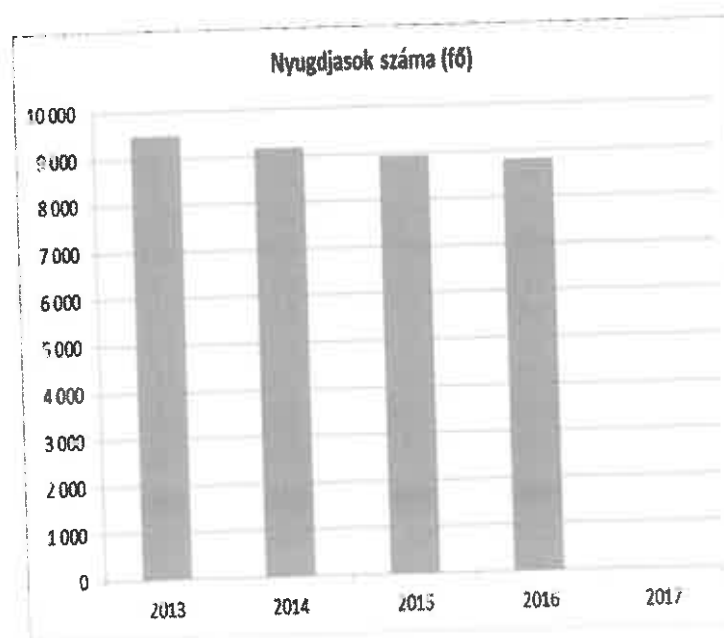
A születéskor várható élettartam – habár még 5-6 évvel mindig elmarad az európai átlagtól – Magyarországon az utóbbi években meghosszabbodott. Az élveszületések száma csökken, emiatt a népesség struktúráján belül csökkent a fiatal korcsoportok aránya, és nőtt az időseké. Ahogy már A település bemutatása című résznél a lakónépesség elemzése során kifejtettük: Orosháza város lakossága előregedő tendenciát mutat.

Az idősök számbeli arányának növekedésével még hangsúlyosabbá válik, hogy biztosítva legyen a méltó időskor, illetve hogy olyan szemléletmód nyerjen teret, mely növeli az időskor presztízsét, és az irántuk érzett szolidaritást.

Ma Magyarországon – sajnálatos módon – az idősök esetenként diszkrimináció áldozatai, és nem értékes, integrált, értékteremtő részei a társadalomnak, holott az aktív és tevékeny időskor támogatása alapvető fontosságú ahhoz, hogy az idős emberek megőrizhessék emberi méltóságukat, önállóságukat és autonómiájukat.

A lakónépesség elöregedésének természetes velejárója, hogy az aktív évek után jelentős számban élnek nyugdíjból vagy nyugdíjszerű ellátásból. 2012. január 1-jével átalakult a magyar társadalombiztosítási nyugdíjrendszer, mely átalakulásnak a lényege, hogy nyugellátásban csak az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személyek részesülhetnek, és a nők 40 év jogosultsági idővel igénybe vehető nyugdíján kívül saját jogú nyugdíj a korhatár betöltése előtt már nem állapítható meg.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2013	3 765	5 724	9 489
2014	3 610	5 553	9 163
2015	3 494	5 428	8 922
2016	3 453	5 364	8 817
2017	N.A.	N.A.	N A

Forrás: TeIR, KSH Tstar

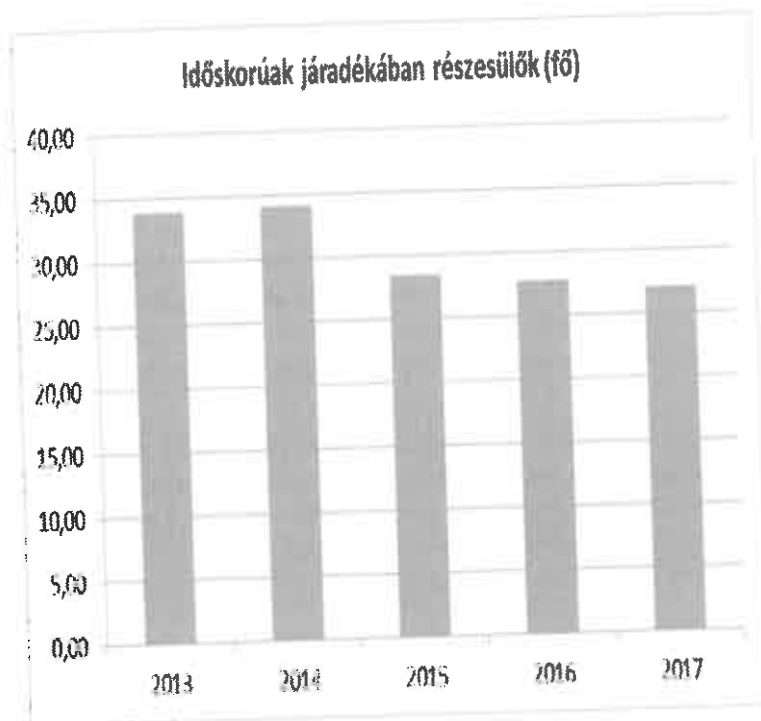
A táblázat az ellátásokban részesülőket nemenkénti megoszlásban is bemutatja, melyből jól látható, hogy a férfiak száma jóval kevesebb a nőkhöz viszonyítva. Ez felhívja a figyelmet a Magyarországon kedvezőtlen férfi mortalitás problémájára. Ezzel magyarázható az is, hogy idősebb korban egyértelműen nőtöbbség van, különösen a városokban.

Az időseket érintő ellátási forma az időskorúak járadéka, amely azon személyek részére biztosított ellátás, akik a rájuk vonatkozó nyugdíjkorhatárt betöltötték, de a nyugdíj vagy nyugdíjszerű ellátás megállapításához szükséges szolgálati idővel nem rendelkeznek. A jogosultság megállapítását követően összegét befolyásolja a jogosult életkora és hogy egyedülálló-e vagy sem. Az alábbi táblázat alapján a járadékban részesülők számában évenként mérsékelt csökkenés látszik, amelynek oka többségében a járadékos halála.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő) (TS 5701)
2013	33,83
2014	34,17
2015	28,41
2016	27,75
2017	27,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A korábbi időszakhoz hasonlóan problémát jelent az ellátások, főleg az időskorúak járadékának alacsony összege. Továbbra is fokozott figyelmet érdemelnek azok a kisnyugdíjasok, akik koruk előrehaladtával, vagy egészségük romlásával rendszeres jövedelmüket már semmilyen tevékenységgel sem tudják kiegészíteni, szégyellnek segítyt kérni és nélkülöznek. Értük is kell működtetni a szociális jelzőrendszert.

A nemek közötti aránykülönbség, valamint a korcsoportonkénti megoszlás, az előregedő társadalom tendenciája továbbra is felveti az elmagányosodás, az izoláció problémáját. A megoldás érdekében célszerű célprogramok megvalósítása egészségügyi szűrésekkel, egészségmegőrző, tájékoztató programok megrendezésével.

Szintén segítheti az izoláció elkerülését a közösségépítés, amely által az egyedülálló idős személyek bevonhatók az aktív közösségi életbe.

Mindezen lehetőségek megvalósítása kapcsán elengedhetetlen az idős személy családjának támogatása és ezzel együtt a család életébe, a családon belüli munkamegosztásba való bevonása.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az aktív időskor irányába ható intézkedés a nyugdíjkorhatár emelése 65 évre, mely lépcsőzetes folyamatként valósul meg, majd általánossá 2020-ban válik. Ugyanakkor nem tart lépést a nyugdíjkorhatár emelésével a foglalkoztatóknál a munkaszervezés és munkafeltételek „idősbarát” kialakítása. A nyugdíjasok foglalkoztatására vonatkozó jogszabályi keretek sem kedveznek az időskorúak munkavállalásának.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Az életminőség alakulására jelentős hatást gyakorolhat az élethosszig tartó tanulás jelentőségének felismerése és elfogadása. Országsszerte nem nagy számasságú az olyan képzés, amely kifejezetten az időseket szólítja meg. Csekély a képzés még olyan esetben is, amikor a tanulás, a tudás átadása nem iskolarendszerű képzést feltételez, vagy nem a munkaerő-piaci reintegrációt szolgálja, hanem „csak” személyes képességek fejlesztésére, hiányok pótlására, az időskor teljesebbé tételére irányulna. A nyugati társadalomban elterjedt és elfogadott jelenség, hogy az idősök, különösen nyugdíjazásukat követően saját maguk örömeire állnak neki újra tanulni, fejlesztik képességeiket, készségeiket.

A nyugdíjasok foglalkoztatásának egyik lehetősége a közösségi önkéntes munka, hiszen az idősebb korosztály nagy szakmai tapasztalatokkal rendelkezik, illetve sokan keresik az aktív elfoglaltság, szabadidő-eltöltés lehetőségeit. Foglalkoztatási aktivitásnak tekinthető a családon belüli munkamegosztásból vállalt rész is, mely főként kisgyermekes családoknál válik kiemelkedő jelentőségűvé, hiszen sok esetben a munka és családi szerepek összeegyeztethetetlenek az idősebb generáció bekapcsolódása, segítő jelenléte nélkül.

A nyugdíjasok foglalkoztatásának új lehetősége a nyugdíjas szervezetekben való munkavégzés. 2017. július 1-jétől hatályba lépett az egyes törvényeknek a közérdekű nyugdíjas szervezetek létrehozásával összefüggő módosításáról szóló 2017. évi LXXXIX. törvény, mely a szervezetekről szóló 2006. évi X. törvény módosításával lehetőséget nyújt úgynevezett közérdekű nyugdíjas szervezet létrehozására. E rendelkezések szerint a közérdekű nyugdíjas szervezet célja, hogy a még aktív időskorú tagjai számára foglalkoztatást, munkalehetőséget biztosítson nyugellátásuk folyósítása mellett. A nyugdíjas szervezet működésének célja továbbá, hogy a következő generációk számára a tagoknál felhalmozódott tudás, szakmai és életpasztaát átadásra kerüljön.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

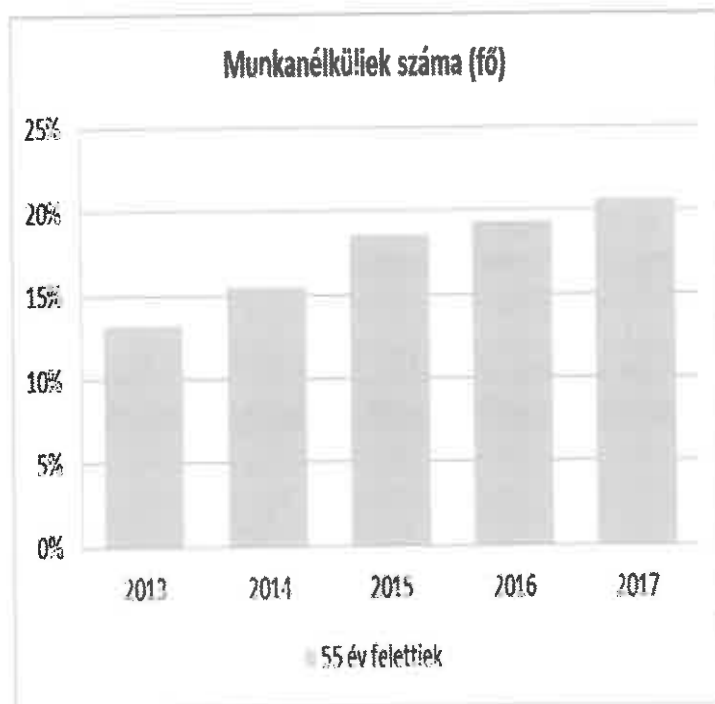
A településen a 2013-tól vizsgált időszakban folyamatos csökkenés figyelhető meg az álláskereső számában, és ezzel arányosan az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek számában úgyszintén. Ezzel a folyamattal ellentétben a 2017-es évben 2%-os emelkedést tapasztalhatunk az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek számában. E jelenség ismételten felhívja a figyelmet, hogy az idősebb korosztály sokkal inkább kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, azaz nehezebben helyezkednek el, illetve a létszámleépítéseknek is könnyebben áldozatul esnek. Országosnak mondható tendencia, hogy a foglalkoztatók hajlamosak fiatalabb, nagyobb teherbírású és kevésbé költséges munkaerőt alkalmazni. Ez a tendencia nem kedvez az idősödő, nyugdíj előtt álló korosztálynak. Az öregségi nyugdíjkorhatárt megelőző időszakban a foglalkoztatásból való kiesés nem csak anyagilag, hanem mentálisan is nehéz terhet ró az idősödő személyekre.

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében az Orosházi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya pozitív diszkriminációval igyekszik az érintett álláskeresőket munkához segíteni.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
		Fő	%		Fő	%
2013	1 452	192,00	13%	N.A.	N.A.	N.A.
2014	1 180	183,25	16%	N.A.	N.A.	N.A.
2015	926	172,25	19%	N.A.	N.A.	N.A.
2016	779	150,25	19%	N.A.	N.A.	N.A.
2017	688	142,25	21%	N.A.	N.A.	N.A.

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

Az átmeneti időszakban a célcsoport érintett tagjainak közfoglalkoztatásba való beintegrálását szükséges megvalósítani.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az időskori aktivitás megtartásának egyik legalapvetőbb követelménye a hozzáférhető és akadálymentes közlekedés, mely magában foglalja a gyalogos- és tömegközlekedés biztonságos feltételeinek kialakítását, a megfelelő menetrend bevezetését, az elvárásoknak megfelelő buszmegálló kialakítását és a közlekedés megfizethetőségét. A város tömegközlekedése buszjáratokkal megoldott. A gyalogos közlekedés feltételei

jellemzően jók a városban. A kerékpárosok részére a város több részén az autóúttól elkülönülten kerékpárút áll rendelkezésre a biztonságos közlekedés érdekében.

Információhoz jutás és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés kapcsán az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít időügyi tevékenységének ellátása során a kellő tájékoztatásra, valamint a város polgáraival való kölcsönös kommunikációra. A tájékoztatás kapcsán elmondható, hogy az Önkormányzat heti rendszerességgel megjelenő, ingyenes kiadványában, az „Orosházi Élet” című hetilapban, valamint internetes honlapján keresztül folyamatosan tájékoztatja a lakosságot tevékenységéről, meghozott döntéseiről, valamint a célcsoportot érintő szolgáltatásokról és azok igénybevételének feltételeiről. Továbbá a város polgármestere, alpolgármesterei, önkormányzati képviselői is szánnak időt rá, hogy személyes találkozások során tájékoztassák az időseket az őket érintő aktuális kérdésekről, felmerülő problémáik lehetséges megoldásairól.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A 3.6 a) pontjában kifejtésre került az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés témája. Ahogy már ott is kifejtettük az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés a település valamennyi lakosa számára biztosított, így az időskorúak számára is elérhető.

Mint ahogy a 3.6 f) pontjában már rögzítésre került, a személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat. A rászoruló időskorú személyek szociális biztonságának megteremtését elsősorban az Önkormányzat szociális ellátórendszere: a pénzügyi és természetbeni ellátások rendszere, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások intézményrendszere biztosítja.

Az idősebb és időskorú lakosok ellátása érdekében Orosháza Város Önkormányzatának az Szt. alapján fennálló ellátási kötelezettségei közül az alábbi szociális szolgáltatásokat kell megemlíteni:

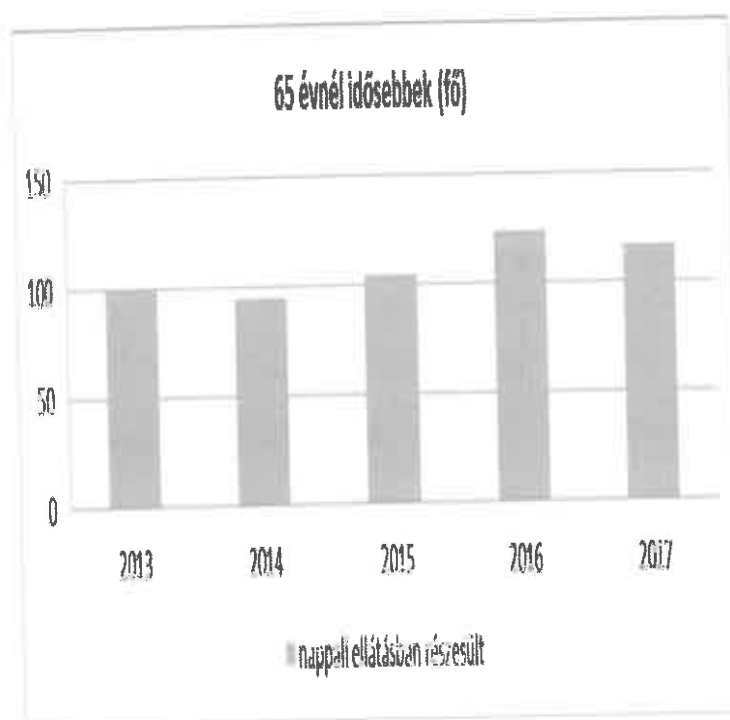
- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- tanyagondnoki szolgálat,
- idősek nappali ellátása,
- hajléktalanok nappali melegedője,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- hajléktalanok átmeneti szállása,
- hajléktalanok éjjeli menedékhelye.

Az Önkormányzat fenntartásában működik Orosháza Város Önkormányzat Egységes Szociális Központja, mely az idősek ellátása, segítése céljából jött létre. Az intézmény személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokat végez az arra rászorulóknak. Az idősek nappali ellátása az intézmény keretein belül működő négy idősek klubjában valósul meg.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2013	5 687	99	2%
2014	5 809	95	2%
2015	5 942	104	2%
2016	6 034	123	2%
2017	6 033	117	2%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A lakosság szociális ellátását szolgálják még egyházi fenntartók, kiknek szerepe az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, és idősök nappali ellátásában mutatkozik meg.

Az Orosházi Kistérség Többcélú Társulása működteti a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és a családsegítő szolgálatot.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai

Év	A nyilvános/települési könyvtárak száma (TS 3801)	A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány) (TS 3901)	Muzeális intézmények száma (TS 4001)	Közművelődési intézmények száma (TS 4101)
2013	1	104 744	3	2
2014	1	106 311	3	9
2015	1	70 510	3	10
2016	1	67 637	2	8
2017	1	N.A.	2	8

Forrás: TEIR

A civil szervezetek, köztük az idősek és nyugdíjasok szervezetei társadalmi támogatottsággal dolgoznak. Az Önkormányzat évente pályázat útján nyújt támogatást költségvetési keretéből. Támogatással érintett civil szervezetek a következők:

- Rákóczi-telepi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete
- Nyugdíjas Pedagógusok Orosházi Egyesülete
- Orosházi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete
- Fegyveres Testületek Nyugállományúak Klubja
- Fénysugár Nyugdíjas Egyesület
- Határőr Nyugdíjasok Orosházi Egyesülete
- Cinkusiak Baráti Köre- Bokréta Népdalkör

Az Önkormányzat saját forrás terhére nyújtott támogatásaiban kifejeződik a településen végzett tevékenységért a köszönet, az idősek iránti tisztelet és megbecsülés, amely összehasonlíthatatlanul nagyobb a támogatási összeg mértékénél. Az Önkormányzat kiemelt célja, hogy kifejezze elismerését az idősek aktív korukban – közvetve vagy közvetlenül – kifejtett városépítő tevékenységéért.

A helyi időseket magukba tömörítő civil szervezetek támogatásaik felhasználásával törekednek minél színesebb programokat megvalósítani. A programokon való részvétellel, valamint a civil szervezetekben való aktív közreműködéssel biztosítható a közösségi életben való részvételük, az elmagányosodás kiküszöbölése, csökkentése.

Az elmúlt években számos rendezvény – pl. Idősek napja, Idősek Karácsonya, több kirándulás, előadás – került megszervezésre, amely kifejezetten az időseket célozza meg, illetve bizonyos rendezvények a generációk egymásra figyelésére, segítségére hívja fel a figyelmet.

Az intézmények közül kiemelendő a Petőfi Művelődési Központ, melynek épülete 8 nyugdíjas csoport (összesen: 308 fő) részére biztosít infrastrukturális háttérrel.

Szintén a Petőfi Művelődési Központ épületében üzemel a Justh Zsigmond Városi Könyvtár, ahol nagy szeretettel várják az olvasóközönség idősebb tagjait is.

A települési közintézmények mindegyike akadálymentesen megközelíthető, ezzel is megkönnyítve a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

c) idősök informatikai jártassága

Napjaink globalizálódott világában a fiatalok közül egyre többen tanulnak vagy vállalnak munkát külföldön, emiatt az idősök egyre nagyobb számban maradnak egyedül, segítség, támasz nélkül. Ugyan az internethasználat segítségével valamennyi problémájuk nem fog megoldódni, hiszen a személyes kapcsolatokat nem pótolhatja maradéktalanul, de arra alkalmas lehet, hogy a tér- és időbeli korlátokat le tudják küzdeni, információkhoz tudjanak jutni az őket érintő területeken, valamint kapcsolatot tudjanak tartani a családtagjaikkal.

Az idősebb korosztály vonatkozásában továbbra is feltárt problémaként mutatkozik az informatikai gyakorlat hiánya, mely a korábbi Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében már megfogalmazásra került. A „Képes vagy rá – tanulj velünk!” intézkedés egy idősöket célzó tanfolyam keretében eredményesen és határidőben megvalósult.

Mivel az informatikai jártasság szükségszerű – akár csak az e-ügyintézés terjedésére gondolunk vagy a családi kapcsolatok ápolására –, meg kell előzünk az idősök aktív társadalomból történő kirekesztődését. Emiatt is lényeges, hogy a hatályba lépő HEP-ben szintén tovább vigyük az intézkedést.

Az informatikai ismeretek elsajátítását célozza a Justh Zsigmond Városi Könyvtár által – 2014 óta – minden évben meghirdetett „Kattins velünk!” program. 2016-ban a Könyvtár az Egységes Szociális Központtal együttműködve célzottan kereste meg az idősök otthonainak lakóit. A tanfolyamok az informatikai ismeretek megszerzésén túlmenően, remek lehetőséget teremtenek generációk találkozására, egymás segítésére, megismerésére.

6.4 Az idősöket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősödés hosszan tartó folyamat, amelyet a ma még ifjú vagy középkorosztálynak a jövőjéért érzett felelőssége alapján, az öngondoskodás lehetőségeit kihasználva menedzselnie kell és időben kell megalapoznia a sikeres életút elérését.

Folyamatos figyelmet és ellenlépéseket igényel, hogy a negatív társadalmi jelenségek térnyerését – bűnözés, családon belüli erőszak, szegénység, „gyengélkedő” társadalmi szolidaritás stb. – jórészt az idősödő generáció szenvedje el. Az idősök a gyermekek mellett a legkiszolgáltatottabb és legvédtelenebb korosztály. Biztonságuk fokozása és áldozattá válásuk elkerülése folyamatos és közös fellépést igényel.

A városban a korábbi 5 éves időszakhoz hasonlóan nyolc gyógyszertár üzemel, ezek némelyike szolgáltatásait kiegészíti egyes egészségügyi szűrővizsgálatokkal, természetgyógyászathoz és más alternatív gyógymódokhoz való hozzájutás elősegítésével, tanácsadással.

A gyógyszertárakra vonatkozó hatályos jog szerint a város egésze lefedett ezen szolgáltatás tekintetében. Szintén szervez egészségügyi szűréseket a Magyar Vöröskereszt orosházi szervezete. Évente több alkalommal a sport és egészség jegyében rendezvényekre kerül sor (pl. Sport- és egészségnap, Sportnap), melyek keretében lehetőség nyílik újabb vagy alternatív szűrővizsgálatok megismerésére, szűréseken való részvételre.

A korábbi HEP-ben ismertetett „Jógyakorlatok” továbbra is élnek és a jövőben is fenntartásukra kell törekedni, ezzel is kifejezve az idősök iránt érzett tiszteletet és megbecsülést.

- Az októberi idősök napja megünneplése mára már két hónapot átívelő rendezvénysorozattá nőtte ki magát az Egységes Szociális Központ keretei között. Az idősüggyel foglalkozó civil szervezetek ez alkalomból városszerte ugyancsak rendezvényeket szerveznek.

- Az évente intézményi szervezésben megrendezésre kerülő Idősek Karácsonya alkalmat ad a magányos, idős emberek felé közvetíteni a közösség szeretetét és a törődést a szeretet ünnepén.
- Tiszteletteljes gesztus, hogy a szépkorúak közül a 90. és 95. életévüket betöltőket az önkormányzati egyéni választókerület képviselője, 100. életévet vagy annál magasabb kort megélt személyeket a polgármester köszönti és megajándékozza.

Itt kell megjegyezni, hogy Orosháza Város Önkormányzata 2015. évben elnyerte az Idősbarát Önkormányzat Díját példás tevékenységéért, melyet az idős lakosság érdekében fejt ki.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A felnőtt és idősödő lakosság egészségi állapotromlása negatív hatással van az időskori életminőségére	Tájékoztató, preventív jellegű előadások és programsorozatok, információs anyagok elérhetőségének biztosítása, az időskori aktivitás megőrzése és az egészség-tudat fejlesztése.
A társadalmi és családszerkezeti változások okozta elmagányosodás idős korban	Óvodákkal, iskolákkal történő sikeres együttműködés keretében társadalmi érintkezést szolgáló tevékenységek megszervezése, annak érdekében, hogy minél több idős embernek lehetősége legyen megtapasztalni a generációk közötti együttműködés pozitív hatásait.
Informatikai gyakorlat hiánya, korlátozottsága az idősek körében	Számítógép-, internet- és mobiltelefon használattal kapcsolatos digitális alapképzések megszervezése csökkentheti az idősek aktív társadalomból való kirekesztődésének kockázatát.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

“A fogyatékoság nézőpont kérdése. Ha csak egy dolgot jól csinálsz, valakinek már szüksége van rád.”
Martina Navratilova

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (továbbiakban: Fot.) 4.§ a) pontja értelmében fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással – illetve ezek bármilyen halmozódásával – él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.

A fogyatékos személyeket két csoportba sorolhatjuk a sérülés fennállása alapján:

- veleszületett, születéstől fennálló fogyatékossgal rendelkezők,
- későbbi életkorban bekövetkezett, szerzett károsodással rendelkezők.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

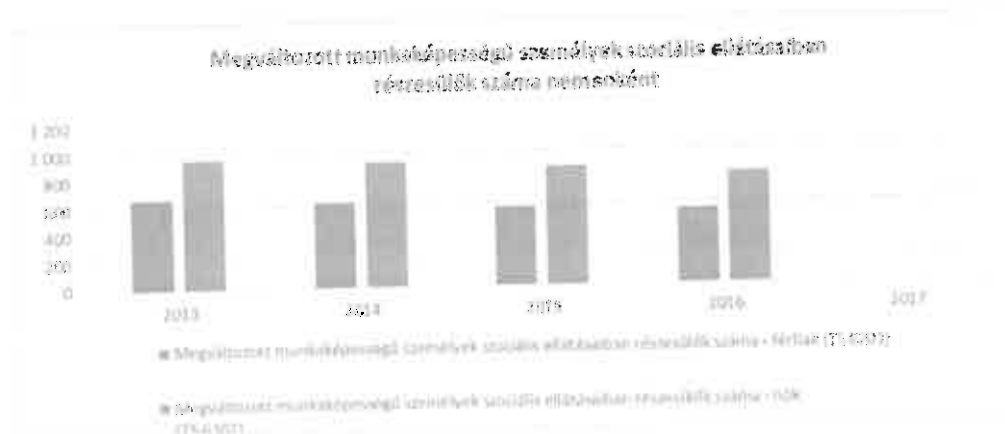
A fogyatékossgal élőkre vonatkozóan pontos, értékelhető statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre, melynek alapján átfogó képet kaphatnánk a fogyatékossgal élők szociális, egészségügyi, lakhatási, foglalkoztatási helyzetéről. A fogyatékossg az adott személy olyan szenzitív tulajdonsága, melyről adat nem gyűjthető.

A fogyatékos emberek és családjaik az egyik legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Mindannyiunk feladata annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek mindennapi életükben.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemeként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - nők (TS 6301)
2013	670	956
2014	624	921
2015	575	869
2016	548	813
2017	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

Orosháza Város Önkormányzat fenntartásában, az Egységes Szociális Központ keretein belül működik a Vadvirág Esély Klub.

Fogyatékos személyek nappali intézményének speciális célja és feladata:

Harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

A fogyatékos személyek nappali intézménye az 1/2000. (I.7.) SzCsM rendelet 77. §-ban foglaltakon túl az ellátást igénybe vevők számára egyéni fejlesztő programokra épülő gyógypedagógiai foglalkozást szervez.

Az intézményen belüli foglalkoztatás jellemzői:

2017. április 1-jétől a szociális foglalkoztatást fejlesztő foglalkoztatás váltotta fel, melyen belül Mt. szerinti határozott idejű munkaviszonyban, vagy fejlesztési jogviszonyban történik a foglalkoztatás. A Vadvirág Esély Klubban 26 fő akadályozottsággal élő fiatal számára fejlesztő foglalkoztatás valósul meg, napi 4 órában.

A jogszabályi előírások alapján a fejlesztési foglalkoztatási óradíj összege nem lehet kevesebb a mindenkori kötelező legkisebb órabér 30%-ánál. Az intézmény vezetése úgy döntött, hogy ezen összegben felül biztosítja az ellátottak munkabérét, kifejezetten a fogyatékkal élők helyzetének javítása céljából.

Ennek eredményeképpen a foglalkoztatottak keresetükkel hozzájárulnak saját fenntartásukhoz és sok esetben anyagilag is segítik családtagjaikat.

A fejlesztési jogviszony fejlesztési szerződéssel jön létre, amelyet az ellátott, illetve törvényes képviselője írásban a fejlesztő foglalkoztatást nyújtó szolgáltató intézmény vezetőjével köt meg.

Munkatevékenységek megnevezése alapján jelenleg 8 munkakörben kerülnek foglalkoztatásra az ellátottak (irodai tevékenység, konyhai, mosodai tevékenység, takarítói tevékenység, parkgondozás, portaszolgálat, irodai papíráru gyártása, táskafélék gyártása).

Ezen fiatalok jövője továbbgondolást igényel, mint ahogyan azt a családtagok már meg is tették. Évek óta kérés a szülők részéről, hogy az Önkormányzat lakóotthon létrehozásával gondoskodjon ezen fogyatékos személyek tartós bentlakásos gondozásáról, ápolásáról. Ez a kérés megalapozott, hiszen a szülők egyre idősebbek, egészségi állapotuk hanyatlik, és szeretnék gyermeküket a későbbiekben is biztonságban tudni.

A fogyatékkal élők között magas az aktív korúak aránya, akik közül több személynek korlátozott a lehetősége a munkaerő-piacon a megmaradt ép képességeikre építve, mert kevés számukra a foglalkoztatási lehetőség. Az aktív korú, fogyatékkal élők számára a hasznosság tudata, az értékteremtés lehetősége lenne a legjobban támogatásra szoruló kiemelt esélyegyenlőségi lehetőség.

Fogyatékkal élő alkalmazottak száma az Önkormányzatnál és intézményeinél a helyi nyilvántartás szerint 2017. évben 14 fő.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A fogyatékkal élőkkel összefüggésben készült felmérések minden esetben rámutatnak az alacsony iskolai végzettségre, vagy elavult szakképzettségre, amely jelentős hátrányt jelent a foglalkoztatás során. Vélhetően az előítéletek szintén jelen vannak. A témában végzett kutatás szerint azoknál a munkáltatóknál, akik nem foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű munkavállalót, attól tartanak, hogy több a probléma, amelyet maga a foglalkoztatás okoz, mint a rehabilitációs hozzájárulás megfizetése. Jelentős akadálnak ítélik meg a komplex akadálymentesítésre fordítandó összeget, mindemellett nem látják

biztosítottak, hogy a megváltozott munkaképességű munkavállaló ténylegesen önállóan is képes a munkavégzésre. Ezért a foglalkoztatóknak és a társadalom tagjainak – életkortól és életállapottól függetlenül – szüksége lenne egy olyanfajta érzékenyítő képzésre, szemléletformáló tréningre, melynek során megismerhetővé válik, mit jelent a mindennapokat fogyatékossgal élni. Ez a fajta megismerés alappillére az elfogadásnak, mely látásmódot nyújt a bennük rejlő értékek felfedezéséhez.

Az alacsony iskolai végzettség tekintetében a család hozzáállása jelentős szerepet játszik azon túlmenően, hogy az oktatási intézmény akadálymentes, vagy a településen belüli megközelítése milyen. Nagy hátránnyként értékelhető a fogyatékos fiatalok egészségi állapota, mivel náluk hosszú távú orvosi, vagy rehabilitációs kezelések – az iskolai rendszerű oktatásnál – hiánnyal járnak, amely a felkészülésben, a hiányzási ráta tekintetében, vagy akár a vizsgaidőszakban is kiesést, akadályoztatást jelent.

A foglalkoztatás területén megvalósuló hátrányos megkülönböztetés nem csak az egyes ember méltóságát, egzisztenciáját, önbecsülését érintő jelenség, hanem számos egyéb következménye miatt a társadalmi integráció megvalósulására is káros.

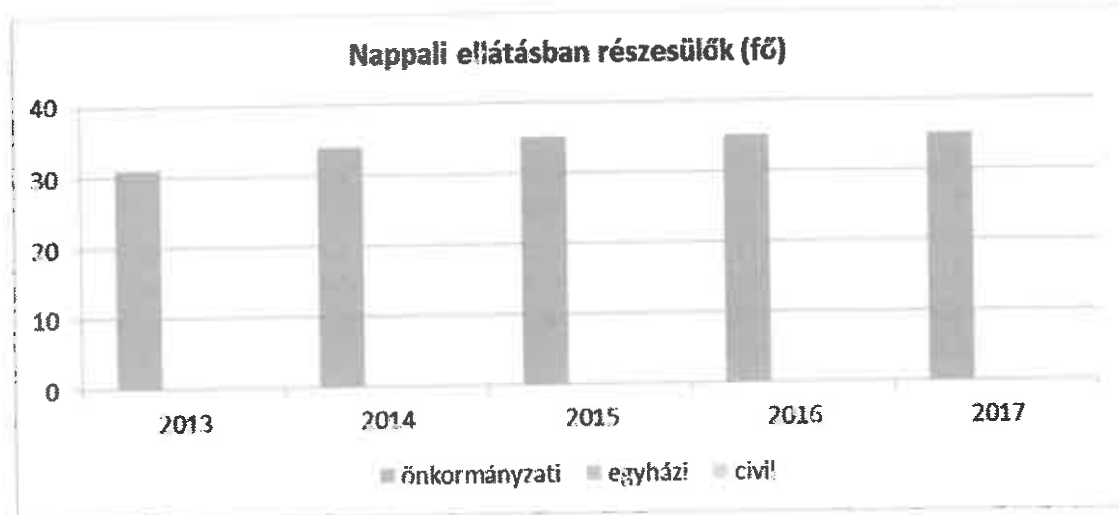
c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Az anyagi támogatások mellett olyan szolgáltatásokra is szüksége van a családoknak, amelyek támogatást nyújtanak a fogyatékos gyermek vagy felnőtt gondozásában, fejlesztésében, egészségügyi ellátásában. A gondozás és támogatás intézményi lehetőségei, a szociális szolgáltatások fontos szerepet játszanak a fogyatékos emberek ellátásában. A szociális alapellátások közül kifejezetten a fogyatékos emberek helyzetének javítását célozza meg a fogyatékosok nappali intézménye.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 5001)	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2013	31	0	0
2014	34	0	0
2015	35	0	0
2016	35	0	0
2017	35	0	0

Forrás: TelR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével

A Vadvirág Esély Klub 2002. évben nyitotta meg kapuit Orosháza város értelmi sérült fiataljai előtt, de ma már a környék településeiről (Tótkomlós, Mezőkovácsháza, Nagyszénás) is fogadnak klubtagokat. Az intézménybe olyan enyhe és középsúlyos értelmileg akadályozott személyek járnak, akik családban élnek, az oktatási intézményekből már „kikerültek”, de igénylik a közösségi fejlesztő foglalkozásokat és a szabadidős programokat.

Elmondható, hogy a klub maximális kihasználtsággal működik, a működési engedély alapján 35 fő látható el, az ellátásról 7 fős személyzet gondoskodik.

A Vadvirág Esély Klub sikeresen együttműködik a helyi óvodákkal, általános és középiskolákkal, elősegítve, hogy a fogyatékkal élő személyeket megismerjék és elfogadják Orosháza város fiataljai. Az évek óta megrendezésre kerülő Aranyasnai kulturális rendezvény továbbra is azt a célt szolgálja, hogy elősegítse a társadalmi integráció megvalósulását.

Az „Én elfogadlak, Te fogadd el tőlem...” önkéntes kávéházi felszolgáló program folytatódott, a program kapcsán a Pécsi „Fogd a kezem Alapítvány” által szervezett Ability Cafe táborba is eljutottak klubtagok. Ez a kezdeményezés talán az egyik legsikeresebben megvalósult program, hiszen a „vadvirágos” fiatalok megtanulnak együttműködni, más emberekkel kommunikálni, ugyanakkor észrevétlenül elősegítik a kávéházba látogatók empátiájának, elfogadásának erősítését is.

A Vadvirág Bál megrendezése minden évben jótékonyági célokat szolgál, kiemelkedően magas részvételi aránnyal.

A klub pályázat útján valósította meg az állatasszisztált kutyaterápiás foglalkozásokat, heti 3 alkalommal, 21 fő enyhe- és középsúlyos értelmi sérült ellátott bevonásával a Dogland Terápiás Kutya Alapítvány közreműködésével.

A munkatársak igyekeznek az ellátottak igényeinek, elvárásainak leginkább megfelelő programokat szervezni (pld. kirándulások, színház és mozi látogatások szervezése, sportnapokon történő aktív részvétel, hidroterápia, biblióra, „Ne érte, vele fuss” nap megrendezése, „Mikulás-futáson” való részvétel). Ezen kívül megemlékeznek az állami és egyházi ünnepekről is.

A mikro csoportos foglalkozások mellett egyéni fejlesztés is biztosított az intézmény terápiás munkatársának segítségével.

Összességében elmondható, hogy a Vadvirág Esély Klubban kiemelkedően sok és színvonalas program, rendezvény valósul meg, elsősorban arra helyezve a hangsúlyt, hogy a fiatal ellátottakról alkotott vélemény soha ne legyen diszkriminatív jellegű. Az intézmény vezetésének és munkatársainak köszönhetően a Vadvirág Esély Klub az Egységes Szociális Központ egyik leginkább ismert és elfogadott klubja, jelentős támogatói körrel. Nem érzékelhető városi szinten a fiatalok elutasítása, kiközösítése.

A fogyatékkal élők helyi szervezeteinek alapvető célja a fogyatékkal élők érdekvédelme, rehabilitációjuk elősegítése, társadalomba való visszailleszkedésük segítése, életvitelt segítő tanácsadás, valamint jogvédelem.

A Mozgáskorlátozottak Orosháza és Vidéke Egyesülete 1989 óta folyamatosan működő, kiemelten közhasznú egyesület. Tagjai Orosháza, Gádoros, Nagyszénás, Kardoskút, Kaszaper, Nagybánhegyes, Végegyháza, Békéssámsón, Csorvás érintett lakosai. A megye harmadik legnagyobb egyesülete. Orosházán a fogyatékkal élők közül cca. 100 tagja van, közülük a nők aránya a magasabb. Változatos programokat biztosítanak tagjaik számára (színházlátogatás, kirándulások, víz alatti gyógytorna, orvos-beteg találkozók, termékbemutatók, szabadidős programok stb.)

A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége Orosházi Szervezete 1966-ban alakult. Segítséget nyújtanak a helyi érintett személyeknek információszereléssel, tanácsadással, érdekvédelmi tanácsadással, valamint szabadidős programokat szerveznek, amelyeken aktívan részt vesznek tagjaikkal.

Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Orosháza és Tótkomlói Kistérségi Körzeti Csoport a Vakok és Gyengénlátók Békés Megyei Egyesületének tagja. Együttműködésben ellátott feladataik és szolgáltatásaik Orosházán is igénybe vehetők. Többek között információnyújtás és tanácsadás, rehabilitációs szolgáltatás, szemléletformáló tevékenység, segédeszköz támogatási program, képzések, oktatási lehetőségek, érdekvédelmi és szakmai együttműködési, kulturális és szabadidős programokon való részvétel.

A Rotary Club Orosháza indította útjára a "Tapintható-láthatatlan" programot azzal a céllal, hogy tapintható domborművön bemutassák a jelentős tereket, épületeket, a város főterét és környékét a vakok és gyengénlátók számára. A Rotary Club kezdeményezésére a nemes cél érdekében összefogott a város: magánszemélyek, egyesületek és cégek adományainak köszönhetően elkészült a dombormű, mely a Főtéren került elhelyezésre.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek és megváltozott munkaképességű személyek pénzbeli és természetbeni támogatását több jogszabály is tartalmazza:

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásáról és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény, mely szabályozza a megváltozott munkaképességű munkavállalók egyes ellátásait: rehabilitációs járadék és rokkantsági ellátás, kivételes rokkantsági ellátás, stb.

A Fot. azokat a jogokat és szolgáltatásokat sorolja fel, melyek megilletik a fogyatékos személyt annak érdekében, hogy egészségi állapotához képest a legteljesebb életet élhesse.

Az Szt. rögzíti azokat a pénzbeli (időskorúak járadéka, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, ápolási díj, települési támogatás, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, stb.), és természetbeni támogatásokat (köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatás stb.) amelyek szociális rászorultsági alapon nyújthatóak.

Nem rendelkezünk információval arról, hogy a városban működő szociális alap- és szakellátások igénybe vevőinek mekkora aránya fogyatékkal élő, ugyanakkor valószínűsíthető, hogy megjelennek a szociális ellátórendszer klienseiként az alábbi ellátások igénybevétele során:

- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- idősek otthona.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A Fot. hatályba lépése óta épült, illetve teljes körű felújításban részesült intézményi épületekben kötelezően megoldott az akadálymentes közlekedés. Az Önkormányzat tulajdonában álló épületek jelentős száma akadálymentes.

Az egészségügyi, illetve kulturális intézmények többsége az elmúlt 20 évben történt felújítások eredményeként alkalmassá váltak a fogyatékos személyek közlekedését, tájékozódását segíteni.

- Polgármesteri Hivatal: az épületbe történő bejutás rámpával megoldott, de az épületen belüli átalakítások még nem történtek meg és az infokommunikációs akadálymentesítés is kialakításra vár.
- Iskolák: az egyes iskolák működtetése, üzemeltetése nem önkormányzati feladat (a beruházás és felújítás esetlegesen egyeztetve közösen az üzemeltetővel). Az épületek az Önkormányzat tulajdonában állnak (kivéve a Székács József Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium és a Gyulai Szakképzési Centrum Kossuth Lajos Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Kollégiuma épületei). Az épületekbe történő bejutás rámpával megoldott, egyes helyeken mozgáskorlátozott wc kialakításra került, de az épületen belüli átalakítások még nem történtek meg és az infokommunikációs akadálymentesítés is kialakításra vár. Az Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakgimnázium és Kollégium intézményében a fizikai akadálymentesítés kapcsán lépcsőjáró és lift működik. Az Eötvös József Katolikus Általános Iskola épülete teljes mértékben akadálymentes. A Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium iskolai nevelést ellátó épületében lift biztosítja a fizikai akadálymentességet. Az Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola és tagintézményei részben akadálymentesítettek.
- Óvodák: Orosháza Város Napköziotthonos Óvodája és telephelyei kapcsán az épületekbe történő bejutás rámpával megoldott, egyes helyeken mozgáskorlátozott wc kialakításra került, de az épületen belüli átalakítások még nem történtek meg és az infokommunikációs akadálymentesítés szintén kialakításra vár.
- Egységes Szociális Központ intézményei: Platán Idősek Otthona, Ezüst Fenyő Idősek Otthona, Öreg Tölgy Klub, Gyöngyvirág Klub, Őszirozsa Klub, Reménység Klub esetén az épületekbe történő bejutás rámpával megoldott, egyes helyeken mozgáskorlátozott wc kialakításra került, de az épületen belüli átalakítások még nem történtek meg és az infokommunikációs akadálymentesítés is kialakításra vár. Az idősek klubjainak korszerű és akadálymentes felújítása 2018-2019. évben megvalósul a TOP-4.2.1. pályázat útján. Az Ezüst Fenyő Idősek Otthonában és a Platán Idősek Otthonában lift működik. A Bölcsőde épülete szintén pályázati forrásból újult meg, amely során megtörtént a teljes körű akadálymentesítés.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

- Petőfi Művelődési Központ és Justh Zsigmond Városi Könyvtár: Az épület multifunkcionális szerepet tölt be, 2006-ban került felújításra. A fizikai akadálymentesítés részben megoldott lifttel, feljárókkal és rámpákkal. A mosdók és közösségi terek használata is megoldott a mozgáskorlátozottak számára, viszont a teljes infokommunikációs akadálymentesítés még teljesen nem, csak részben valósult meg, a könyvtárban elhelyezett olvasógéppel és olyan számítógéppel, amelyet gyengén látók számára fejlesztettek ki.
- Városi Képtár: az épületbe történő bejutás rámpával megoldott, de az épületen belüli átalakítások még nem történtek meg és az infokommunikációs akadálymentesítés is kialakításra vár.
- Művészetek Háza: az épületbe történő bejutás rámpával megoldott, de az épületen belüli átalakítások még nem történtek meg és az infokommunikációs akadálymentesítés szintén kialakításra vár.
- Nagy Gyula Területi Múzeum: Az épület fizikai akadálymentesítése részben megoldott, mivel az épület jellege, építészeti kialakítása ezt nem minden esetben teszi lehetővé. Rámpa segíti az épületbe való bejutást, de az épületen belüli átalakítások még nem történtek meg és az infokommunikációs akadálymentesítés is kialakításra vár.
- Sport – jellemzően a közoktatási intézményekhez tartozik a városban működő sportcsarnokok, tornatermek, szabadidősportok gyakorlására használt terek nagy része.

- *Kakasszék 2. Rákóczi telepi sportpályára* való akadálymentes bejutás biztosított, nézőkenti részvételnek akadály nincs. A járdák, terek kerekesszékei közlekedők számára is jól járhatóak. A sportpályához tartozó öltözők és kiszolgálóhelyiségek állapota nem megfelelő, akadálymentesítésük nem megoldott.
- *Orosháza ULE 1913 sportlétesítmény* mozgáskorlátozott személyek részére akadálymentesített.
- *Bogárzói Lóversenypálya* nem akadálymentesített.
- *Az Eötvös József Katolikus Általános Iskola Sportcsarnoka* részben akadálymentes. A földszintre kerekesszékekkel akadály nélkül be lehet jutni, illetve a mozgáskorlátozott mosdó biztosított.
- *A Mátrai Sándor Stadionban* labdarúgópálya, futópálya került kialakításra. A küzdőterek a mozgáskorlátozottak által is könnyen megközelíthetőek. A kiszolgálóhelyiségek: mosdók, öltözők akadálymentesek.
- *Gyopárosfürdőn az úszómedence* megközelítése nem akadálymentesített.
- *Az asztalitenisz terem* – mely a Fürdő utcán található – egy közel száz éves épületben került kialakításra. Nagyszámú néző részvétele nem jellemző, miután az edzést, felkészülést szolgáló helyiség, a versenyeket más helyszínen bonyolítják, ami már akadálymentes.
- *Az Október 6. utca 33-35.* a hetvenes években épült, birkózók felkészülését szolgáló terem sem akadálymentes.

Az Önkormányzat saját forrásból végzett fejlesztésekkel, a jogszabályi előírások folyamatos figyelemmel kísérése mellett, projektgenerálással minden adódó lehetőségre felkészülve fejleszti létesítményeit, hogy megfeleljen a jogszabályi előírásoknak és biztosítsa mindenki számára a lehetőséget a sportolásra, valamint a versenylátogatói részvételre. Ütemezésére a folyamatosság jellemző.

A városban működő, magánkézben lévő sportlétesítmények palettája széles. Tenisz-, fallabda- és tekepályák, szabadtéri játékok úzésére alkalmas létesítmények találhatóak, melyek információink szerint akadálymentesek.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása nehéz feladat. Azon vállalkozások, amelyek EU forrásra pályáznak, a nyertes projekt keretében az akadálymentesítést kötelező tevékenységként elvégzik. Ez a tény azt vetíti előre, hogy az előttünk álló évtizedben a vállalkozások fokozatosan tesznek eleget kötelezettségüknek.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A közösségi közlekedés fizikai akadálymentesítése szinte az egész város területén megoldott.

A korábbi években megvalósult a nagyobb kereszteződésekben a járdák rámpákkal történő akadálymentesítése, valamint a Főtéren a gyalogos közlekedési útvonalakba beépített taktilis sáv segíti a közlekedőket.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A város nagyobb, közlekedési lámpával ellátott gyalogátkelőhelyeinél hangjelzés segíti a vak és gyengénlátó személyek tájékozódását. A nyomógombbal működő jelzőlámpánál az átkelés ideje jelenleg 6 másodperc. A biztonságosabb és kényelmesebb átkelés érdekében a hosszabb idejű átkelést biztosítva a jelzőlámpa működésének átvezérlése kezdődhet meg a tervezési munkálatok befejezését követően.

Mint ahogy korábban kifejtésre került, Orosháza Város Önkormányzat fenntartásában, az Egységes Szociális Központ keretében működik a Vadvirág Esély Klub, amely nappali ellátást nyújt értelmi fogyatékos fiatalok számára, figyelemmel az ellátást igénybe vevők életkorára és fejlettségi szintjére. Az intézmény célja és feladata:

- az ellátást igénybe vevők részére szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatás nyújtása,
- a helyi igényeknek megfelelő közösségi programok szervezése, valamint helyet biztosít a közösségi programoknak, csoportoknak,
- az ellátotti kör és a lakosság igényeinek megfelelő nyitott szolgáltatás nyújtása.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Orosháza Város Önkormányzata törekszik támogatni minden olyan civil szervezetet, egyesületet, alapítványt, amelyek hátránykompenzáló szolgáltatásokat nyújtanak, vagy kívánnak bevezetni.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Infokommunikációs akadálymentesítés hiánya a közintézményekben	Akadálymentesítési hiányok felmérését követően a közintézmények személyes megkeresésével, majd folyamatos konzultációval, illetve támogatók felkutatásával és bevonásával az akadálymentesítés megvalósítása
Fizikai akadálymentesítés alacsony szintje a közintézményekben	Akadálymentesítési hiányok felmérését követően a közintézmények személyes megkeresésével, majd folyamatos konzultációval, illetve támogatók felkutatásával és bevonásával az akadálymentesítés megvalósítása
Ismerethiány és diszkrimináció jelenléte a fogyatékkal élő személyeket érintően	Érzékenyítéssel, fórumok, ismeretterjesztő rendezvények, kirándulások szervezésével a társadalmi integráció megvalósítása

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Orosházán a civil társadalom igen sokrétű, a közfeladatok ellátásában közel 100 civil szervezet közreműködik:

Oktatás-nevelés:

Bácska Ovi Alapítvány
Czina Sándor Általános Iskola Tanulóiért Alapítvány
Eötvös József Alapítvány
Eötvös Térei Sportiskoláért Alapítvány
Esélyegyenlőséget Biztosító Alapítvány az Orosháza-Rákóczi utcai
Általános Iskola Tanulói Támogatására
Evangelikus Gimnázium Alapítvány
Gyermekmosoly Alapítvány
Játékoszóró Alapítvány az Óvodásokért
Játszóház Alapítvány a Boldog Gyermekekért
„Kincünk a Gyermek” Alapítvány az Óvodásokért
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület
Maros-Körös Köze Oktatási és Kulturális Kht.
Orosházi Hármas Iskola 4h Klub
Orosházi Ifjúsági Úti Óvoda Gyermekéiért Alapítvány
Scola Humanitatis Alapítvány
Tehetséges Tanulókért Alapítvány
Uzsoki Ovi Alapítvány
Vinculum Közhasznú Egyesület

Közrend, közbiztonság fenntartása:

Magyar Nemzetőrség Békés Megyei Szervezete
MATASZ Magyar Tartalékosok Szövetsége Orosházi Szervezete
Orosházi Polgárőr Egyesület

Kulturális hagyományok ápolása, kultúra közvetítése:

Jövő Építők Turisztikai Desztináció Menedzsment Közhasznú Egyesület
„Miénk a Tér” Parkszépítő Egyesület
Oros-Haza Baráti Kör Egyesület
Orosháza-Gyopárosfürdőért Idegenforgalmi Egyesület
Orosháza Város és Körzete Méhész Egyesület
Orosházi Állat- és Természetvédők Közhasznú Egyesület
Orosháza és Vidéke Ipartestület
Orosházi Foltvarró Egyesület
Orosházi Fúvószenekari Egyesület
Orosházi Katolikus Közösség Alapítvány

Orosházi Keresztény Klub Alapítvány
Orosházi Képzőművészeti Közhasznú Egyesület
Orosházi Kolbászklub Hagyományőrző Egyesület
Orosházi Rock és Blues Egyesület
Orosházi Szokolay Bálint Madrigál Kórus
Politikai Foglyok Szövetsége
Ravasz Antal Alapítvány
Történelmi Gellértegyházáért Alapítvány

A célcsoportok életfeltételei jobbítása érdekében humán, mentálhigiénés, szociális, rehabilitációs jellegű tevékenység:

Egy Más Jövőért Alapítvány
„Együtt egymásért” hajléktalan embereket és csoportokat segítő
Közhasznú Alapítvány
Fegyveres Testületek Nyugállományúak Klubja
Fénysugár Nyugdíjas Egyesület
Határőr Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete
Magunkért-Egymásért Civil Egyesület
Mozgáskorlátozottak Orosháza és Vidéke Egyesülete
Nosztalgia Nyugdíjas Klub Egyesület
Nyugdíjas Pedagógusok Orosházi Egyesülete
Orosházi Kistérség Nyugdíjas Szervezeteinek Közhasznú Egyesülete
Orosházi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete
Segítő Gondoskodás Alapítvány
Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége Orosházi Helyi
Szervezete
Székács József Családsegítő Alapítvány
Vakok és Gyengénlátók Békés Megyei Egyesülete Orosházi Kistérségi
Csoportja

Egészségügyi szolgáltatások, egészséges életmód, sportolás támogatása:

Asztalitenisz Sportegyesület Orosháza
Barátság Szabadidő Klub
Berta József Labdarúgó Alapítvány
Best Dance Company
Contact Kick-box és Thai-box Harcművészeti Egyesület
DALI-ÁS KLUB Közhasznú Egyesület
Egészségsziget Egyesület
Eötvös Diák- Pedagógus Sportegyesület
Kaucsuklabda Alapítvány
KAZSZER Tenisz Klub
Kábítószerügyi Egyeztető Fórum
Magyar Vöröskereszt Békés Megyei Szervezetének Orosházi Területi
Szervezete
Németh Imre Alapítvány
Orosházi Úszó Egyesület
Orosházi Férfi Kézilabda Sportegyesület
Orosházi Judo Sportegyesület

Orosházi Kyokushin Karate Szabadidő Kör Egyesület
Orosházi Munkás Testedző Kör Utánpótlás Labdarúgó Egyesület 1913
Orosházi Női Kézilabda Club
Orosházi Sakk Egyesület
Orosházi Spartacus Birkózó Klub
Orosházi Birkózó Egyesület
Orosházi Szabadidőpark és Lovassport Egyesület
Orosházi Technikai Sportok Egyesülete
Orosházi Toldi Diák Szabadidő és Versenysport Egyesület
Orosházi Városi Medellező és Sport Klub
Orosházi Városi Tenisz Klub
Rákóczi Vasas Sportegyesület
Zsoldos Péter Vívó Egyesület

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Orosháza Város Önkormányzata törvény alapján, az éves költségvetés terhére meghatározott keretek között, Együttműködési megállapodás keretében segíti az Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat, valamint az Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzat és az Orosháza Város Román Nemzetiségi Önkormányzat munkáját.

Ennek keretében az Önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzatok működési feltételeit, a nemzetiségiak számára a városban elérhető szolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést, valamint támogatja a nemzetiségek szellemi és tárgyi örökségét.

Az Önkormányzat és az egyházak közötti partnerség a közoktatási intézmények működtetésére is kiterjed. A helyben egyházak által működtetett oktatási-nevelési intézmények a következők:

- Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda
- Forrás Református Óvoda
- Orosházi Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola
- Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium
- Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola, Speciális Szakiskola

Az Orosházi Evangélikus Egyházközség, az Orosházi Református Egyházközség és a Jézus Szíve Plébánia az éves költségvetésben meghatározott összeg erejéig, előre meghatározott céllal, egyenlő mértékben önkormányzati támogatásban részesül.

Orosháza Város Önkormányzata Szociálpolitikai Kerekasztalt működtet a Magyar Vöröskereszt Orosházi Területi Szervezete, az Orosházi Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete, a Nagycsaládosok Érdekvédelmi Egyesülete, Orosháza Város I. és II. Tanácsnoka, az Egységes Szociális Központ, az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekegészségügyi Központja és Családsegítő Szolgálat, a Kórház, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthona, a Győry Vilmos Evangélikus Szeretetszolgálat, a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, a Közoktatási Intézmények Igazgatói Munkaközösségének, a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Irodája, a Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési és Városüzemeltetési Irodája, a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodája, a Pénzügyi Bizottság és a Társadalmi Kapcsolatok Bizottsága részvételével.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Orosháza Város Önkormányzata tagja az Orosházi Kistérség Többcélú Társulásának, az Orosháza és térsége Ivóvízminőség-javító Társulásnak, a Dél-kelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulásnak.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A helyi nemzetiségi önkormányzatok az Önkormányzat támogatásával kulturális, művészeti hagyományőrző rendezvények lebonyolításával a nemzetiség szellemi és tárgyi örökségének védelmével foglalkozik.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének támogatásától kezdve az időskorúak kulturális tevékenységén és a hagyományőrzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenységében jelentős szerepet játszanak az általuk szervezett programok, rendezvények, amelyek finanszírozásába az Önkormányzat támogatás formájában segítséget nyújt számukra.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A Vadvirág Esély Klub fogyatékkal élők nappali ellátását biztosítja.

Az intézményben szociális foglalkoztatás keretében munka-rehabilitációs foglalkoztatás folyik, amelynek célja az ellátott személy munkakészségének, valamint testi és szellemi képességeinek munkavégzéssel történő megőrzése, illetve fejlesztése. A foglalkoztatottak keresetükkel (munka-rehabilitációs díj, mely legalább a minimálbér 30 %-a havonta) hozzájárulnak saját fenntartásukhoz.

Az intézmény nemcsak orosházi lakosokat fogad. Békés megye közigazgatási területéről felvételt nyerhet minden közoktatási kötelezettséggel nem rendelkező, értelmi fogyatékos személy, aki megoldja napi rendszerességgel az intézménybe való bejárást. A nappali intézmény a felmerülő igényeket kielégíti.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A jelen esélyegyenlőségi program előkészítése során nagy hangsúly helyeződött a minél szélesebb körű adatgyűjtés megszervezésére.

A dokumentum készítéséhez szükséges adatok a KSH adatbankjából, a Békés Megyei Kormányhivatal, Orosházi Járási Hivatal és önkormányzati, intézményi forrásból származnak.

Az adatok értelmezésében, elemzésében segítséget nyújtottak a Polgármesteri Hivatal irodái, valamint egyes intézmények vezetői.

Az előkészítésben együttműködő partnerek bevonásának módszere az online kapcsolattartásra épült, az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd az elkészült dokumentum véleményezésére koncentrált.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Az Önkormányzat számára fontos feladat a helyi lakosok segítése abban, hogy minél több ember számára nyíljon lehetőség arra, hogy a csak a saját érdekeit szem előtt tartó személyből a döntéseiért, környezetéért és az őt körülvevő közösségért felelősséget vállaló tudatos polgár váljon.

Ezen cél elérése érdekében Orosháza Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja közzétételre kerül a város honlapján (www.oroehaza.hu), amely által biztosítottá válik a helyi lakosok Programhoz való hozzáférése és a települési esélyegyenlőségi folyamatok és lehetőségek megismerhetősége.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összessége

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Hiányos jövedelem beosztási- és gazdálkodási ismeretek, eladósodás a 25-50 éves korcsoport körében	Alapkompetenciák megszerzésének elősegítése, pénzügyi praktikák elsajátítása. Elméleti- és gyakorlati mezőgazdasági ismeretek átadása, oktatása.
	A mélyszegénységben élők egészségi állapotuk megőrzésében jelentős segítségre szorulnak	Egészséges életmódra ösztönzés és az egészségi állapot romlásának megelőzése.
	Munkanélküliek magas aránya az álláskereső hátrányos helyzetű személyek, valamint inaktívak körében	Munkahelyszerzés- és megtartás elősegítése, foglalkoztatottság növelése. Képzés/átképzés, elhelyezkedést segítő támogatások, álláskeresési tanácsadás.
Gyermekek	Kiskorú gyermekek veszélyeztetettségének jelenléte	A gyermekek veszélyeztetettségét megelőző vagy kezelését célzó programok megvalósítása.
	Hátrányos helyzetű gyermekek, családok szegregációja	A gyermekek iskolai felzárkóztatását segítő kiegészítő oktatási és készségfejlesztési programok indítása. Tanácsadások a szülők számára, integrálódás és a leszakadás megszüntetésének elősegítése érdekében tematikus programok szervezése.
	A különböző szakterületeken a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet fogalma más szempontból kerül meghatározásra	A veszélyeztetettség korai felismerése és a közös nézőpont kialakítása érdekében a gyermekvédelmi szakemberek és az észlelő és jelzőrendszer tagjai számára képzések, előadások biztosítása.
	Gyermekek, fiatalok számára veszélyeztető tényező a telefon és számítógépes felületek kontroll nélküli folyamatos használata	A függőség kialakulásának megelőzése érdekében képzések, előadások biztosítása.
Nők	Gyermekszületések csökkenő száma	Születések motiválása egyszeri újszülött támogatással.
	A családon belüli erőszak jelenléte	Prevenációs, segítő tevékenység, együttműködő szervezetekkel.
	A különböző korosztályú nők egészséges életmódjára, testi és mentálhigiénés	Gyermekfelügyelettel megvalósuló programsorozatok, állandó helyen történő

	igényeivel kapcsolatos hiányosságok megléte	sokszínű szolgáltatás nyújtása.
	Női virtuális közösség hiánya	Weboldal létrehozása nőket érdeklő témákkal.
	A város lakóinak véleménye közvetlen formában nem jut kifejezésre	Kívánság ládák kihelyezése a városban.
Idősek	A felnőtt és idősödő lakosság egészségi állapotromlása negatív hatással van az időskori életminőségre	Tájékoztató, preventív jellegű előadások és programsorozatok, információs anyagok elérhetőségének biztosítása, az időskori aktivitás megőrzése és az egészség-tudat fejlesztése.
	A társadalmi és családszerkezeti változások okozta elmagányosodás idős korban	Óvodákkal, iskolákkal történő sikeres együttműködés keretében társadalmi érintkezést szolgáló tevékenységek megszervezése, annak érdekében, hogy minél több idős embernek lehetősége legyen megtapasztalni a generációk közötti együttműködés pozitív hatásait.
	Informatikai gyakorlat hiánya, korlátozottsága az idősek körében	Számítógép-, internet- és mobiltelefon használattal kapcsolatos digitális alapképzések megszervezése csökkentheti az idősek aktív társadalomból való kirekesztődésének kockázatát.
Fogyatékkal élők	Infokommunikációs akadálymentesítés hiánya a közintézményekben	Akadálymentesítési hiányok felmérését követően a közintézmények személyes megkeresésével, majd folyamatos konzultációval, illetve támogatók felkutatásával és bevonásával az akadálymentesítés megvalósítása.
	Fizikai akadálymentesítés alacsony szintje a közintézményekben	Akadálymentesítési hiányok felmérését követően a közintézmények személyes megkeresésével, majd folyamatos konzultációval, illetve támogatók felkutatásával és bevonásával az akadálymentesítés megvalósítása.
	Ismerethiány és diszkrimináció jelenléte a fogyatékkal élő személyeket érintően	Érzékenyítéssel, fórumok, ismeretterjesztő rendezvények, kirándulások szervezésével a társadalmi integráció megvalósítása.

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	„Útmutató a nagybetűs élet útvesztőjében”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai Felelős: Polgármester Partnerek: A tervezéshez, megvalósításhoz és működtetéshez kapcsolódó vállalkozók, helyi civil szervezetek, munkáltatók, önkéntes segítők
	„Maradj EGÉSZsleges”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai Felelős: Polgármester Partnerek: Orosházi Kistérség Egyesített Gyermejjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat, Egészségfejlesztési Iroda
	„A munka nemesít”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai Felelős: Polgármester Partnerek: képző szervek, Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, munkáltatók
Gyermekek	„RÁdÉrünk ”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, bevont családok, Orosházi Kistérség Egyesített Gyermejjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat, GYIÖK, Máltai játszótér Felelős: Polgármester Partnerek: gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszer tagjai, gyermekvédelemben dolgozó szakemberek
	„Kapaszkodó”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai, Orosházi Kistérség Egyesített Gyermejjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat Felelős: Polgármester Partnerek: Egy Más jövőÉrt Alapítvány
	„Egyedül te tudod véghezvinni, de egyedül nem tudod véghezvinni ”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai, Orosházi Kistérség Egyesített Gyermejjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat Felelős: Polgármester Partnerek: képzést biztosító szakemberek, intézmények
	„Okosan az okossal”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai, Orosházi Kistérség Egyesített Gyermejjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat, GYIÖK, Máltai játszótér Felelős: Polgármester Partnerek: képzést biztosító szakemberek,

		intézmények
Nők	„Hello Baby” Program	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata Felelős: Polgármester Partnerek: Petőfi Művelődési Központ, városi média
	„Családon belüli erőszak”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata Felelős: Polgármester Partnerek: MI-Értünk Egyesület, városi média
	„Minden, ami Nő	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata Felelős: Polgármester Partnerek: programszervezők, Orosháza Városi Kórház, Petőfi Művelődési Központ, Nagycsaládos Egyesület, Nők munkacsoport
	„Virtuális női közösség”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata Felelős: Polgármester Partnerek: Média, szervezők
	„Kívánságládák a városban”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata Felelős: Polgármester Partnerek: nők munkacsoport
Idősek	„Egészséges idősödés”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai Felelős: Polgármester Partnerek: Orosháza város szolgáltató, egészségügyi, szociális intézményei, sportegyesületei, önkéntesek
	„Értékes idős kor!”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai Felelős: Polgármester Partnerek: Óvodák, oktatási intézmények, önkéntesek
	„Fiatalság záloga – tanulj velünk!”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai Felelős: Polgármester Partnerek: Helyi oktatási intézmények, önkéntes diákok, e-tanácsadó
Fogyatékkal élők	„Infokommunikációs akadálymentesítés bevezetése a közintézményekben”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata Felelős: Polgármester Partnerek: érintett intézmények vezetői, civil szervezetek
	„Fizikai akadálymentesítés szintjének javítása a közintézményekben”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata Felelős: Polgármester Partnerek: érintett intézmények vezetői, civil szervezetek
	„Ismerj meg, fogadj el!”	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata Felelős: Polgármester Partnerek: érintett intézmények, civil szervezetek, érintett célcsoportok

Jövőképünk

Orosháza város határozott célkitűzése, hogy olyan településsé váljon, ahol diszkrimináció nélkül élhet valamennyi célcsoport.

Fontos, hogy a romák, mélyszegénységben élők megtalálják a munkaerő-piacra történő tartós visszatérés lehetőségét.

Kiemelt terület a gyermekek egészséges fejlődését biztosító családban történő nevelkedés.

Folyamatosan törekedni kell az idősek fizikális és mentális problémáinak megoldására, mindezt lehetőség szerint a saját környezetükben biztosítva.

A nők vonatkozásában elengedhetetlen az élet minden területén az esélyegyenlőség biztosítása.

Különös figyelmet szükséges fordítani arra, hogy a fogyatékkal élők napi életvitelükhöz kapcsolódóan megkapjanak minden segítséget.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Mélyszegénységben élők, romák

Intézkedés címe:	„Útmutató a nagybetűs élet útvesztőjében”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Hiányos jövedelem beosztási- és gazdálkodási ismeretek, eladósodás a 25-50 éves korcsoport körében
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> elméleti- és gyakorlati gazdasági és mezőgazdasági ismeretek átadása, oktatása <u>Rövidtávú cél:</u> stratégia készítése – 1. a képzések kereteinek kidolgozása, az érintett célcsoportba tartozók felkutatása, tájékoztatása; 2. a témában jártas szakemberek toborzása, önkéntes segítők bevonása <u>Középtávú cél:</u> 1. pályázati források felkutatása, dokumentációkészítés, pályázatok benyújtása; 2. képzés elindulása <u>Hosszútávú cél:</u> 1. az alapvető létfenntartáshoz szükséges egyéni ismeretek, kompetenciák bővítése; 2. helyes pénzkezelés alkalmazása, eladósodás csökkenése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Stratégia készítése A képzési keretek kidolgozása Pályázatírás Tervdokumentáció készítése Képzés Eredményességi mutatók figyelése
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	A tervezéshez, megvalósításhoz és működtetéshez kapcsolódó vállalkozók, helyi civil szervezetek, munkáltatók, önkéntes segítők
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> képzési alapok, keretek, körülmények kidolgozása <u>Középtáv:</u> a finanszírozáshoz szükséges pályázatok elnyerése, megléte <u>Hosszútáv:</u> Közvéleménykutatás a célcsoportban, változások összevetése a kiindulási helyzethez képest <u>Fenntarthatóság:</u> amennyiben szükséges, további feladatok megfogalmazásra kerülnek a felülvizsgálat során
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Pályázati felhívás hiánya – egyéb forrás, újabb lehetőségek felkutatása Megvalósításba bevonható vállalkozások érdektelensége – újabb vállalkozások megkeresése, önkéntes segítők bevonása, adókedvezmények
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás Pályázati források

Intézkedés címe:	„Maradj EGÉSZséges”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A mélyszegénységben élők egészségi állapotuk megőrzésében jelentős segítségre szorulnak
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> egészséges életmódra ösztönzés, állapotromlás megelőzése <u>Rövidtávú cél:</u> állapotfelmérés és kockázatbecslés készítése, ingyenesen igénybe vehető szolgáltatások és programok összegyűjtése, valamint közvetítése, szakemberek bevonása, életvezetési tréning kidolgozása <u>Középtávú cél:</u> előadások tartása az egészségfejlesztés jegyében, mozgásprogramok kidolgozása <u>Hosszú távú cél:</u> utánkövetés, programokon való rendszeres részvétel, a megtanultak beépítése a mindennapi életbe
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Ingyenes rendezvények, szolgáltatások összegyűjtése a témában Programokon való részvétel elősegítése Egyéni- és csoportos tájékoztató jellegű tanácsadások, szűrővizsgálatok Életvezetési tréning megvalósulása Utánkövetés, felülvizsgálat
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat, Egészségfejlesztési Iroda Orosháza
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> széles skálájú rendezvények és események összegyűjtése, felhívás és közvetítés a célcsoport felé, prevenciók előadások keretének kidolgozása <u>Középtáv:</u> a mozgásprogramokon és előadásokon való rendszeres részvétel <u>Hosszútáv:</u> közvéleménykutatás és elemzés, változások dokumentálása, felülvizsgálatok és utánkövetés az állapotváltozás tekintetében <u>Fenntarthatóság:</u> amennyiben szükséges, további feladatok megfogalmazásra kerülnek a felülvizsgálat során
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Célcsoport érdektelensége – tájékoztatás, egyéni igények figyelembe vétele, motiválás
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás

Intézkedés címe:	„A munka nemesít”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Munkanélküliek magas aránya az álláskereső hátrányos helyzetű személyek, valamint inaktívak körében
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> foglalkoztatottság javítása az érintett célcsoportban <u>Rövidtávú cél:</u> helyi munkaerőpiac és célcsoport sajátosságainak feltérképezése <u>Középtávú cél:</u> stratégia készítése a tartós foglalkoztatásra, képzés/átképzés lehetőségeinek felmérése, képzések/átképzések lefolytatása <u>Hosszú távú cél:</u> tartós munkahelyteremtés a célcsoport tagjai számára
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, helyi adatbázis frissítése Stratégia kidolgozása Képzések/átképzések előkészítése, lebonyolítása Álláskeresési tanácsadás
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Képző szervek, Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, munkáltatók
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 2 év (2020.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> stratégia ellenőrizhetősége, képzett/átképzett személyek száma az érintett célcsoportban <u>Hosszútáv:</u> munkanélküliek arányának csökkenése az érintett célcsoportban <u>Fenntarthatóság:</u> Amennyiben szükséges, további feladatok megfogalmazásra kerülnek a felülvizsgálat során
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Célcsoport érdektelensége – tájékoztatás, egyéni igények figyelembe vétele a munkahelykeresés során, rugalmas munkaidő Munkáltatók érdektelensége – motiválás kedvezményekkel, támogatásokkal a célcsoport tagjainak foglalkoztatása esetén
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás

Gyermekek

Intézkedés címe:	„RÁdÉrünk”
Feltárt probléma	Kiskorú gyermekek veszélyeztetettségének jelenléte
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> a gyermekek veszélyeztetettségét megelőző vagy kezelését célzó programok megvalósítása, veszélyeztetett kiskorú gyermekek számának csökkentése <u>Rövidtávú cél:</u> veszélyeztetést okozó tényezők feltárása, helyzetelemzés <u>Középtávú cél:</u> növekedési folyamat lassítása <u>Hosszútávú cél:</u> növekedési folyamat megállítása, esetleges visszafordítása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Érintett intézmények bevonásával helyzetelemzés készítése Szabadidő hasznos eltöltését célzó programok lebonyolítása Szülők számára szervezett konfliktuskezelő, tanácsadást célzó programok, tanfolyamok, tréningek szervezése, lebonyolítása A programok lebonyolításához szükséges erőforrások felkutatása Tapasztalatok közös feldolgozása, beépítése a következő tevékenységekbe
Részvevők és felelős	<u>Részvevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, bevont családok, Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat, <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszer tagjai, GYIÖK, Máltai játszótér
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> megtartott tanácsadások, programok száma <u>Hosszútáv:</u> veszélyeztetett gyermekek számának csökkentése <u>Fenntarthatóság:</u> a programok folytatása anyagi és emberi erőforrások biztosítása révén
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érintettek nem működnek együtt – motiváció felkeltése Anyagi erőforrások szűkössége, szakemberhiány – források, szakemberek felkutatása, önkéntesek bevonása
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás Pályázati támogatás

Intézkedés címe:	„ Kapaszkodó ”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Hátrányos helyzetű gyermekek, családok szegregációja
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> a településen élő, összes gyermek esélyegyenlőtlenségének csökkentése, kiemelten a hátrányos helyzetű gyermekek szolgáltatásokhoz, felzárkóztató programokhoz való hozzáféréseinek biztosítása révén <u>Rövidtávú cél:</u> helyzetelemzés, szükségletek felmérése <u>Középtávú cél:</u> a hátrányos helyzetű gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzájutásának elősegítése <u>Hosszútávú cél:</u> a hátrányos helyzetű gyermekek és családok elkülönülésének csökkentése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Egyeztetés az érintett szervezetek képviselőivel, az eddigi tapasztalatok megosztása, és a jövőbeni intézkedések kidolgozása érdekében Specifikus programok kialakítása a különböző csoportok számára A programok lebonyolításához szükséges erőforrások felkutatása Iskolai felzárkóztatást segítő oktatási és készségfejlesztő programok, tanácsadások megtartása Tapasztalatok közös feldolgozása, értékelése, visszacsatolása és beépítése a következő tevékenységekbe
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai, érintett intézmények <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Egy Más jövőÉrt Alapítvány
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztató foglalkozásokhoz, tanácsadásokhoz való részvétele <u>Hosszútáv:</u> a programokkal elért gyermekek, fiatalok és szakemberek száma <u>Fenntarthatóság:</u> a rogramok folytatása anyagi és emberi erőforrások biztosítása révén
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Célcsoport érdektelensége – tájékoztatás Anyagi erőforrások szűkössége, szakemberhiány – források, szakemberek felkutatása, önkéntesek bevonása
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás Pályázati támogatások igénybevétele.

Intézkedés címe:	„Egyedül te tudod véghezvinni, de egyedül nem tudod véghezvinni”
Feltárt probléma	A különböző szakterületeken a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet fogalma más szempontból kerül meghatározásra
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> A gyermekek veszélyeztetettségének korai felismerése érdekében a helyi észlelő és jelzőrendszer munkájának, együttműködésének összehangolása, fejlesztése. A településen dolgozó szakemberek azonos nézőpontjának kialakítása, a kiskorú veszélyeztetettségének kialakulása esetén a minél gyorsabb és hatékonyabb, szakszerű beavatkozás feltételeinek megteremtése. <u>Rövidtávú cél:</u> helyzetelemzés elkészítése <u>Középtávú cél:</u> a helyi észlelő és jelzőrendszer azonos szemléletének kialakítása. Partnerkapcsolat erősítése. <u>Hosszútávú cél:</u> a helyi szakemberek összehangolt működése a hatékony beavatkozás érdekében.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Egyeztetés az érintett szervezetek képviselőivel, javaslatok megfogalmazása A programok lebonyolításához szükséges erőforrások felkutatása A szakemberek számára előadások, képzések szervezése Tapasztalatok közös feldolgozása, beépítése a következő tevékenységekbe, értékelés és visszacsatolás.
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Képzést biztosító szakemberek, intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> folyamatos kapcsolattartás az érintett szakemberekkel <u>Hosszútáv:</u> előadásokkal, képzésekkel elért szakemberek száma <u>Fenntarthatóság:</u> a programok folytatása anyagi és emberi erőforrások biztosítása révén
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Anyagi források szűkössége – források felkutatása Időhiány – túlterheltség csökkentése feladatok delegálása révén
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás Pályázati támogatások

Intézkedés címe:	„Okosan az okossal”
Feltárt probléma	Gyermekek, fiatalok számára veszélyeztető tényező a telefon és számítógépes felületek kontroll nélküli folyamatos használata
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> a településen dolgozó szakemberek azonos nézőpontjának kialakítása, a gyermekek webes felületek okozta veszélyeztettségének korai felismerése érdekében. A kiskorú ilyen irányú veszélyeztettségének kialakulása esetén a minél gyorsabb és hatékonyabb, szakszerű beavatkozás feltételeinek megteremtése. <u>Rövidtávú cél:</u> Helyzetelemzés elkészítése <u>Középtávú cél:</u> A helyi észlelő és jelzőrendszer azonos szemléletének kialakítása. Partnerkapcsolat erősítése. <u>Hosszútávú cél:</u> A helyi szakemberek összehangolt működése a hatékony beavatkozás érdekében.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Egyeztetés az érintett szervezetek képviselőivel. Javaslatok megfogalmazása A programok lebonyolításához szükséges erőforrások felkutatása Előadások szervezése Tapasztalatok közös feldolgozása, beépítése a mindennapokba
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Képzést biztosító szakemberek, intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> folyamatos kapcsolattartás az érintett szakemberekkel <u>Hosszútáv:</u> előadásokkal, képzésekkel elért személyek száma <u>Fenntarthatóság:</u> a programok folytatása anyagi és emberi erőforrások biztosítása révén
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Anyagi források szűkössége – források felkutatása Időhiány – túlterheltség csökkentése feladatok delegálása révén
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás Pályázati támogatások

Nők

Intézkedés címe:	„Hello Baby” Program
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Gyermekszületések csökkenő száma
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> gyermekszületések számának növekedése <u>Rövidtávú cél:</u> helyzetelemzés <u>Középtávú cél:</u> stratégia kidolgozása, gyermekszületésekhez kapcsolódó támogatási rendszer működtetése <u>Hosszútávú cél:</u> gyermekszületések számának növekedése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Helyzetelemzés elkészítése Stratégia kidolgozása Támogatási rendszer fenntartása (egyszeri újszülött támogatás)
Részvevők és felelős	<u>Részvevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Nők munkacsoport, Petőfi Művelődési Központ
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> stratégia, támogatási rendszer <u>Hosszútáv:</u> gyermekszületések számának növekedése <u>Fenntarthatóság:</u> a programok folytatása anyagi és emberi erőforrások biztosítása révén
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Célcsoport érdektelensége – tájékoztatása
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás Önkormányzati források elkülönítése, átcsoportosítása

„Családon belüli erőszak” – Prevenió és figyelemfelhívás	
Intézkedés címe:	A családon belüli erőszak jelenléte, mely sürgető társadalmi probléma. A bántalmazottak szégyenlik, titkolják helyzetüket
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A családon belüli erőszak jelenléte, mely sürgető társadalmi probléma. A bántalmazottak szégyenlik, titkolják helyzetüket
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> felhívni az érintetteknek figyelmét, hogy merjenek segítséget kérni, továbbá megelőzés a téma iránti nyitottság növelésével <u>Rövidtávú cél:</u> helyzetelemzés <u>Középtávú cél:</u> stratégia készítése (együtműködő partnerek bevonása, felhívó kisfilm készítése, média megjelenés) <u>Hosszútávú cél:</u> a téma iránti nyitottság növelése, megnyugtató megoldások lehetősége
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Helyzetelemzés Együtműködőkkel tárgyalás, szerződés kötés Kisfilm készítése A média megjelenés rendszeressége Visszacsatolás
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	MI-Értünk Egyesület, Városi Média, szervezők, munkahelyek, civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> stratégia, preventív rendszer <u>Hosszútáv:</u> nyitottság, a családon belüli erőszak csökkenése, rálátás a városi adatokra <u>Fenntarthatóság:</u> a programok folytatása emberi erőforrás és média támogatás biztosítása révén
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A célcsoport visszahúzódó magatartása, érdektelensége, félelme – kampányszerű felhívás, bátorítás, motiváció
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás Média támogatás

Intézkedés címe:	„Minden, ami Nő” - Egészséges életmód, sport, mentálhigiéné
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A nők magukra fordított hasznos, igény szerinti gyermekfelügyelettel ellátott szabadidős tevékenységének kevés, hiányos lehetőségei
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> Minden korosztálynak lehetőséget adni több oldalú egészségmegőrzésre, fejlődésre. <u>Rövidtávú cél:</u> helyzetelemzés. <u>Középtávú cél:</u> stratégia készítése (felmérés az igényekre, a bevonni kívánt korosztályok megtalálása, állandó helyiség keresés, a céloknak megfelelő kialakítása, a lehetőségek hirdetése, megjelenés, vonzó programok kialakítása, előadókkal, edzőkkel). <u>Hosszútávú cél:</u> a résztvevők életminőségének javítása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Helyzetelemzés készítése Stratégia készítése Szolgáltatásrendszer felülvizsgálata, kialakítása Rendszeresség kialakítása
Résztvevők és felelős	<u>Résztvevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Szolgáltatók, Orosháza Város Önkormányzata, előadók, sport szakemberek
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> felhívások, rendszeresség bevezetése, növekvő érdeklődés <u>Hosszútáv:</u> egészségesebb, elégedett, önmagukra hasznos időt fordító résztvevők <u>Fenntarthatóság:</u> a programok folytatása anyagi és emberi erőforrások biztosítása révén
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A célcsoport érdektelensége, a megvalósításhoz szükséges helyiség hiánya – reklám, motiváció, felhívások, helyiség felkutatása
Szükséges erőforrások	Pályázati források, támogatók

Intézkedés címe:	„Virtuális női közösség”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A nőket érdeklő témák, Orosházára koncentrálva – internetes közösség hiánya
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> Egy élő, működő webes fórum létrehozása <u>Rövidtávú cél:</u> helyzetelemzés <u>Középtávú cél:</u> stratégia készítése, megjelenítés, reklámozás, kutatás <u>Hosszútávú cél:</u> élő, aktív webes felület létrehozása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Helyzetelemzés készítése Kidolgozási stratégia készítése Weboldal létrehozása, működtető Kezelő motiválása, aktivitás növelése
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Orosházi média, webfejlesztő, kezelő
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> felhívások, weboldal létrehozása <u>Hosszútáv:</u> növekvő érdeklődés, taglétszám emelkedés <u>Fenntarthatóság:</u> a működés folytatása anyagi és emberi erőforrások biztosítása révén
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A célcsoport érdektelensége – a célcsoportnak szánt témák aktuálissá tétele
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás, pályázati források

Intézkedés címe:	„Kívánságládák kihelyezése Orosházán”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Orosháza város lakosságának észrevételeit, véleményeit, javaslatait összegyűjtésének szükségessége
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> a lakosságot foglalkoztató témák megismerése <u>Rövidtávú cél:</u> helyzetelemzés <u>Középtávú cél:</u> kidolgozás <u>Hosszútávú cél:</u> fenntarthatóság
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	A stratégia kidolgozása Eszközbeszerzés, készítés A lakosság tájékoztatása a használatról, esetleg a média bevonásával is Az eszközök kihelyezése a város több pontján
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, Nők munkacsoport <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Civil szervezetek, szolgáltatók, média
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> kidolgozás, megvalósítás <u>Hosszútáv:</u> a lakosság aktivitása, valós javaslatok, vélemények <u>Fenntarthatóság:</u> az intézkedés folytatása emberi erőforrások biztosítása révén
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdektelenség, használhatatlan javaslatok, a ládák „idegenkezű” eltávolítása – Beszámoló készítése a lakosság részére a ládákban talált javaslatok megvalósításának mikéntjeire
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás

Idősek

Intézkedés címe:	„Egészséges idősödés”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A felnőtt és idősödő lakosság egészségi állapotromlása negatív hatással van az időskori életminőségre
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> Orosháza városában olyan tájékoztató, preventív jellegű, előadás és programsorozatok, információs anyagok legyenek széles körben elérhetőek, amelyek felhívják a figyelmet az időskori aktivitás megőrzésnek lehetőségére, fejlesztik a felnőtt, idősödő lakosság egészség-tudatát (egészségügyi, életmódbeli előadások, preventív tanácsadások, mozgást biztosító programok, szűrővizsgálatok népszerűsítése, szervezése) <u>Rövidtávú cél:</u> helyzetelemzés, Orosháza városában jelenleg működő programok, tájékoztató jellegű információs források, együttműködő partnerek feltérképezése, célcsoport elérhetőségeinek meghatározása <u>Középtávú cél:</u> stratégia készítése a működő programok népszerűsítésére, új programok bevezetésére, rendezvények szervezésére, támogatók, pályázati források felkutatására, a célcsoport igényeinek folyamatos nyomon követésére <u>Hosszú távú cél:</u> egészségmegőrző, egyben szórakoztató és élmény teli programok, rendezvények megszervezése, meglévő programok látogatottságának növelése, információs anyagok rendszeres időközönként történő eljuttatása a célcsoport felé, folyamatos elégedettségi kontroll a felmerülő igényekhez igazodó tájékoztatási lehetőségek kidolgozása érdekében
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, Helyzetelemzés készítése Stratégia kidolgozása Partnerekkel kapcsolat felvétele, majd rendszeres kapcsolattartás Célcsoport elérése, együttműködés Támogatók, pályázati források megnyerése Célprogramok szervezése, tájékoztató anyagok készítése, terjesztése
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Orosháza város szolgáltató, egészségügyi, szociális intézményei, sportegyesületei, önkéntesek
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> stratégia <u>Hosszútáv:</u> tájékoztatói, informálódási lehetőségek bővítése, programok látogatottságának növelése, elégedettségi felmérések <u>Fenntarthatóság:</u> megfelelő támogatottság és anyagi erőforrás megléte esetén folyamatosan fenntartható
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Célcsoport érdektelensége – motivációs eszközök alkalmazása Partnerek, támogatók érdektelensége – tájékoztatás a kitűzött célról, média megjelenés reklám jellege Forrás hiány – pályázati, támogatói lehetőségek folyamatos keresése
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, Pályázati forrás, egyéb helyi forrás

Intézkedés címe:	„Értékes idős kor! „ – Generációk egymásért
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A társadalmi és családszerkezeti változások okozta elmagányosodás idős korban
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> Orosháza városában az idős embereknek lehetőségük adódjon a különböző korosztályokkal történő együttműködésre, a közös időtöltésre és az egymástól tanulásra; a kölcsönösségen alapuló kapcsolatnak köszönhetően feléledhetnek azok az érték közvetítő, élettapasztalat átadó nagyszülői szerepek, amelyek hatására csökkenhet az idősokban a közösség hiány, az elmagányosodás érzete, javulhat az érintettek mentális és pszichés állapota <u>Rövidtávú cél:</u> helyzetelemzés, célcsoport elérhetőségeinek meghatározása, jelenleg működő, generációk közötti együttműködést célzó programok értékelése <u>Középtávú cél:</u> stratégia készítése a jól működő programok népszerűsítésére, résztvevők számának növelésére, új programok bevezetésére, rendezvények szervezésére, lehetséges partnerek feltérképezésére, támogatók, pályázati források felkutatására, a célcsoport igényeinek folyamatos nyomon követésére <u>Hosszú távú cél:</u> társadalmi érintkezést szolgáló tevékenységek megszervezése, továbbá az óvodákkal, iskolákkal történő sikeres együttműködés keretében minél több idős ember számára biztosítani szeretnénk azt a lehetőséget, hogy megtapasztalja a generációk közötti együttműködés pozitív hatásait
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Adatgyűjtés, elemzés készítése Stratégia kidolgozása Partnerekkel kapcsolat felvétel, majd rendszeres kapcsolattartás Célcsoport elérése, együttműködés Célcsoport szervezése
Résztvevők és felelős	<u>Résztvevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	óvodák, iskolák gyermekei, pedagógusok, önkéntesek
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> stratégia készítése <u>Hosszútáv:</u> célprogramban résztvevők számának növelése, elégedettségi felmérések <u>Fenntarthatóság:</u> megfelelő támogatottság és igény esetén folyamatosan fenntartható.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A célcsoport érdektelensége – motiváció, tájékoztató előadások Együttműködő partnerek hiánya – motiváció, tájékoztatás, média megjelenés reklám jellege
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás, Pályázati források, támogatások

Intézkedés címe:	„Fiatalság záloga - tanulj velünk!”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Informatikai gyakorlat hiánya, korlátozottsága az idősök körében
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> számítógép-, internet-, és mobiltelefon használatával kapcsolatos digitális alapképzések segítségével csökkenjen az idősök aktív társadalomból való kirekesztődésének kockázata <u>Rövidtávú cél:</u> helyzet- és igényfelmérés <u>Középtávú cél:</u> stratégia készítése a jól működő programok népszerűsítésére, résztvevők számának növelésére, új programok bevezetésére, rendezvények szervezésére, lehetséges partnerek feltérképezésére, támogatók, pályázati források felkutatására, a célcsoport igényeinek folyamatos nyomon követésére <u>Hosszú távú cél:</u> felhasználói szintű számítógép- és internethasználat elsajátítása segíti az idős embereket a családi, baráti kapcsolattartásban, az e-közigazgatás népszerűsítésével kényelmesebbé válhat a hivatalos ügyintézés, továbbá kibővülnek az informálódási lehetőségek is.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Helyzetfeltárás (adatgyűjtés) és igényfelmérés (plakát, nyomtatott- és elektronikus média, kérdőív) Stratégia készítés Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás Képzések lebonyolítása folyamatosan, pályázatfigyelés és forráskutatás
Résztvevők és felelős	Résztvevők: Orosháza Város Önkormányzata, a célcsoport tagjai Felelős: Polgármester
Partnerek	Helyi oktatási intézmények (vezető, szaktanár), önkéntes diákok, e-tanácsadó
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> helyzetelemzés <u>Középtáv:</u> stratégia készítése, program összeállítás, plakát, média megjelenés <u>Hosszútáv:</u> célprogramban résztvevők számának növelése, elégedettségi felmérések <u>Fenntarthatóság:</u> megfelelő támogatottság és igény esetén folyamatosan fenntartható
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Negatív önértékelés miatt félelem a képzéstől, a számítógép használatától – motivációs, népszerűsítő előadás A képzést a résztvevők abbahagyják – motiváció, csoporttréning Személyi- és technikai feltételek nem elégséges rendelkezésre állása – szervezés, koordináció
Szükséges erőforrások	Humán erőforrás Pályázati forrás, egyéb helyi forrás

Fogyatékkal élők

Intézkedés címe:	„Infokommunikációs akadálymentesítés bevezetése a közintézményekben”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Infokommunikációs akadálymentesítés hiánya a közintézményekben
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> Infokommunikációs akadálymentesítés bevezetése a közintézményekben <u>Rövidtávú cél:</u> akadálymentesítés hiányának felmérése, stratégia készítése, támogatók felkutatása <u>Középtávú cél:</u> közintézmények személyes megkeresése, támogatók bevonása <u>Hosszútávú cél:</u> infokommunikációs akadálymentesítés megvalósítása a közintézményekben
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Hiányfelmérés, stratégia kidolgozás Közintézmények személyes megkeresése, folyamatos konzultáció Infokommunikációs akadálymentesítési beruházások megvalósítása
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Érintett intézmények, civil szervezetek vezetői
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> hiányfelmérés <u>Középtáv:</u> közintézmények személyes megkeresése <u>Hosszútáv:</u> akadálymentesített közintézmények száma <u>Fenntarthatóság:</u> megfelelő támogatottság esetén fenntartható
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Közintézmények, lehetséges támogatók érdektelensége – személyes és ismételt meggyőzés alkalmazása, támogatók bevonása az érzékenyítő programokba
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás

Intézkedés címe:	„Fizikai akadálymentesítés szintjének javítása a közintézményekben”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Fizikai akadálymentesítés alacsony szintje a közintézményekben
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> fizikai akadálymentesítés szintjének javítása a közintézményekben <u>Rövidtávú cél:</u> akadálymentesítés hiányának felmérése, stratégia készítése, támogatók felkutatása <u>Középtávú cél:</u> közintézmények személyes megkeresése, támogatók bevonása <u>Hosszútávú cél:</u> fizikai akadálymentesítés megvalósítása a közintézményekben
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Hiányfelmérés, stratégia Közintézmények személyes megkeresése, folyamatos konzultáció Fizikai akadálymentesítési beruházások megvalósítása
Résztevők és felelős	Résztevők: Orosháza Város Önkormányzata Felelős: Polgármester
Partnerek	Érintett intézmények, civil szervezetek vezetői
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> hiányfelmérés, stratégia kidolgozás <u>Középtáv:</u> közintézmények személyes megkeresése <u>Hosszútáv:</u> akadálymentesített közintézmények száma <u>Fenntarthatóság:</u> megfelelő támogatottság esetén fenntartható
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Közintézmények, lehetséges támogatók érdektelensége – személyes és ismételt meggyőzés alkalmazása, támogatók bevonása az érzékenyítő programokba
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás

Intézkedés címe:	„Ismerj meg, fogadj el!”
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Ismerethiány és diszkrimináció jelenléte a fogyatékkal élő személyeket érintően
Célok – Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<u>Általános cél:</u> a diszkrimináció csökkentése, társadalmi integráció erősítése <u>Rövidtávú cél:</u> „Ismerj meg, fogadj el” címmel érzékenyítő programok megvalósítása <u>Középtávú cél:</u> fórum (fogyatékkal élők és döntéshozók részvételével) és közös rendezvény szervezése az idős személyeket képviselő HEP munkacsoporttal <u>Hosszútávú cél:</u> találkozás más településen élő sorstársakkal – kirándulás szervezése, bemutatkozási lehetőség a helyi médiában
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Közintézmények felkeresése, érzékenyítések megszervezése Együttműködés kidolgozása Orosháza Város Önkormányzatával és a HEP időseket képviselő munkacsoportjával Más településen élő civil szervezetek felkeresése, együttműködés kidolgozása
Résztevők és felelős	<u>Résztevők:</u> Orosháza Város Önkormányzata, önkéntesek <u>Felelős:</u> Polgármester
Partnerek	Érintett civil szervezetek, érintett célcsoportok
Határidő(k) pontokba szedve	<u>Rövidtáv:</u> 1 év (2019.11.30.) <u>Középtáv:</u> 3 év (2021.11.30.) <u>Hosszútáv:</u> 5 év (2023.11.30.)
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid-, közép- és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<u>Rövidtáv:</u> érzékenyítő programok (2 alkalom) <u>Középtáv:</u> fórum és közös rendezvény szervezése a HEP időseket képviselő munkacsoporttal (1-1 alkalom) <u>Hosszútáv:</u> kirándulás szervezése más települések sorstársaihoz (1 alkalom), a célcsoport bemutatkozása, szereplése a helyi médiában (évente minimum 6 alkalom) <u>Fenntarthatóság:</u> megfelelő támogatottság esetén fenntartható
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Célcsoport és együttműködő partnerek érdektelensége – tájékoztatás, személyes meggyőzés
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Az Önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletesen leírásra kerültek.

Az Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására Helyi Esélyegyenlőségi Programért felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánja biztosítani, hogy a HEP IT-ben vállalt feladatok a településen maradéktalanul megvalósuljanak.

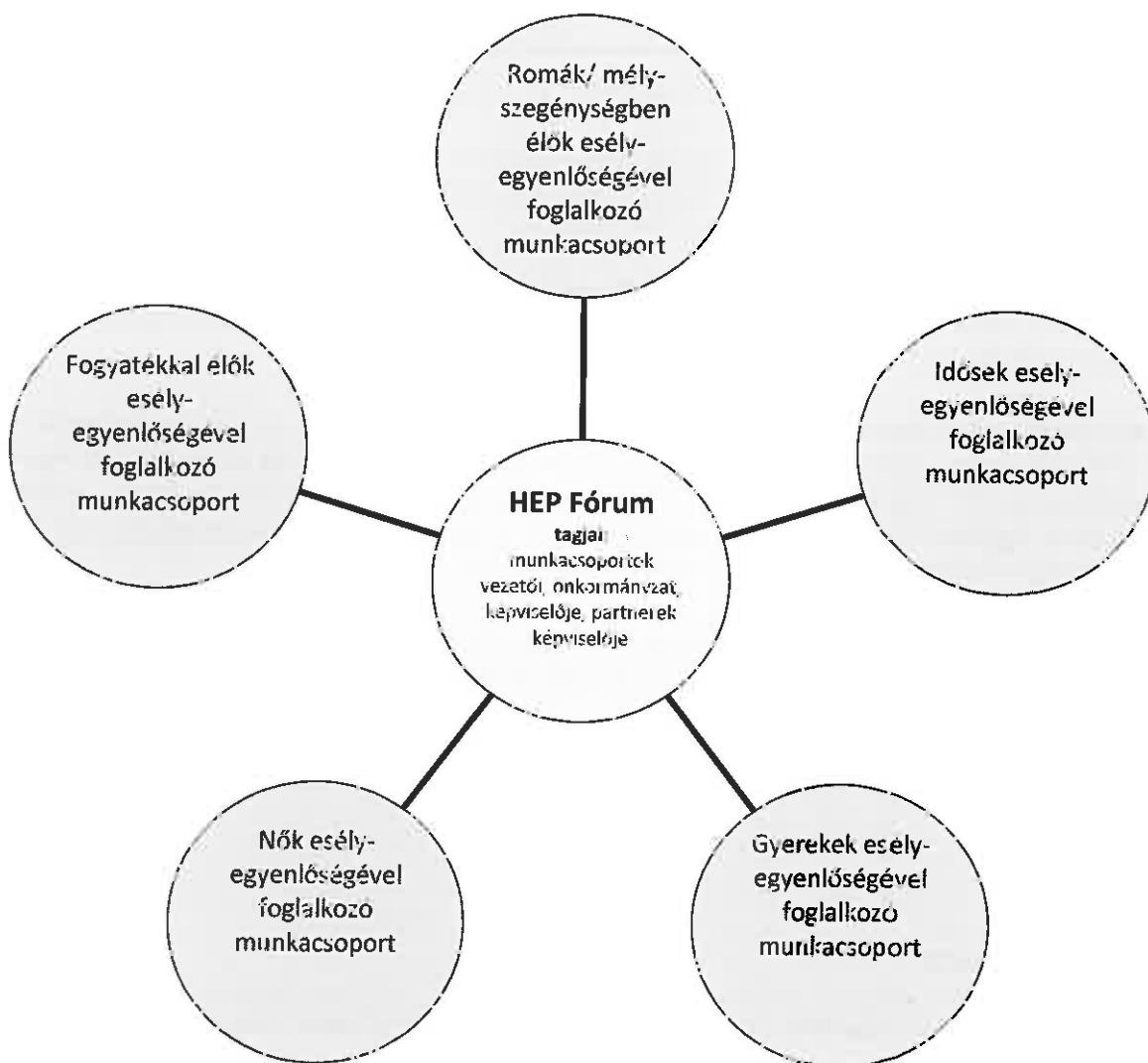
A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórum működik.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település Képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre,
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása,
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszában lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre tematikus munkacsoportokat alakít az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz a HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően a program tervezete a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében, az érintett szervezetek, intézmények számára online módon megküldésre kerül, és szintén online formában megtett észrevételeiket a program véglegesítése során figyelembe vesszük.

Megküldésre kerül továbbá a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, Békés megyei Kirendeltsége esélyegyenlőségi mentorának, aki áttekinti a tervezetet abból a szempontból, hogy az megfelel-e a vonatkozó jogszabályi előírásoknak. A megfelelést igazolja, vagy amennyiben eltérést tapasztal, megteszi javaslatait a szükséges módosításra vonatkozóan.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja a Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum üléseinek rendszeres megtartása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítását szolgálja, hogy két évente a program időarányos megvalósulása áttekintésre és felülvizsgálatra kerül.

A nyilvánosság biztosítására az Önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének végrehajtásáért és a HEP Fórum működtetéséért a település mindenkor polgármestere felel.

Az Önkormányzat részéről koordináló tevékenységet folytat: Dénes Tünde és dr. Pető Margit.

Feladatuk:

- a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az Önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása,
- együttműködés a HEP Fórum vezetőjével,
- figyelemmel kíséri, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program, továbbá, hogy az Önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerjék és kövessék a HEP-ben foglaltakat,
- támogatják az Önkormányzat, illetve intézményeinek vezetőit minden ponton, hogy megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához,
- az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a szükséges lépéseket megteszik.

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának nyomon követése,
- a HEP Fórum működtetése.

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt felülvizsgálat során megállapítást nyer, hogy a HEP IT-ben vállalt cél elérése eredménytelen, úgy a HEP Fórum megteszi a szükséges intézkedéseket, azaz bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekcióját, kiegészítését javasolja annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

4. Elfogadás módja és dátuma

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot megvitatta és ...../2018. (.....) Kt. számú határozatával elfogadta.

Dátum:

Polgármester

1. melléklet - Helyi Esélyegyenlőségi Program partnerei

Az Orosháza Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum:

Roma, mélyszegénység munkacsoport vezetője

Dátum:

Gyermekek munkacsoport vezetője

Dátum:

Nők munkacsoport vezetője

Dátum:

Idősek munkacsoport vezetője

Dátum:

Fogyatékkal élők munkacsoport vezetője

2. melléklet: - A Helyi Esélyegyenlőségi Program további kötelező adattáblái

3.2.7. számú táblázat - Felőttoktatásban résztvevők

Év	Általános iskolai felőttoktatásban tanulók száma (TS 3401)	8. évfolyamot eredményesen befejezte a felőttoktatásban (TS 3301)	
	Fő	Fő	%
2013	N.A.	N.A.	N.A.
2014	N.A.	N.A.	N.A.
2015	N.A.	N.A.	N.A.
2016	N.A.	N.A.	N.A.
2017	N.A.	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

3.2.8. számú táblázat - Felőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

Év	Középfokú felőttok- tatásban résztvevők összesen	Szakiskolai felőttoktatásban résztvevők száma (TS 3501)		Szakközépfokú felőttoktatásban résztvevők száma		Gimnáziumi felőttokta- tásban résztvevők		Középfokú tanulók száma a felőttok- tatásban (fő) - (TS 3601)
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő
2013	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	182
2014	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	216
2015	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	68
2016	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2017	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Év	Betöltetlen házi orvosi praxis/ok száma	Házi orvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma	Házi gyermekor- vosok száma (TS 4601)
2013	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	6
2014	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	6
2015	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	5
2016	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	5
2017	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

3. melléklet: - Összegző tábla a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 3. melléklete alapján

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
1	„Útmutató a nagybetűs élet útvesztőjében” Hiányos jövedelem beosztási- és gazdálkodási ismeretek, eladósodás a 25-50 éves korcsoport körében	Alapkompetenciák megszerzésének elősegítése, pénzügyi és gyakorlati elsajátítása. Elméleti-mezőgazdasági ismeretek átadása, oktatása.	Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió, Orosháza Város Ifjúságpolitikai és Gyermekjogi Konceptiója, Időügyi Konceptió, Anti-szegregációs terv	Stratégia készítése, képzési keretek kidolgozása, pályázatírás, tervdokumentáció készítése, képzés, eredményességi mutatók figyelése	Polgármester	2023.11.30.	Stratégia, képzések, pályázatok, felmérés az adósságok csökkenésére vonatkozóan	Humán erőforrás, pályázati források	Az IT-ben foglaltak legkésőbb két évente felülvizsgálatra, öt évente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
2	„Maradj EGÉSZSÉGES” A mélyszegénységben élők egészségi állapotuk megőrzésében jelentős segítségre szorulóknak	Egészséges életmódra ösztönzés és az egészségi állapot romlásának megelőzése	Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió, Orosháza Város Ifjúságpolitikai és Gyermekjogi Konceptiója, Időügyi Konceptió	Ingyenes rendezvények, szolgáltatások összegyűjtése a témában, programokon való részvétel elősegítése, egyéni- és csoportos tájékoztató jellegű tanácsadások, szűrővizsgálatok, életvezetési tréning megvalósulása, utánkövetés, felülvizsgálat	Polgármester	2023.11.30.	Statistika (prevenációs előadások, szűrővizsgálatok, résztvevők száma), közvéleménykutatás	Humán erőforrás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb két évente felülvizsgálatra, öt évente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
3	„A munka nemesít” Munkanélküliek magas aránya az álláskereső hátrányos helyzetű	Munkahelyszerzés- és megtartás elősegítése, foglalkoztatottság	Gazdaságfejlesztési Konceptió	Adatgyűjtés, helyi adatbázis frissítése, stratégia kidolgozása,	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, stratégia, statistika (képzett/átképzett)	Humán erőforrás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb két évente

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		személyek, valamint inaktívak körében	növelése, képzés/átképzés, elhelyezkedést segítő támogatások, álláskeresési tanácsadás		képzések/átképzések előkészítése, lebonyolítása, álláskeresési tanácsadás			személyek száma, álláskeresők)		felülvizsgálatra, öt évente az új HEP készítése során áttekintésre kerülőnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	"Rádérünk"	Kiskorú gyermekek veszélyeztetettségének jelenléte	A gyermekek veszélyeztetettségét megelőző vagy kezelését célzó programok megvalósítása	Orosháza Város Ifjúságpolitikai és Gyermekjogi Konceptiója	Érintett intézmények bevonásával helyzetelemzés készítése. Szabadidő hasznos eltöltését célzó programok lebonyolítása. Szülőik számára szervezett konfliktuskezelő, tanácsadást célzó programok, tanfolyamok, tréningek szervezése, lebonyolítása. A programok lebonyolításához szükséges erőforrások felkutatása. Tapasztalatok közös feldolgozása, beépítése a következő tevékenységekbe	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, statisztika (megtartott tanácsadások, programok száma)	Humánerőforrás, pályázati támogatás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb két évente felülvizsgálatra, öt évente az új HEP készítése során áttekintésre kerülőnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
2	"Kapaszkodó"	Hátrányos helyzetű gyermekek, családok	A hátrányos helyzetű gyermekek és családok	Orosháza Város Ifjúságpolitikai és	Egyeztetés az érintett szervezetek	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, statisztika (felbudsákkal, képzésekkel)	Humán erőforrás, pályázati	Az IT-ben foglaltak legkésőbb

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
3	"Egyedül te tudod véghezvinni, de egyedül nem tudod véghezvinni"	A különböző szakterületeken a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet fogalma más szempontból kerül meghatározásra	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Orosháza Város Ifjúságpolitikai és Gyermekjogi Koncepciója	Egyeztetés az érintett szervezetek képviselőivel. Javaslatok megfogalmazása. A programok lebonyolításához szükséges erőforrások felkutatása. A szakemberek számára előadások, képzések szervezése. Tapasztalatok közös feldolgozása, beépítése a következő tevékenységekbe. Értékelés és visszacsatolás	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, statisztika (előadásokkal, képzésekkel elért szakemberek száma)	Humán erőforrás, pályázati támogatások	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
4	"Okosan az okossal"	Gyermekek, fiatalok számára veszélyeztető	Az internet, az informatikai és	Orosháza Város Ifjúságpolitikai és	Egyeztetés az érintett szervezetek	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, statisztika (előadásokkal, képzésekkel elért szakemberek száma)	Humán erőforrás, pályázati	Az IT-ben foglaltak legkésőbb

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		tényező a telefon és számítógépes felületek kontroll nélküli folyamatos használata	telekommunikációs eszközök általi veszélyeztetettség megelőzését célzó programok megvalósítása	Gyermekjogi koncepciója	képviseivel, javaslatok megfogalmazása. A programok lebonyolításához szükséges erőforrások felkutatása. Előadások szervezése. Tapasztalatok közös feldolgozása, beépítése a mindennapokba		támogatások	elért személyek száma)		kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsolat megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
III.	A nők esélyegyenlősége									
1	"Hello Baby" Program	Gyermekszülések csökkenő száma	Gyermekszülések számanak növelése	Költségvetési koncepció, Szociális szolgálatstervezési koncepció	Helyzetelemzés elkészítése, stratégia kidolgozása, támogatási rendszer kidolgozása (egyszerű újszülött támogatás fenntartása)	Polgármester 2023.11.30.	Humánerőforrás, önkormányzati források	Helyzetelemzés, stratégia, támogatási rendszer, gyermekszülések számának növekedése	Humánerőforrás, önkormányzati források	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsolat megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
2	"Családon belüli erőszak" - Prevenció és figyelemfelhívás	A családon belüli erőszak jelenléte	Felhívni az érintetteknek figyelmét, hogy merjenek segítséget kérni, továbbá megelőzés a téma	Szociális Szolgálatstervezési Koncepció, Orosháza Város Ifjúságpolitikai és Gyermekjogi Koncepciója,	Helyzetelemzés, együttműködők bevonása, szerződés kötés, kisfilm készítése, médiában megjelenés, visszacsatolás	Polgármester 2023.11.30.	Humánerőforrás, média támogatás	Helyzetelemzés, stratégia, prevenció rendszer, családon belüli erőszak csökkenése, rálátás a városi adatokra.	Humánerőforrás, média támogatás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elélni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			iránti nyitottság növelésével	Időszüneti koncepció						áttekintésre kerülőnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
3	„Minden, ami Nő” - Egészséges életmód, sport, mentálhigiéné, sport, mentálhigiéné igényeivel kapcsolatos hiányszempontok megjelölése	A különböző korosztályú nők egészséges életmódjára, testi és mentálhigiéné igényeivel kapcsolatos hiányszempontok megjelölése	Egészséges életmód, sport, mentálhigiéné	Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció, Orosháza Város Ifjúságpolitikai és Gyermekjogi Koncepciója, Időszüneti Koncepció	Helyzetelemzés készítése, stratégia készítése, szolgáltatásrendszer felülvizsgálata, kialakítása, rendszeresség kialakítása	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, felhívások, statisztika (részvevők száma)	Pályázati források, támogatók	Az IT-ben foglaltak legkésőbb két évente felülvizsgálata, öt évente az új HEP készítése során áttekintésre kerülőnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
4	„Virtuális női közösség”	Női virtuális közösség hiánya	Egy élő, működő webes fórum létrehozása	Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Helyzetelemzés készítése, kidolgozási stratégia készítése, weboldal létrehozása, működtető, kezelő motiválása, aktivitás növelése	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, felhívások, weboldal, statisztika (látogatók száma)	Humán erőforrás, pályázati források	Az IT-ben foglaltak legkésőbb két évente felülvizsgálata, öt évente az új HEP készítése során áttekintésre kerülőnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
5	"Kivánságládák kihelyezése Orosházán"	Kivánságládák a városban, a lakosságot foglalkoztató témák megismerése	Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió	A stratégia kidolgozása, eszközbeszerzés, készítés, a lakosság tájékoztatása a használatról, esetleg a média bevonásával is. Az eszközök kihelyezése a város több pontján	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, lakossági aktivitás mérőszámai, valós javaslatok, vélemények	Humán erőforrás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsolat megállapítható a további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
IV. Az idősek esélyegyenlősége									
1	"Egészséges időskor"	Orosháza városában olyan tájékoztató, preventív jellegű, előadás és program-sorozatok, információk anyagok legyenek széles körben elérhetőek, amelyek felhívják a figyelmet az időskori aktivitás megőrzésének lehetőségére, fejlesztik a felnőtt, időskorú lakosság egészség-tudatát (egészségügyi, életmódbeli előadások,	Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió	Adatgyűjtés, helyzetelemzés készítése, stratégia kidolgozása, partnerekkel kapcsolat felvétele, majd rendszeres kapcsolattartás. Célcsoport elérése, együttműködés támogatók, pályázati források megnyerése. Célpogramok szervezése, tájékoztató anyagok készítése, terjesztése	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, stratégia, tájékoztatói, információs lehetőségek bővítése, programok látogatottságának növelése, elégedettségi felmérések	Humán erőforrás, pályázati forrás, egyéb helyi forrás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsolat megállapítható a további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
2	„Értékes idős kor” – Generációk egymásért	A társadalmi és családszerkezeti változások okozta elmagányosodás megelőzése idős korban	Idősügyi koncepció	Adatgyűjtés, elemzés készítése, stratégia kidolgozása, partnerekkel kapcsolat felvétel, kapcsolattartás, célcsoport elérése, szervezése, együttműködés	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, stratégia készítése, statisztika (célprogramban résztvevők száma), elégedettségi felmérések	Humán erőforrás, pályázati források, támogatások	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
3	„Fiatalság záloga - tanulj velünk!”	A számítógép-, internet-, és mobiltelefon használattal kapcsolatos digitális alapképzsések segítségével csökkenteni szeretnénk az idősek aktív társadalomból való kirekesztődésének kockázatát	Idősügyi koncepció	Helyzetfektetés (adatgyűjtés) és igényfelmérés (plakát, nyomtatott- és elektronikus média, kérdőív), stratégia készítés, kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, képzések lebonyolítása folyamatosan, pályázatfigyelés és forráskutatás	Polgármester	2023.11.30.	Helyzetelemzés, stratégia készítése, program összeállítás, plakát, média megjelenés, statisztika (célprogramban résztvevők száma), elégedettségi felmérések	Humán erőforrás, pályázati forrás, egyéb helyi forrás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége									
1	"Infokommunikációs akadálymentesítés bevezetése a közintézményekben"	Infokommunikációs akadálymentesítés bevezetése a közintézményekben	Költségvetési Koncepció, Településfejlesztési Stratégia, Településfejlesztési Koncepció	Hiányfelmérés, stratégia kidolgozás, közintézmények személyes megkeresése, folyamatos konzultáció, infokommunikációs akadálymentesítési beruházások megvalósítása	Polgármester	2023.11.30.	Hiányfelmérés, közintézmények személyes megkeresése, akadálymentesített közintézmények száma	Humánerőforrás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során áttekin'tésre kerülnek, mely kapcsolán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
2	"Fizikai akadálymentesítés szintjének javítása a közintézményekben"	Fizikai akadálymentesítés szintjének javítása a közintézményekben	Költségvetési Koncepció, Településfejlesztési Stratégia, Településfejlesztési Koncepció	Hiányfelmérés, stratégia, közintézmények személyes megkeresése, folyamatos konzultáció, fizikai akadálymentesítési beruházások megvalósítása	Polgármester	2023.11.30.	Hiányfelmérés, stratégia kidolgozás, közintézmények személyes megkeresése, akadálymentesített közintézmények száma	Humánerőforrás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra, ötévente az új HEP készítése során áttekin'tésre kerülnek, mely kapcsolán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében
3	"Ismerj meg, fogadj el!"	Ismerethiány és diszkrimináció jelenléte a fogyatékkal élő személyeket	Költségvetési Koncepció, Településfejlesztési Koncepció	Közintézmények felkeresése, érzékenyítések megszervezése,	Polgármester	2023.11.30.	Érzékenyítő programok (2 alkalom), Fórum és közös rendezvény szervezése a HEP időseket képviselő	Humánerőforrás	Az IT-ben foglaltak legkésőbb kétévente felülvizsgálatra,

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		érintően	elősegítése		együttműködés kidolgozása Orosháza Város Önkormányzatával és a HEP időseket képviselő munkacsoportjával, más településen élő civil szervezetek felkeresése, együttműködés kidolgozása			munkacsoporttal (1-1 alkalom), kirándulás szervezése más települések sorstársaival (1 alkalom), a célcsoport bemutatkozása, szereplése a helyi médiában (évente minimum 6 alkalom)		ötévente az új HEP készítése során áttekintésre kerülnek, mely kapcsán megállapíthatók további feladatok az elindult/megvalósult kezdeményezések fenntartása érdekében